DSP

Wat kunnen we leren over de preventie van woninginbraken?

Nynke Piepers, Paul van Soomeren & Maud Pluijm

Contactgegevens

Amsterdam, december, 2021.

Nynke Piepers

npiepers@dsp-groep.nl

Paul van Soomeren

pvansoomeren@dsp-groep.nl

Maud Pluijm

mpluijm@dsp-groep.nl

Met medewerking van: Iris Struick.

©2021 WODC. Auteursrechten voorbehouden

Inhoud

Samenvatting **5**

Aanleiding en doel van het onderzoek 5

Stappenplan 5

Woninginbraken in perspectief 6

Nieuwe maatregelen, zijn die er wel? 7

Winstkansen 9

Tot slot 10

Dankwoord **12**

Afkortingenlijst **13**

1 Inleiding **14**

1.1 Aanleiding 14

1.2 Doel van het onderzoek 15

1.3 Methodische verantwoording 15

1.4 Beperkingen van het literatuuronderzoek 18

2 Woninginbraken in perspectief **21**

2.1 Europese ontwikkelingen 22

2.2 Algemene ontwikkeling in Nederland 24

2.3 Geografische ontwikkelingen 25

2.4 Ontwikkelingen op het gebied van daderschap 34

2.5 Ontwikkelingen op het gebied van slachtofferschap 37

2.6 Ontwikkeling op het gebied van situationele preventieve maatregelen 40

2.7 Conclusie hoofdstuk 2 42

3 Nieuwe maatregelen, zijn die er wel? **43**

3.1 Preventieve maatregelen in Nederland, een scan 43

3.2 Voor Nederland nieuwe maatregelen 46

3.3 Conclusie hoofdstuk 4 50

4 Verbetermogelijkheden voor Nederland 52
4.1 Verbetermogelijkheden voor Nederland 52
4.2 Nieuwbouw 53
4.3 Bestaande bouw 57
4.4 Communicatieve maatregelen 64
4.5 Conclusie hoofdstuk 5 66

5 Conclusie 69
Woninginbraken in perspectief 69
Lessen uit het buitenland 70
Tot slot 72

Bijlagen
Bijlage 1: Methodische verantwoording 743
Bijlage 2: Verzamelde en beoordeelde literatuur 79
Bijlage 3: Toelichting maatregelenmatrix 910
Bijlage 4: Geraadpleegde bronnen 954
Bijlage 5: Begeleidingscommissie 1032

Samenvatting

Aanleiding en doel van het onderzoek

Het aantal woninginbraken in Nederland is fors teruggelopen de laatste jaren. In 2012 werden er nog zo'n 92.000 inbraken gemeld, in 2019 waren dat er nog 40.000. Ten tijde van Corona daalde dit aantal in 2020 naar 30.000. De impact van woninginbraken is groot en de kosten zijn aanzienlijk. De ervaring leert dat een daling van de woninginbraken op termijn soms weer gevolgd wordt door een stijging. Daarbij komt dat het aantal woninginbraken landelijk weliswaar afneemt, maar die afname blijft in bepaalde situaties achter waardoor er nog steeds zorgwekkende concentraties zijn.
Tegen deze achtergrond heeft het team Aanpak Criminaliteitsfenomenen van de directie Jeugd, Familie en Criminaliteitsfenomenen (DJFC) een literatuuronderzoek verzocht om in kaart te brengen welke lessen we uit het buitenland kunnen trekken over de preventie van woninginbraken.

In dit literatuuronderzoek staan drie onderzoeksvragen centraal:

1. Welke ontwikkelingen zijn er op het gebied van woninginbraak om te bepalen waar en op wie preventieve maatregelen het beste ingezet kunnen worden?
2. Zijn er preventieve maatregelen in het buitenland die we in Nederland nog niet kennen?
3. Wat kunnen we in Nederland - op basis van buitenlandse literatuur - beter en anders doen bij de inzet van preventieve maatregelen die we reeds toepassen tegen woninginbraak?

DSP-groep heeft in opdracht van het WODC tussen mei 2021 en november 2021 literatuuronderzoek uitgevoerd om antwoord te geven op bovenstaande onderzoeksvragen.

Stappenplan

Om antwoord op de drie onderzoeksvragen te geven hebben we het onderzoek uitgevoerd in de volgende stappen:

- **Trendanalyse van de ontwikkelingen op het gebied van woninginbraken.**
- **Analyseren van overzichtsstudies van preventieve maatregelen in Nederland.**
- **Verzamelen potentieel relevante buitenlandse publicaties en shortlisten publicaties.**
- **Beoordelen relevante buitenlandse publicaties aan de hand van beoordelingskader.**
- **Opstellen notitie voor - en houden van - expertbijeenkomst.**
- **Rapport: Wat kunnen we leren over de preventie van woninginbraken?**

Bij de interpretatie van het onderzoek is het van belang om een aantal beperkingen in acht te nemen. Zo valt niet uit te sluiten dat er preventieve maatregelen (voor bijvoorbeeld een bredere doelgroep naast woninginbrekers) zijn gemist door de brede, verkennende insteek die is gekozen. Ook hebben we gericht

gekeken naar de effectiviteit op het terugdringen en de preventie van woninginbraken. Hierdoor zijn mogelijk meer algemene aanpakken, zoals aanpakken gericht op daders van high impact delicten, mogelijk gemist. Ook ligt in het onderzoek redelijk de nadruk op Veilig Ontwerp en Beheer/Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) door de samenstelling van ons internationale netwerk dat wij hebben geraadpleegd. Voor de trendanalyse baseren wij ons grotendeels op politiedata. Een belangrijk nadeel is de oververtegenwoordiging is in de data van jongeren met een niet-Westerse herkomst, wat deels komt door een hogere verdenkingskans voor niet-Westerse jongeren dan verwacht mag worden. In het beoordelingskader maakten we gebruik van de Maryland Scientific Methods Scale (MSMS). De MSMS heeft als nadeel dat er vaak niet per huishouden of woning wordt gekeken, maar naar hele wijken, wat randomisatie lastig maakt. Ook eist de MSMS niet specifiek dat er sprake is van meerdere metingen (longitudinaal onderzoek). Tot slot kent het kijken naar de effectiviteit van maatregelen in het buitenland de beperking dat de context kan afwijken van de Nederlandse context.

Woninginbraken in perspectief

Europees niveau

Op Europees niveau zagen we dat Nederland het in vergelijking met andere Europese landen iets slechter dan gemiddeld doet. In de Fundamental Rights Survey gaf 11% van de Nederlandse respondenten aan tussen 2014 en 2018 slachtoffer te zijn geworden van een woninginbraak, terwijl het gemiddelde in de EU ligt op 8%. Op Europees niveau blijkt ook dat mensen die naar eigen zeggen behoren tot een etnische minderheid vaker slachtoffer worden dan niet-etnische minderheden.

Landelijk niveau

Als we verder inzoomen op Nederland, zien we dat er tussen 2007 tot 2012 een – overigens kleine – stijging plaatsvond en in de jaren tussen 2012 tot 2019 het aantal woninginbraken weer sterk daalde. In 2012 werden er zo'n 92.000 inbraken gemeld, terwijl dat in 2019 ongeveer halveerde naar 40.000. Het niveau in 2019 is gedaald onder het niveau uit de jaren zeventig. In het eerste jaar van het Coronavirus daalde het aantal over 2020 uiteindelijk nog verder tot 30.000 woninginbraken.

Provinciaal en gemeentelijke niveau

Verder ingezoomd, zien we dat in alle provincies het aantal woninginbraken is gedaald, maar dat het aantal in de dunner bevolkte provincies (Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland, Zeeland) – waar het aantal woninginbraken over het algemeen laag ligt, - het minst hard is gedaald. Op gemeentelijk niveau zien we dat de gemeenten waar de daling het minst sterk is of zelfs een stijging zichtbaar is, vooral plattelandsgemeenten en gemeenten rondom (middel)grote steden, oftewel sub-urbane gemeenten zijn.

Stedelijk en wijkniveau

Hoe verder we inzoomen hoe genuanceerd het beeld is dat ontstaat. We keken naar de spreiding van woninginbraken in de twee grootste steden van Nederland: Rotterdam en Amsterdam. Binnen deze steden keken we naar de top-10 wijken waar in absolute aantallen het meest wordt ingebroken. Deze wijken kenmerkten zich over het algemeen door een lage sociaaleconomische status (SES). In Amsterdam zagen we daarnaast dat het percentage inwoners met een migratieachtergrond hoger is dan in andere wijken in de stad en dat de sociale cohesie gemiddeld laag lag. Deze wijken kenmerken zich bovendien door veel sociale huurwoningen. In Rotterdam werd daarnaast in de wijken veel overlast ervaren van rommel en straatafval en slecht onderhoud van de wijk. In de twee grote steden zijn het dus vooral de meer kwetsbare wijken waar het meest wordt ingebroken.

Dader- en slachtofferniveau

Wat we op stedelijk en wijkniveau zagen, zien we ook terug in de kenmerken van daders en slachtoffers. Zowel de door de politie geregistreerde daders als de door het CBS geënquêteerde slachtoffers hebben relatief vaak een niet-Westerse migratieachtergrond. En we zien dat mensen met een praktische opleiding in 2019 vaker slachtoffer werden dan mensen met een hbo of wo-opleiding – wat weer samenhangt met een lagere SES. Zoals gezegd zijn met name de wijken met een lagere SES kwetsbaar voor woninginbraken. Op basis van de routine activiteitentheorie – waarin criminaliteit voorkomt als daders en slachtoffers op hetzelfde tijdstip op dezelfde plek samenkomen en een geschikte 'beschermer' ontbreekt – en de afstandsvervalfunctie – die inhoudt dat inbrekers beperkt mobiel zijn en vooral in de nabijheid van hun eigen woning inbraken plegen – is het goed voor te stellen dat daders en slachtoffers vaak in dezelfde wijken wonen. Volgens onze analyse gaat het dan voornamelijk om de kwetsbare buitenwijken van de stad.

Verder zagen we op daderniveau dat mannen vaker verdacht worden van woninginbraken dan vrouwen. Daarnaast zien we dat het meestal 18- tot 25-jarigen zijn die verdacht worden. Deze leeftijdscategorie is bij verschillende afkomsten - Nederlandse, niet-Westerse migratieachtergrond en Westerse-migratieachtergrond – oververtegenwoordigd.

Nieuwe maatregelen, zijn die er wel?

Voordat we antwoord konden geven op de vraag welke preventieve maatregelen in het buitenland worden toegepast die we in Nederland nog niet kennen, hebben we inzichtelijk gemaakt welke palet aan maatregelen we in Nederland kennen. Dit leverde onderstaand (niet-uitputtend) overzicht op. In het rapport wordt een aantal maatregelen uitgebreider beschreven.

Doelgroep	Primair	Secundair	Tertiair
Dadergericht	• Spijbelcontrole • Opvoeding, voorlichting • Recreatieactiviteiten	• Cursus sociale vaardigheden • Voorlichting & Advisering risicogroepen • Werkgelegenheid-project • Positieve rolmodellen • Digitaal Opkopers Register (DOR) • Stop Heling	• Plaatsing in Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) • Top X-aanpak • (Intensief) reclassering toezicht • Last onder dwangsom
Slachtoffergericht/situationeel	• Licht aan laten • Buitenverlichting op sensor • Sloten • Alarmsysteem • Cameratoezicht • Waakhond • Inbraakgerichte voorlichting (o.a. zomer en donkere dagenoffensief) • Afspraken met buren • Bouwvoorschriften • Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) • Digitale deurbel	• Buurtcampagne • Informele sociale controle • Buurtpreventieteams • Whatsapp buurtpreventie • Herinrichting wijken • Straatverlichting • Toezichthouder in wooncomplex	• Individueel advies • Slachtofferhulp • Subsidieregeling slachtoffers (voor beveiligingsmaatregelen) • Sloop • Hot spot surveillance • CCTV (camera's)

Door de grote verscheidenheid aan preventieve maatregelen die we in Nederland reeds kennen, kwamen wij in onze zoektocht in het buitenland naar nieuwe maatregelen nauwelijks tot nieuwe inzichten. Aanvankelijk selecteerden wij vier maatregelen waarvan wij veronderstelden dat deze nieuw waren, maar volgens de geraadpleegde experts is één maatregel daadwerkelijk nieuw. Het gaat om een maatregel waarbij wijken en buurten als zogeheten No Cold Calling-zones werden aangewezen. Dit betekent dat in die wijken deur-aan-deur-verkoop niet is toegestaan, omdat dit geassocieerd wordt met afleidingsinbraken. Volgens de experts kennen we, in tegenstelling tot Engeland waar de studie werd uitgevoerd, in Nederland nauwelijks afleidingsinbraken en is ook deur-aan-deur-verkoop minder gebruikelijk. Zij zien het dan ook niet als een voor Nederland relevante maatregel.

Dit verkennend literatuuronderzoek laat dus duidelijk zien dat we in Nederland al veel maatregelen kennen. Het Nederlandse palet aan maatregelen is dermate breed en divers, dat wij in onze zoektocht in het buitenland naar nieuwe maatregelen nauwelijks tot nieuwe inzichten kwamen. We kunnen daarom concluderen dat we in Nederland kennelijk goed op de hoogte zijn van alle ontwikkelingen op het gebied van preventie van woninginbraken. Dat we goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen, betekent echter niet dat er geen winst valt te behalen en geen lessen uit het buitenland getrokken kunnen worden. In het onderzoek kwamen twee winstkansen naar voren.

Winstkansen

Beter zicht op lokale oorzaken woninginbraken

Deze winstkans heeft betrekking op het beter zicht krijgen op de factoren die samenhangen met het woninginbraakrisico in hotspots, door wie daar veel wordt ingebroken en wie vaker slachtoffer zijn. Het gaat om een probleemgerichte en gefocuste aanpak, waarbij informatiegestuurd wordt gewerkt. Dit houdt in dat in plaats van te kiezen voor grootschalige (landelijke) aanpakken, de aanpak van woninginbraak op de lokale context wordt afgestemd. Verschillende onderzoeken maken duidelijk dat er nog een lange weg te gaan is, omdat de beschikbare systemen waarmee de lokale oorzaken in kaart gebracht kunnen worden vaak niet of nauwelijks worden gebruikt door de politie. De mogelijkheden van een probleemgerichte en informatiegestuurde aanpak worden niet ten volste benut. Als de systemen worden gebruikt voor het in kaart brengen van die lokale oorzaken, blijft de actie en informatie meestal binnen de politie. Het gehanteerde model – politiedata in → politieactie uit – zou verbreed moeten worden naar andere veiligheidspartners en zou structureel gemaakt moeten worden. In een probleemgerichte en gefocuste aanpak kan de politie een adviserende rol spelen richting andere partijen, zoals gemeenten, woningbouwcorporaties, vastgoedontwikkelaars, maar ook organisaties zoals Slachtofferhulp Nederland. De politie kan de andere veiligheidspartners informeren over de factoren die lokaal met een hoog woninginbraakrisico samenhangen, waarna in afstemming met de veiligheidspartners bepaald kan worden welk pakket aan maatregelen (mogelijk) effectief is. Daarbij is het infomeren van de buurtbewoners over het (verhoogd) risico dat zij lopen van belang.

Veilig ontwerp en beheer

Een tweede winstkans ligt bij het ontwerp van nieuwbouwwijken – en woningen én bij het beheer en de herinrichting van bestaande wijken en woningen. Er zijn namelijk bepaalde factoren in de sociale en fysieke omgeving die maken dat in bepaalde wijken het woninginbraakrisico hoger ligt dan elders en bepaalde type woningen vaker doelwit zijn dan anderen. Bij Veilig Ontwerp en Beheer – in het buitenland meestal aangeduid als Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) - wordt in het ontwerpen en beheren van gebouwen en wijken rekening gehouden met factoren en maatregelen die de kans op criminaliteit verlagen, zoals het verhogen van de inbraakwerendheid van woningen en de aantrekkelijkheid van een buurt. Met betrekking tot nieuwbouwwijken- en woningen zullen er komende jaren bijna 1 miljoen woningen gebouwd worden. Daarbij moet dus in het ontwerp al rekening gehouden worden met maatregelen en factoren van Veilig Ontwerp en Beheer. Deze zijn al verdisconteerd in het Bouwbesluit en het PKVW. Daardoor ligt het voor de hand om alle nieuwbouwwoningen aan het PKVW te laten voldoen en bij de vergunningsverstrekking en oplevering streng(er) toe te zien op de naleving van het Bouwbesluit.

Voor bestaande bouw is het noodzakelijk om eerst zicht te krijgen op de oorzaken die maken dat een wijk een *hotspot* is. Dit kan betekenen dat in wijken waar het onderhoud van de woningen te wensen over laat,

preventieve maatregelen worden getroffen zoals het verbeteren van de inbraakwerendheid van woningen of complexen, camera's worden geplaatst en/of dat de afbakening tussen private en publieke grond met een heg, schutting of hek(je) duidelijk wordt gemaakt. In wijken waar voornamelijk sociale woningbouw staat – doorgaans in de meer kwetsbare wijken die in de trendanalyse naar voren kwamen – is bij de verbetering van de fysieke omgeving een belangrijke rol weggelegd voor woningcorporaties. Waar het huiseigenaren (of VVE's) in deze wijken betreft die niet over voldoende financiële middelen beschikken om zelf maatregelen te treffen, is het voor te stellen dat vanuit de Rijksoverheid of gemeente subsidieregelingen worden aangeboden. Het vraagt verdere uitwerking hoe dit vormgegeven zou moeten worden en welke randvoorwaarden hieraan gesteld zouden moeten worden.

Op wijkniveau kan in bestaande wijken die slecht onderhouden zijn, allereerst gekozen worden voor het plegen van onderhoud. We zagen dat in de kwetsbare buitenwijken in Amsterdam en Rotterdam waar relatief veel wordt ingebroken, onder andere veel overlast wordt ervaren van straatafval en graffiti. Een slecht onderhouden openbare ruimte wekt de indruk dat er weinig betrokkenheid is van bewoners bij de wijk en dat er ook vanuit gemeente en andere partners weinig naar deze wijken wordt omgekeken. Het plegen van onderhoud, stimuleert pro sociaal gedrag en stimuleert bovendien mensen om meer gebruik te maken van de openbare ruimte. Dit verhoogt vervolgens weer de sociale controle in de wijk. Dit is voor de kwetsbare wijken waar de sociale cohesie en sociale controle laag is, een belangrijke stap. Meer vergaande opties, zijn het aanpakken van leegstaande panden en braakliggende terreinen, om hier een goed onderhouden plek van te maken, zoals een park of speeltuin, waarmee bovendien sociale ontmoetingen worden gestimuleerd. Ook dit bevordert de sociale controle en cohesie in de wijk. En mocht tot een volledige herinrichting van een wijk worden gekozen, dan is het - net als bij nieuwbouw - van belang dat rekening wordt gehouden met de principes van Veilig Ontwerp en Beheer om de kans op woninginbraken zo veel mogelijk te beperken.

Tot slot

Tot slot is het belangrijk om te benadrukken dat we in dit onderzoek hebben getracht lessen te trekken over preventieve maatregelen gericht op het voorkomen van dader- en slachtofferschap en fysieke en situationele preventieve maatregelen. We vonden overwegend fysieke en situationele preventieve maatregelen en in mindere mate slachtoffergerichte maatregelen. Dadergerichte maatregelen kwamen echter nauwelijks naar voren, mede als gevolg van de insteek van het onderzoek. Meer toegespitst onderzoek naar lessen uit het buitenland over het voorkomen van daderschap van woninginbraken – of meer algemeen naar daders van high impact delicten – is nodig om dit element van de criminaliteitsdriehoek verder in kaart te brengen. Hierbij is het van belang om de kennis uit de trendanalyse – en eventuele toekomstige updates daarvan - in acht te nemen.

Dankwoord

Dit onderzoek gaat over de preventie van woninginbraken en wat we daar in Nederland nog over kunnen leren. Waar we aanvankelijk met de onderzoeksvraag begonnen om inzichtelijk te maken welke maatregelen we in Nederland nog niet kennen en wat hier nog geen gemeengoed is, kwamen we al snel tot de conclusie dat we in Nederland al op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op preventiegebied. Dit bracht ons in het beginstadium van het onderzoek tot de vraag of het onderzoek niet verbreed moest worden en of gekeken moest worden naar wat we nog meer kunnen leren over maatregelen die we wel al toepassen. In de zoektocht naar de geschikte insteek voor dit onderzoek zijn wij op zeer constructieve wijze ondersteund door de leden van de begeleidingscommissie. Hun kritische blik en constructieve commentaar op conceptteksten zijn van grote betekenis geweest voor de kwaliteit van dit eindresultaat. Daarnaast zijn wij de zes experts erkentelijk voor de waardevolle en kritische inbreng die zij hebben geleverd. Door hen hebben wij beter zicht gekregen op waar de winstkansen liggen voor de preventie van woninginbraken. Tot slot, zijn wij ons internationale netwerk dank verschuldigd voor het (meedenken in het) verzamelen van relevante literatuur over preventieve maatregelen. De omvang en kwaliteit van dit onderzoek is mede het gevolg van hun betrokkenheid en expertise.

Nynke Piepers (projectleider)
Paul van Soomeren
Maud Pluijm

Afkortingenlijst

ACF	Aanpak Criminaliteitsfenomenen
ANPR	Automatic Number Plate Recognition
CAS	Criminaliteits Anticipatie Systeem
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCI	Cutting Crime Impact
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
CCTV	Closed-circuit television
CPTED	Crime Prevention Through Environmental Design
DJFC	Directie Jeugd, Familie en Criminaliteitsfenomenen
DOR	Digitaal Opkopers Register
FRA	Fundamental Rights Survey
ISD	Inrichting Stelselmatige Daders
MSMS	Maryland Scientific Methods Scale
NCC	No Cold Caling
PKVW	Politie Keurmerk Veilig Wonen
SAH	Safe as Houses
SARA	Scanning, analysis, response and assessment
SES	Sociaaleconomische status
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het aantal woninginbraken in Nederland is fors teruggelopen de laatste jaren. In 2012 werden er nog zo'n 92.000 inbraken gemeld, in 2019 waren dat er nog maar 40.000. Ten tijde van Corona daalde dit aantal in 2020 zelfs naar 30.000.[1] Toch moet de impact van dit aantal niet worden onderschat. Woninginbraken zijn naast o.a. overvallen en straatroven misdrijven die een grote en soms blijvende impact hebben op slachtoffers, familie en andere betrokkenen. Recent CBS-onderzoek laat zien dat bij slachtoffers van woninginbraak de onveiligheidsgevoelens verdubbelen, vermijdingsgedrag toeneemt en de effecten bovendien langere tijd aan houden.[2] Daarnaast blijken de kosten van een woninginbraak aanzienlijk. Globaal kostte een woninginbraak een kleine 5.000 euro (van gestolen waarde, aangebrachte schade tot inzet van politie en slachtofferhulp[3]); 30.000 inbraken kosten dus nog steeds globaal 150 miljoen per jaar.

Definitie woninginbraak

In artikel 311 Wetboek van Strafrecht wordt woninginbraak gedefinieerd als 'diefstal waarbij de schuldige zich de toegang tot de plaats van het misdrijf heeft verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum'. De werkdefinitie die in dit rapport wordt gehanteerd is:

> **Diefstal, zonder (bedreiging met) geweld tegen personen, in combinatie met het wederrechtelijk betreden van een woning bijvoorbeeld door braak of insluiping.**

Poging tot inbraak wordt buiten deze definitie gelaten, omdat bij een poging het volledige delict niet is uitgevoerd en dat kan betekenen dat eventuele preventiemaatregelen mogelijk succesvol zijn geweest. Ook woningoverval valt buiten de definitie, omdat het hier een ander type delict met andere preventiemaatregelen betreft (Van Aalst & Nauta, 2018). Datzelfde geldt overigens voor vrij nieuwe typen diefstal, zoals door middel van babbeltrucs of het hacken van de (thuis) computer.

[1] Aantallen per jaar: 2012: 91 930 | 2013: 87.720 | 2014: 71 230 | 2015: 64 560 | 2016: 55 470 | 2017: 49 124 | 2018: 42 662 | 2019: 39 365 | 2020: 30531, zie Grapperhaus, F., & Dekker, S. (2021, 7 september).
[2] Zie onder meer: https://prohic.nl/2020/12/09/134-9-december-2020-veiligheidsbeleving-van-slachtoffers-van-criminaliteit/ De CBS cijfers: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/50/slachtoffers-woninginbraak-voelen-zich-ook-buitenshuis-onveiliger.
[3] Deze cijfers komen uit 2011. Er zijn geen recentere cijfers van de kosten van woninginbraken beschikbaar. Zie voor cijfers uit 2011 De Waard, J. (18-12-2020). Stand van Zaken Woninginbraken 2020 [presentatie, sheet 7].

Het aantal woninginbraken is afgelopen jaren gedaald. De ervaring leert dat een daling weer gevolgd kan worden door een nieuwe stijging (dat gebeurde bijvoorbeeld zo tussen 2006 en 2012). Daarbij komt dat het aantal woninginbraken landelijk weliswaar afneemt, maar die afname blijft in bepaalde situaties achter waardoor er nog steeds zorgwekkende concentraties zijn. Tegen deze achtergrond heeft het team Aanpak Criminaliteitsfenomenen (ACF; tot 1-9-21 High Impact Crimes) van de directie Jeugd, Familie en Criminaliteitsfenomenen (DJFC) een literatuuronderzoek verzocht om in kaart te brengen welke lessen we uit het buitenland kunnen trekken over de preventie van woninginbraken. DSP-groep voerde tussen april 2021 en oktober 2021 dit verkennende onderzoek uit, in opdracht van de afdeling Extern Wetenschappelijk Beleidsonderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

1.2 Doel van het onderzoek

Het onderzoek heeft drie doelen en hoofdvragen:

1. Welke ontwikkelingen zien we in Nederland op het gebied van woninginbraak?
2. Zijn er preventieve maatregelen in het buitenland die we in Nederland nog niet kennen?
3. Wat kunnen we in Nederland - op basis van buitenlandse literatuur - beter en anders doen bij de inzet van preventieve maatregelen die we reeds toepassen tegen woninginbraak?

Aanvankelijk waren de onderzoeksvragen van het onderzoek anders geformuleerd. In bijlage 1 is beschreven wat de oorspronkelijke onderzoeksvragen waren en waarom is gekozen voor een verbreding van de focus van het onderzoek.

1.3 Methodische verantwoording

Om antwoord te geven op bovenstaande onderzoeksvragen en de doelen van het onderzoek te bereiken, hebben we het onderzoek uitgevoerd in onderstaande stappen (zie onderstaand schema). Onder het schema staat een beknopte beschrijving van de stappen. Voor een uitgebreide beschrijving van de onderzoeksmethoden verwijzen we naar bijlage 1.

- **Trendanalyse van de ontwikkelingen op het gebied van woninginbraken.**
  We keken hierbij naar de Europese ontwikkelingen in vergelijking met Nederland. Binnen Nederland zoomden we steeds verder in van landelijk, provinciaal, gemeentelijk naar stedelijk en wijkniveau. We maakten hiervoor gebruik van overzichtsstudie van De Waard (2020), politieregistraties over woninginbraak via het dataportaal van de politie en slachtoffercijfers uit de Veiligheidsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Om ontwikkelingen op buurtniveau in kaart te brengen, hebben we naar de ruimtelijke verdeling van het aantal woninginbraken in twee grootste steden van het land: Rotterdam en Amsterdam gekeken. Ten behoeve van de mogelijke verklaringen van de gevonden trends en ontwikkelingen hebben we wetenschappelijke literatuur en gegevens van het Sociaal en Cultureel Planbureau geraadpleegd. Voor het in kaart brengen van de ontwikkelingen in Nederland ten opzichte van *andere landen* hebben we de *Fundamental Rights Survey* van de *European Union Agency for Fundamental Rights* geraadpleegd.[4]
- **Analyseren van overzichtsstudies van preventieve maatregelen in Nederland.**

[4] FRA (European Union Agency for Fundamental Rights). (2021). Crime, safety and victim's rights – Fundamental Rights Survey. Luxembourg: Publication Office of the European Union.

We brachten in kaart welke preventieve maatregelen in Nederland worden ingezet. Dit deden we aan de hand van overzichtsstudies, informatie over woningbraken van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid[5] (CCV), de Maatregelenmatrix Aanpak Woninginbraken van Jan van Dijk en Jaap de Waard (1991) en een onderzoek van Jaap de Waard (2020).

- **Verzamelen potentieel relevante literatuur voor lessen uit het buitenland.**

  Voor het verzamelen van literatuur volgden we twee sporen. Het **eerste** spoor bestond uit het raadplegen van ons (internationale) deskundigennetwerk. We schreven 69 deskundigen aan werkzaam bij universiteiten, politieorganisaties en/of maken deel uit van internationale genootschappen zoals de *International CPTED Association.* We ontvingen uiteindelijk van 34 deskundigen reactie met 70 potentieel relevante publicaties. Het **tweede** spoor bestond uit een zoektocht naar aanvullende relevante literatuur. We voerden een systematische literatuur search uit via Google Scholar [6]. We hebben hierbij gezocht naar publicaties uit de afgelopen 10 jaar. Dit leverde 78 potentieel relevante studies op. De uitvraag binnen ons netwerk en het literatuursearch leverde 148 studies op. Er werden 99 studies uitgesloten.[7]

- **Beoordelen relevante publicaties aan de hand van beoordelingskader**

  In de volgende stap hebben we de overgebleven 49 studies beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader. De studies werden beoordeeld op: type preventie, of de maatregel als nieuw aangemerkt kan worden (op basis van de tweede stap), effectgrootte, onderzoeksvaliditeit en werkingstheorie en relevante context voor het optreden van het effect. Op basis van bovengenoemd beoordelingskader voldeden 16 studies aan de gestelde criteria en die zijn dan ook uitgebreid geanalyseerd. De overige studies zijn overigens wel geraadpleegd om na te gaan of er informatie over de werkingstheorie van de maatregel genoemd stond. Ook zijn overzichtsstudies en systematic reviews gebruikt voor verdere onderbouwing. Om vervolgens zicht te krijgen op hoe de stand van zaken met betrekking tot die maatregelen is in Nederland hebben we daarnaast nog een aanvullende literatuursearch gedaan. Hierbij hebben we gericht gekeken naar effectstudies die in Nederland zijn uitgevoerd.

- **Opstellen notitie en houden expertbijeenkomst**

  Aan de hand de bevindingen uit voorgaande stappen hebben we een beknopt discussiepaper opgesteld waarin we de belangrijkste resultaten hebben weergegeven. Deze notitie diende als

---

[5] Via Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) - Het CCV

[6] Zie bijlage voor meer informatie over de gebruikte zoektermen.

[7] De studies werden alleen meegenomen als ze aan de volgende criteria voldeden:

- De studies waren niet ouder dan 10 jaar.
- De studies waren Frans-, Duits-, Engels of Nederlandstalig.
- De studies hadden betrekking op een preventieve maatregel.
- De studies deden uitspraak over de effectiviteit van de maatregel, in termen van een reductie van de woninginbraakincidentie. Planevaluaties – waarbij empirisch bewijs voor de effectiviteit van een maatregel ontbreekt maar op basis van de beleidslogica wel een inschatting van het effect mogelijk is – werden ook in het onderzoek meegenomen. Het ging in de praktijk echter maar om één planevaluatie.
- De studies hadden specifiek betrekking op woninginbraken. Studies die betrekking hadden op maatregelen gericht om criminaliteit in het algemeen terug te dringen, werden uitgesloten.
- De studies waren voor ons toegankelijk. Een aantal studies bleken niet vindbaar of toegankelijk te zijn.
- De studies waren in het buitenland verricht. De Nederlandse studies hebben we overigens wel gebruikt voor het in kaart brengen van wat we in Nederland aan maatregelen reeds inzetten (zie hoofdstuk 3).

uitgangspunt voor een expertbijeenkomst. Aan de expertbijeenkomst namen vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie en Veiligheid (1x), de politie (2x), het CCV (1x), Universiteit Tilburg (1x) en Hogeschool InHolland en Stichting Veilig Ontwerp en Beheer (1x) deel. Voor de keuze van experts hebben we getracht experts te kiezen die de preventie van woninginbraken vanuit verschillende perspectieven benaderen. De expertbijeenkomst had als belangrijkste doel om te reflecteren op onze bevindingen. Tijdens de bijeenkomst is ook ingegaan op de vraag of de door ons als 'nieuw' aangemerkte maatregelen daadwerkelijk nieuw zijn en in hoeverre de experts de maatregel als potentieel nuttig zagen. Ook vroegen wij hen in hoeverre de maatregelen toepasbaar zouden zijn in Nederland. Daarnaast gingen we per bestaande maatregel in op de wijze waarop de maatregel nu wordt ingezet in Nederland en wat beter kan in de toepassing. Naar aanleiding van de expertbijeenkomst werden door de verschillende deelnemers nog aanvullende literatuurstudies opgestuurd ter onderbouwing van bevindingen.

- **Overall analyse van bevindingen**
  In de laatste stap van het onderzoek hebben we de bevindingen uit de trendanalyse en de lessen die we kunnen trekken uit buitenlandse studies geanalyseerd. Daarnaast zijn we nagegaan hoe de buitenlandse lessen kunnen helpen bij het aanpakken van de (lokale) oorzaken van woninginbraken.

1.4 Beperkingen van het literatuuronderzoek

Er is een aantal beperkingen bij het onderzoek die in acht dienen te worden genomen bij het interpreteren van de bevindingen:

- Het onderzoek heeft een brede, verkennende insteek. Dit betekent dat wij een brede uitvraag hebben gedaan binnen ons netwerk en ook de literatuursearch breed hebben ingestoken met algemenere zoektermen. Dit betekent dat wij niet gericht op specifieke preventieve maatregelen hebben gezocht. Hierdoor is het niet uit te sluiten dat specifieke preventieve maatregelen zijn gemist.
- Het eerste spoor voor het verzamelen van literatuur bestond uit het bevragen van ons netwerk. Voor de keuze van de te benaderen professionals uit ons netwerk hebben we getracht een breed scala aan partners uit het veiligheidsdomein te benaderen om zo verschillende invalshoeken op de preventie van woninginbraken te krijgen. Het ingeschakelde internationale netwerk kenmerkt zich echter voor een deel door partners die veelal (ook) werken op het gebied van Veilig Ontwerp en Beheer/Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED). Hierdoor hebben we op dit gebied waarschijnlijk relatief veel studies gekregen, terwijl andere gebieden minder prominent naar voren zijn gekomen.
- Voor de trendanalyse baseren wij ons grotendeels op politiedata. Aan die data kleven nadelen en biases. Een belangrijk nadeel is – zo blijkt uit onderzoek van Bezemer & Leerkes (2021) – dat er een oververtegenwoordiging is in de data van jongeren met een niet-Westerse herkomst. Deze oververtegenwoordiging komt onder andere door verschillen in zelfrapportage van crimineel gedrag, jongeren met een niet-Westerse herkomst komen ook vaker voor in andere categorieën die de kans op politiecontact vergroten (komen uit gezinnen met lage sociaaleconomische status, wonen in

verstedelijkt gebied). Een deel van de oververtegenwoordiging is echter niet door verschillen in zelfrapportage of sociale kenmerken te verklaren en suggereert dat de verdenkingskans – de kans dat hetzelfde crimineel gedrag tot een verdachteregistratie leidt – bij jongeren met een niet-Westerse herkomst twee tot drie keer groter is dan bij jongeren voor Westerse herkomst. Vooral jongeren met een Marokkaanse en Antilliaanse achtergrond komen vaker in beeld dan verwacht zou worden op basis van zelfrapportage patronen van crimineel gedrag. Andere nadeel van politiedata zijn onderrapportage bijvoorbeeld doordat slachtoffers geen aangifte doen. De bevindingen in de trendanalyse dienen daarom met een zekere voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

- Wat opviel was bij toepassing van de Maryland Scientific Methods Scale (MSMS) is dat deze MSMS voor woninginbraak-onderzoeken nogal wat nadelen kent. Idealiter wordt immers gewerkt met randomisatie, maar bij de evaluatie van effecten bij woninginbraak wordt vaak niet zozeer per huishouden of woning gekeken, maar naar hele wijken.[8] Dat heeft het gevaar in zich dat verbanden op individueel niveau (woning/huishouden) gemist worden. Misschien een groter nadeel van de MSMS is echter dat er niet specifiek geëist wordt dat er sprake is van meerdere voor/nametingen (longitudinaal onderzoek). Wat toch vaak het geval lijkt te zijn, is dat alle situationele projectaandacht (veel publiciteit en actie in een buurt/wijk) een effect heeft op (potentiële) slachtoffers en daders. Er is dan sprake van een duidelijk meetbaar effect (minder inbraken bijvoorbeeld), maar het exacte hoe en wat (de precieze beleidstheorie of doel-middelen keten) is onbekend en vaak is evenmin duidelijk wat de verdere ontwikkeling is op langere termijn.
- In het onderzoek is ervoor gekozen om enkel te richten op daderaanpakken in relatie tot plegers van woninginbrekers. Daardoor zijn studies naar algemene daderaanpakken niet meegenomen in het onderzoek, waardoor mogelijk effectieve maatregelen die ook werken voor plegers van woninginbraken zijn gemist.
- Tot slot kent het kijken naar de effectiviteit van maatregelen in het buitenland de beperking dat de context kan afwijken van de Nederlandse context. Het is voorstelbaar dat de oorzaken die elders samenhangen met de prevalentie van woninginbraken in bepaalde gebieden of onder bepaalde groepen mensen en waar met de maatregel op wordt ingezet, niet dezelfde zijn als in Nederland. Dit vraagt voorzichtigheid bij het trekken van conclusies over de effectiviteit van de maatregel en de toepasbaarheid van de maatregel in Nederland.

Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** gaan we eerst op de trends van woninginbraken die we zien in Nederland op verschillende niveaus. We maken een vergelijking met andere landen, zoomen in op provincies, steden (Amsterdam/Rotterdam), wijken/buurten en slachtoffer- en dadergroepen. In **hoofdstuk 3** gaan we in op de maatregelen die we in Nederland kennen en die voor de preventie van woninginbraken worden ingezet. Ook geven we in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of er maatregelen zijn in het buitenland die we hier

[8] Dit ook in verband met privacy voorwaarden: het individuele slachtoffer/huishouden/woning mag vanuit privacy aspecten (GDPR/AVG en WPR) niet bekend worden.

nog niet kennen. In **hoofdstuk 5** gaan we in op de lessen over preventieve maatregelen die we uit het buitenland kunnen trekken. We sluiten het rapport af met een conclusiehoofdstuk**, hoofdstuk** 6.

2 Woninginbraken in perspectief

Een bekende theorie uit de criminologie is de routine activiteiten theorie van Cohen en Felson (1979), zoals weergegeven in Figuur 1. Volgens hen kan criminaliteit plaatsvinden bij samenkomst van een aantal factoren: een potentiële dader en een geschikt doelwit, die op een bepaalde tijd en plaats (situatie) samenkomen, zonder dat een adequate beschermer aanwezig is. De samenkomst van deze drie factoren wordt ook wel de criminaliteitsdriehoek genoemd (zie Figuur 2.1).

Figuur 2.1 Criminaliteitsdriehoek van Cohen en Felson (1979)

Volgens Cohen en Felson (1979) komen de drie elementen op een natuurlijke manier samen in het dagelijks leven. Ook betekent dit dat inbrekers vaak uit dezelfde of een nabijgelegen buurt komen. In de literatuur wordt dit ook wel de *distance decay* functie – of de afstandsverval functie – genoemd. Uit onderzoek blijkt dat de meeste inbrekers beperkt mobiel zijn en de inbraken daarom in nabijheid van hun eigen woning plegen (zie figuur 8; Van Soomeren, 1987, Hesseling, 1992; Phillips, 1980; Ratcliffe,2003; Snook, 2004; Van Koppen & Jansen, 1998; Wiles & Costello, 2000). Verder is bekend dat een klein deel van de plegers van inbrekers, verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de woninginbraken. Dit wordt ook wel het Pareto-principe genoemd.[9] Bovendien richten inbrekers zich vaak opnieuw tot dezelfde slachtoffers of buurtbewoners als een woninginbraak geslaagd is. Dit wordt in de criminologie de *repeat* en *near repeat* victimisatiepatronen genoemd. Uit onderzoek blijkt dat slachtoffers in de dagen en weken na een inbraak een verhoogd risico lopen om wederom slachtoffer te worden. Daarnaast blijkt dat mensen in de nabije omgeving ook een verhoogd risico lopen (zie o.a. Farrel et al., 1995).

Concreet betekent het bovenstaande dat woninginbraken redelijk geconcentreerd plaatsvinden: in bepaalde steden, wijken of zelfs delen van straten[10] plaatsvinden (*hotspots),* bepaalde groepen mensen

[9] Zie ook www.ProHIC.nl. Basisboek Probleemgerichte aanpak High Impact Crime. Paragraaf 3.2. Pagina 48/49 en Bijlage 10.
[10] De criminoloog David Weisburd spreekt hier over 'street segments'. Delen van straten (vooral bij kuispunten). Zie ook: Weisburd, D., Groff, E.R. en Yang, S. (2012) The Criminology of Place (street segments and our understanding of the crime problem). Oxford University Press.

een groter risico lopen op (opnieuw) slachtoffer te worden (*hot victims)* en dat een kleine groep daders verantwoordelijk is voor een groot deel van de woninginbraken (*hot shots*). Bijvoorbeeld als er veel onbeschermde potentiële slachtoffers wonen op plekken waar ook het beheer/onderhoud onder de maat is en bovendien veel daders in de buurt wonen. Deze constatering biedt een eerste aanknopingspunt en vraagt om verdere verbijzondering. Met de trendanalyse brengen wij in kaart welke ontwikkelingen zich tussen 2012 en 2020 hebben voorgedaan op het gebied van woninginbraken in Nederland. We maken de vergelijking met 2012, omdat sinds 2012 landelijk weer een afname zichtbaar is in het aantal woninginbraken. In dit hoofdstuk gaan we eerst in op wat we op Europees niveau zien, waarna we ingaan op de ontwikkelingen die we zien op het gebied van woninginbraken in Nederland. Hierbij stellen we onszelf de vraag hoeveel inbraken er plaatsvinden, waar deze worden gepleegd en door wie? Waar is de stijging meer of minder?

2.1 Europese ontwikkelingen

Resultaten van Fundamental Rights Survey (FRA) (European Union Agency For Fundamental Rights, 2021a) laten zien laten zien dat per land gemiddeld 8% van de mensen in de Europese Unie (EU)[11] tussen 2014 en 2018 slachtoffer is geworden van een woninginbraak. Nederland doet het met 11% iets slechter dan gemiddeld (zie tabel 1 en figuur 2). Gemiddeld in de EU was 3% van de respondenten in de 12 maanden voorafgaand aan de afname van de enquête slachtoffer geworden. In Nederland lag het percentage eveneens op 3%.

Als we kijken naar landen die volgens cijfers van het CBS vergelijkbaar zijn op een aantal kenmerken met Nederland (bevolkingsdichtheid[12], BBP per inwoner[13], migratie per 1000 inwoners, risico op armoede of sociale uitsluiting en percentage slachtofferschap criminaliteit in het afgelopen jaar), komen wij uit op België, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Oostenrijk.

Tabel 2.1 Aantal slachtoffers van woninginbraken tussen 2018 en 2014 en in de 12 maanden (2018) voor afname van de enquête

Land	Percentage slachtoffers woninginbraken 2014-2018	Percentage slachtoffers woninginbraken 2018
Nederland	11%	3%
België	13%	4%
Denemarken	14%	5%
Oostenrijk	10%	4%
Verenigd Koninkrijk	10%	4%
Gemiddelde EU-landen (incl. VK en Noord-Macedonië)	8%	3%

Bron: FRA (2021)

[11] Het gaat om de 27 EU-landen en het Verenigd Koninkrijk en Noord-Macedonië.
[12] Centraal Bureau voor de Statistiek (z.d.). Nederland en Europa. Bevolkingsdichtheid in de Europese Unie. Geraadpleegd op 5 mei 2021.
[13] Centraal Bureau voor de Statistiek (2019). Nederland langs de Europese Meetlat 2019. Geraadpleegd op 5 mei 2021.

Uit tabel 2.1 blijkt dat Nederland iets beter scoort dan Denemarken en België, maar minder goed scoort dan Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. Alle vijf de landen scoren slechter dan het gemiddelde in de EU.

Landen die het gemiddeld aanzienlijk beter doen in de afgelopen vijf jaar zijn Portugal (2%) en de Oost-Europese landen, zoals Polen (3%), Roemenië (3%) Hongarije (5%) en Litouwen (5%) (zie Figuur 2). Dit zijn echter landen die op de eerdergenoemde kenmerken niet goed vergelijkbaar zijn met Nederland.

Figuur 2.2 Ervaringen van slachtofferschap van woninginbraak in de afgelopen vijf jaar en in de afgelopen twaalf maanden, per land (%)

Bron: FRA (2021)

Verder blijkt uit het begeleidend rapport bij de FRA (European Union Agency For Fundamental Rights, 2021b) dat mensen die gelimiteerd zijn in hun dagelijkse activiteiten door een handicap of gezondheidsproblemen en dat mensen die zichzelf zien als behorende tot een etnische minderheid, vaker slachtoffer worden. Ook blijkt dat Nederlanders die veel moeite hebben om maandelijks rond te komen, vaker slachtoffer waren in de voorgaande 12 maanden, dan Nederlanders die (helemaal) geen moeite hebben om rond te komen. Op Europees niveau doet Nederland het kennelijk niet (veel) slechter dan gemiddeld. In de volgende paragraaf zoomen we verder in op de Nederlandse situatie.

2.2 Algemene ontwikkeling in Nederland

De ontwikkeling van woninginbraak in Nederland tussen 1980 en 2019 kent pieken en dalen (De Waard, 2020). Tussen 1980 en 1988 is een toename in het aantal woninginbraken zichtbaar, waarna een daling volgt tot circa 1990 (figuur 2.3). Vervolgens steeg het aantal woninginbraken flink met in 1994 een hoogtepunt met bijna 125.000 aangiften.

Figuur 2.3 Aantal woninginbraken in Nederland van 1980 tot en met 2019

Bron: De Waard, J. (2020)

Deze scherpe stijging wordt gevolgd door een scherpe daling tussen 1994 en 2007. De dalende trend – welke zichtbaar was in algemene criminaliteitscijfers – was ook zichtbaar in andere Europese landen en Noord-Amerika. Volgens Farrell en collega's (2014) en Van Dijk en collega's (2012) is een van de verklaringen dat sinds begin jaren '90 aanzienlijk meer huishoudens wereldwijd preventieve maatregelen zijn gaan toepassen. Voorbeelden zijn sloten op deuren/ramen, lichtsensoren en alarminstallaties. Ook wordt de toepassing van dubbelglas als mogelijke verklaring genoemd, omdat dit volgens Tilley en collega's (2014; in Farrel et al., 2014) destijds samenhing met de promotie van betere kwaliteit van preventieve maatregelen bij ramen en deuren. Volgens Farrell en collega's (2014) kan de daling vooral worden toegeschreven aan veranderingen van veiligheidsmaatregelen waardoor de gelegenheid om een woninginbraak te plegen afneemt. Dit is geheel in lijn met dergelijk onderzoek in Nederland. In Nederland heeft het Bouwbesluit uit 1999 een belangrijke rol gespeeld in de daling van het aantal woninginbraken zoals Van Ours en Vollaard in 2011 lieten zien. In het Bouwbesluit worden eisen gesteld aan de inbraakwerendheid van zowel nieuwbouw als bestaande bouw. Maar daarnaast zijn ook diverse andere

aanpakken belangrijk geweest, denk aan het Politie Keurmerk Veilig Wonen[14] en dader- en slachtoffergerichte maatregelen.

Tussen 2007 tot 2012 vond er weer een – overigens kleine – stijging plaats en in de jaren tussen 2012 tot 2019 daalde het aantal woninginbraken weer sterk. In 2012 werden er zo'n 92.000 inbraken gemeld, terwijl dat in 2019 ongeveer halveerde naar 40.000. Het niveau in 2019 is zelfs gedaald onder het niveau uit de jaren zeventig. Ten tijde van het Coronavirus daalde het aantal over 2020 uiteindelijk nog verder tot 30.000 woninginbraken. Echter, na deze afname kan er weer sprake zijn van een toename zoals de ontwikkelingen in de voorgaande figuur tussen 2006 en 2012 laten zien (zie Figuur 4). Of zoals de projectleider Woninginbraak en Heling van de politie liet weten (Jongejan & Van Soomeren, 2021):

> *"We zien wel dat de laatste weken [april 2021] de sterkte daling in verband met de coronamaatregelen en met name de avondklok enorm afvlakt. Daar waar we weken geleden bij aanvang van de avondklok nog op -60% zaten, is dat nu afgevlakt naar -6% vorige week (vergelijking weekcijfers 2021 met 2020). Daaruit blijkt maar weer hoe belangrijk het is de aanpak van woninginbraken en HIC algemeen niet los te laten."*

Al neemt weliswaar landelijk het aantal woninginbraken af, er zijn nog steeds een aantal zorgwekkende concentraties. Wij gaan in deze trendanalyse in op welke concentraties zichtbaar zijn en waar mogelijk gaan we in op de verklaringen van de concentraties. Het jaar 2020 is buiten beschouwing gelaten in deze trendanalyse vanwege de buitengewone cijfers ten gevolge van het coronavirus dat in maart 2020 naar Nederland is gekomen.

2.3 Geografische ontwikkelingen

Zoals gezegd, is er sinds 2012 een sterke daling zichtbaar in het aantal woninginbraken. Het is echter bekend dat criminaliteit niet geografisch gelijk verdeeld is, maar zich concentreert in bepaalde steden, buurten en plekken met een specifiek karakter. Interessant dus om nader te bekijken waar er in de afgelopen jaren sprake is van meer of minder grote dalingen of stijgingen. We voerden een trendanalyse uit op het niveau van provincies, gemeenten en wijken en buurten.

Aantal woningbraken 2012 t/m 2019 per provincie

In de periode 2012 tot en met 2019 verschilt de sterkte van de daling per provincie (tabel 2.2). De provincies waarin de sterkste daling van het aantal woninginbraken plaatsvindt zijn Gelderland (62%) en Zeeland (64%). In Friesland is met 37% de afname het minst sterk, gevolgd door Drenthe en Groningen (47% en

[14] Zie o.a. Nauta, O. (2004, november). De effectiviteit van het Politiekeurmerk Veilig Wonen. DSP-groep. http://publicaties.dsp-groep.nl/getFile.cfm?file=13pakmvier_Effect_PKVW.pdf&dir=rapport; CCV (z.d.). Feiten en Cijfers Veilig Wonen [Factsheet]. https://www.yumpu.com/nl/document/read/20384519/factsheet-cijfers-en-feiten-veilig-wonen-politiekeurmerk-veilig-

49%). In de minder dichtbevolkte provincies Groningen, Drenthe, Friesland, Flevoland, Zeeland worden ten opzichte van andere provincies in absolute aantallen de minste woninginbraken gepleegd.

Tabel 2.2 Daling in woninginbraken van 2012 t/m 2019 per provincie

Provincie	Aantal woninginbraken 2012	Aantal woninginbraken 2019	Daling 2019 t.o.v. 2012 (%)
Groningen	33254	23120	49
Friesland	29414	21962	37
Drenthe	24633	16923	47
Overijssel	62244	42529	60
Flevoland	25295	18936	55
Gelderland	117239	81410	62
Utrecht	80553	64365	60
Noord-Holland	217740	160959	51
Zuid-Holland	263807	187588	59
Zeeland	20682	13242	64
Noord-Brabant	169594	117209	62
Limburg	81302	53484	53

Bron: Politie (2012–2019a).

Omdat op provinciaal niveau het aantal woninginbraken nog weinig zegt, kijken we ook naar gemeenten, steden en wijken.

Trend woninginbraken 2012 t/m 2019 per gemeente

Als we kijken naar de trend van het aantal woningbraken van 2012 tot en met 2019 per gemeente, valt op dat deze trend varieert in de verschillende gemeenten. In sommige gemeenten is de daling minder groot dan in andere gemeenten en in bepaalde gemeenten is er zelfs sprake van een stijging van het aantal woninginbraken. In tabel 2.3 zijn de tien gemeenten weergegeven met de minst grote daling of zelfs een stijging.

Hierbij valt allereest op dat in de gemeenten Drechterland en Koggenland – twee naastgelegen gemeenten – een procentueel grote stijging te zien is. Dit zou kunnen wijze op een zogeheten *hotspot*. Verder moet in acht worden genomen dat over het algemeen in kleinere gemeenten weinig wordt ingebroken, wat betekent dat een toename (of afname) al snel leidt tot een relatief groot verschil.

Tabel 2.3 Gemeenten met stijging en minst sterke daling in woningbraken van 2012 t/m 2019

Gemeente	Stijging/daling 2019 t.o.v. 2012
Aalten	+43%
Achtkarspelen	+3%
Diemen	-6%
Drechterland	+14%
De Fryske Marren	-4%
Grave	+10%
Het Hogeland	+23%
Koggenland	+5%
Urk	0%
Vijfheerenlanden	-6%
Gemiddelde Nederland	-29%

Bron: Politie (2012–2019a).

Voor Diemen, Drechterland, Grave, het Hoge Land, Koggenland en Vijfheerenlanden geldt dat deze naast een (middel)grote stad liggen. Een planoloog zou dit omschrijven als 'sub-urbane kernen'. Volgens de literatuur lopen dat soort kernen meer risico op woninginbraak (zie o.a. Brantingham & Brantingham, 1991; Van den Handel et al., 2009). Voor de gemeenten Aalten, Achtkarspelen, de Fryske Marren en Urk geldt juist dat deze niet in de buurt liggen van een (middel)grote stad en plattelandsgemeenten zijn.

Als we het aantal woninginbraken in deze gemeenten afzetten tegen het aantal huishoudens in die gemeenten valt op dat huishoudens in de gemeenten die naast (middel)grote steden liggen - Diemen, Koggenland, Grave en Drechterland - relatief vaker slachtoffer worden van een woninginbraak (tabel 2.4).

Tabel 2.4 Gemeenten met stijging en minst sterke daling in woningbraken van 2012 t/m 2019

Gemeente	Aantal inbraken t.o.v. aantal huishoudens in 2019
Aalten	1 op de 285 huishoudens
Achtkarspelen	1 op de 344,6 huishoudens
Diemen	1 op de 134,5 huishoudens
Drechterland	1 op de 165,7 huishoudens
De Fryske Marren	1 op de 235,8 huishoudens
Grave	1 op de 160,6 huishoudens
Het Hogeland	1 op de 334,2 huishoudens
Koggenland	1 op de 154,2 huishoudens
Urk	1 op de 248,9 huishoudens
Vijfheerenlanden	1 op de 209,6 huishoudens

Bron: Politie (2012–2019a).

Alhoewel de steekproef van tien gemeenten beperkt is, lijkt er wel een aanwijzing te zijn dat op gemeentelijk niveau met name *sub-urbane* gebieden – gebieden rondom middelgrote steden – vaker doelwit lijken te zijn voor woninginbraken.

Woninginbraakrisico op gemeenteniveau

Onderzoek van Versteegh en Hesseling (2018) laat eveneens zien dat een groot deel van de woninginbraken geconcentreerd is in slechts een klein deel van de Nederlandse gemeenten. Zij keken naar de samenhang tussen het woninginbraakrisico (aantal woninginbraken per 1.000 woningen) in 2012 en de ontwikkeling van woninginbraken in 2012-2017 per gemeente in Nederland. Daaruit blijkt dat hoe hoger het woninginbraakrisico in 2012 was, hoe sterker de daling van het aantal woninginbraken tussen 2012 en 2017 is. Daarbij heeft de helft van deze daling plaatsgevonden in de 83 hoogrisico-gemeenten, ofwel 21% van alle gemeenten. Dit betekent dat een groot deel van de afname verklaard kan worden door afname in slechts een klein deel van de gemeenten. Een verklaring voor deze ontwikkeling wordt door Versteegh en Hesseling (2018) overigens niet gegeven.

Trend woninginbraken 2012 t/m 2019 met betrekking tot wijken en buurten

Om inzicht te krijgen op trends op buurt- en wijkniveau hebben we de situatie in de grootste steden van Nederland, Amsterdam en Rotterdam, in kaart gebracht.

Amsterdam

In Amsterdam is er een aantal wijken en buurten waar het aantal woninginbraken hoger ligt dan in andere wijken en buurten in de stad. In figuur 2.4 zijn de tien wijken weergegeven waar in 2012 in absolute aantallen de meeste inbraken werden gepleegd.[15] Deze wijken waren goed voor 14% van de woninginbraken in de gemeente (1671 van de 11850). In alle wijken in de top 10 is een afname tussen 2012 en 2019 zichtbaar, maar de toppers uit 2012 behoren grotendeels ook nog in 2019 tot de top 10 wijken waar het meest wordt ingebroken.[16] Gelet op de geografische verdeling zien we tussen 2012 en 2019 weinig verschil.

[15] Het gaat in 2021 om de wijken Slotermeer-Zuid (227), Geuzenveld (218), Bijlmer Oost (185), Middelveldsche Akerpolder (174), Slotermeer-Noord (161) Banne Buiksloot (156), Landlust (151), Osdorp-Oost (140), Jordaan (134), Volewijck (125).
[16] In 2019 bestond de top 10 uit de wijken Bijlmer Oost (183), Jordaan (119), Middelveldsche Akerpolder (105), Osdorp-Oost (95), Bijlmer Centrum (87), Slotermeer-Zuid (79), Landlust (78), Oostenlijk Havengebied (73), Bijlmermuseum Zuid (70) en Volewijck (69).

Figuur 2.4 Wijken in Amsterdam met hoogste aantal woninginbraken in 2012 (links) en 2019 (rechts)

Bron: Politie. (2012–2019b).

Als we het woninginbraakrisico (het aantal woninginbraken afgezet tegen het aantal huishoudens) bekijken voor de wijken en buurten die in 2012 en/of in 2019 tot de top 10 behoorden, zien we in bijna alle wijken een afname van het woninginbraakrisico.[17] Alleen in de wijk Bijlmermuseum Zuid is het woninginbraakrisico tussen 2012 en 2019 toegenomen (tabel 2.5).

Tabel 2.5 Aantal woninginbraken t.o.v. het aantal huishoudens in geselecteerde wijken in Amsterdam 2012 t/m 2019

Wijk	2012	2019
Jordaan	0,01	0,01
Landlust	0,02	0,01
Volewijck	0,03	0,01
Slotermeer-Noord	0,04	0,01
Slotermeer-Zuid	0,03	0,01
Osdorp-Oost	0,02	0,01
Middelveldsche Akerpolder	0,03	0,02
Bijlmer Centrum	0,01	0,01
Bijlmer Oost	0,01	0,01
Oostelijk Havengebied	0,01	0,01
Bijlmermuseum Zuid	0,01	0,04

In de gegevens van de Veiligheidsindex van de Gemeente Amsterdam – gebaseerd is op politiecijfers en slachtoffergegevens uit de Veiligheidsmonitor[18] - valt op dat de wijken in Amsterdam (Nieuw-)West en

[17] Het aantal huishoudens is afgeleid uit het Basisbestand Gebieden Amsterdam (BBGA), via https://data.amsterdam.nl/datasets/G5JpqNbhweXZSw/

[18] Gemeente Amsterdam. (2005–2021). Data en informatie [Dataset]. Data en Informatie. https://data.amsterdam.nl/specials/dashboard/kerncijfers-gebieden/2b48132b-d877-40df-9c31-0bfc74f3ff54/. Alle cijfers in deze paragraaf zijn van deze bron afkomstig.

Amsterdam Zuidoost, waar relatief veel woninginbraken worden gepleegd, ook relatief slecht scoren op de criminaliteitsindex van de gemeente Amsterdam. De criminaliteitsindex is opgebouwd uit de index voor High Impact delicten (delicten die slachtoffers persoonlijk raken, onder andere woninginbraken en gebruik van geweld) en de index voor High Volume delicten (delicten die veel voorkomen en slachtoffers in mindere mate raken, zoals diefstal uit een auto). We zien dat in 2019 met name de wijken Bijlmer Centrum, Slotermeer en Osdorp (veel) slechter scoren ten opzichte van het gemiddelde van de wijken in Amsterdam. Ook als we kijken naar de Onveiligheidsindex – welke bestaat uit de risicoperceptie, onveiligheidsbeleving en vermijdingsgedrag van bewoners – zien we dat onder andere diezelfde wijken veel slechter dan gemiddeld scoren.

Qua bebouwing zien we dat in de wijken Slotermeer-Noord en -Zuid, Geuzenveld, Bijlmer-Centrum en -Oost, Osdorp-Oost en Volewijck meer dan de helft van de woningen eigendom zijn van woningbouwcorporaties.

Ook zien we in zowel 2012 als 2019 dat onder andere in de wijken Slotermeer-Noord en -Zuid, Geuzenveld, Osdorp-Oost, Bijlmer-Centrum en -Oost het aandeel huishoudens dat langer dan drie jaar een relatief laag inkomen heeft (maximaal 120% van het Wettelijk Sociaal Minimum) groter is dan in andere delen van de stad. Daarnaast is in de wijken Bijlmer-Oost en -Centrum, Geuzenveld, Slotermeer-Zuid en -Noord, Osdorp-Oost en Landlust in 2019 het percentage inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) aanzienlijk hoger dan gemiddeld in de stad.[19] Ook zien we dat in 2019[20] de wijken Slotermeer-Noord, Geuzenveld en Bijlmer-Centrum de Sociale cohesiescore – welke het aandeel inwoners met een positief oordeel over de sociale kwaliteit weergeeft – (veel) slechter dan gemiddeld is. Ook zien we dat in de wijken in Amsterdam-Zuidoost en Nieuw-West het percentage inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond aanzienlijk hoger ligt dan in de rest van de stad. Kortom, in sociaaleconomisch kwetsbare wijken ligt het woninginbraakrisico hoger dan elders in de stad.

Rotterdam

In Rotterdam zien we net als in Amsterdam een aantal wijken waar het aantal woninginbraken in absolute aantallen aanzienlijk hoger is dan andere wijken. De top 10 hoogst scorende wijken waren in 2012 goed voor 48% van de woninginbraken (4250 van de 8926).[21] In bijna al deze wijken is meer dan een halvering (in absolute aantallen) van het aantal woninginbraken zichtbaar in 2019 ten opzichte van 2012.[22] Echter, in 2019 behoren nagenoeg al deze wijken – met uitzondering van Hoogvliet – nog tot de top 10 wijken met het hoogst aantal woninginbraken en zijn ze nog goed voor 46% van de woninginbraken in de stad. Omdat

[19] De SES is een score van de inschatting van iemands positie op de maatschappelijke ladder, op basis van het inkomens- en opleidingsniveau.
[20] Cijfers uit 2012 zijn niet beschikbaar.
[21] Het gaat om de wijken Feijenoord (682), Delfshaven (594x), Prins Alexander (590), Charlois (519), IJsselmonde (418), Kralingen-Crooswijk (362), Noord (302), Hillersberg Schiebroek (291), Hoogvliet (255), Groot IJsselmonde (237).
[22] Feijenoord (245), Prins Alexander (222), Charlois (143), Ijsselmonde (139), Hillegersbeek-Schiebroek (134), Kralingen-Crooswijk (116), Delfshaven (103), Bloemhof (83), Noord (82), Groot Ijsselmonde (78).

er geen cijfers beschikbaar zijn van het aantal huishoudens in de wijken in de onderzochte periode, kunnen we voor Rotterdam geen analyse maken voor woninginbraakrisico.

Figuur 2.5 Wijken in Rotterdam met hoogste aantal woninginbraken in 2012 (links) en 2019 (rechts)

Bron: Politie. (2012–2019b)

Net als voor Amsterdam geldt dat in Rotterdam opvalt dat de wijken waarin de meeste woninginbraken in Rotterdam worden gepleegd zich voornamelijk aan de randen van de stad, buiten het stadscentrum bevinden (figuur 2.5).

Uit de wijkprofielen van de gemeente Rotterdam van de slechtst scorende wijken Charlois, Delfshaven, Feijenoord en Prins Alexander vallen een aantal punten op . Zo blijkt dat in Charlois meer dan gemiddeld in Rotterdam er kwetsbare meergezinswoningen zijn, meer leegstaande woningen, er een slechte staat van de bebouwing in de buurt wordt gemeld en dat er relatief vaak meldingen van overlast worden gedaan (Gemeente Rotterdam, z.d.-a). Zo wordt vaker dan gemiddeld in de stad overlast ervaren door vernieling van bus- en tramhokjes.[23] Ook zien we dat in Charlois ten opzichte van de rest van de stad veel overlast van rommel op straat en afval naast de vuilcontainer wordt gemeld en bovendien steeds meer toeneemt.[24] Voor Delfshaven geldt dat deze wijk het niet slechter dan gemiddeld in Rotterdam doet, maar dat de subjectieve veiligheidservaringen van inwoners wel lager liggen dan gemiddeld in de gemeente (Gemeente Rotterdam, z.d.-b). Zo ervaren bewoners veel overlast van drugsverslaafden en handel in drugs en ervaren bewoners veel last van omwonenden. Ook ervaart in deze wijk steeds meer mensen overlast van rommel op straat.[25] Ook deze wijk scoort hoger dan het gemiddelde in Rotterdam. Ook wat betreft afval naast straatcontainers scoort Delfshaven aanzienlijk slechter dan het gemiddelde in Rotterdam.[26] In Feijenoord

[23] In 2020 11% in Charlois versus 9% gemiddeld in Rotterdam, in 2014 was dit respectievelijk 14% versus 9%.
[24] In 2014 lag het percentage overlast van straatafval voor de gemeente gemiddeld op 41% en in Charlois op 47%. In 2020 is dit percentage respectievelijk 58% versus 70%. Overlast van afval naast de straatcontainer lag in 2014 gemiddeld in Rotterdam op 37%, maar was in Charlois 50%. In 2020 was dit respectievelijk 56% versus 72%.
[25] 55% in 2014 versus 65% in 2020.
[26] In 2014 was het gemiddelde voor de stad 37% en in Delfshaven 58%. In 2020 was dit respectievelijk 56% versus 75%.

wordt door bewoners met name veel overlast ervaren; zij ervaren relatief veel vandalisme en gebruik van geweld zoals tasjesroof en geweldsdelicten. Ook zijn bewoners – minder dan gemiddeld in Rotterdam – tevreden met hun woning en directe woonomgeving. Daarnaast zijn er in deze wijken relatief veel bewoners met een laag inkomen (Gemeente Rotterdam, z.d.-c). In Prins Alexander zijn er geen bijzonderheden zichtbaar (Gemeente Rotterdam, z.d.-d). Als we kijken naar de cijfers van het Sociaal Plan Bureau van 2017[27] van de sociaaleconomische status in de Rotterdam, zien we dat in de slechtst scorende wijken wat betreft inbraken de SES laag is (figuur 2.6). Net zoals in Amsterdam is in Rotterdam het beeld vergelijkbaar: de kwetsbare wijken – met een lage SES, veel overlast en slecht onderhouden wijken – lijken een hoger woninginbraakrisico te hebben.

Figuur 2.6 Sociaaleconomische status van wijken in Rotterdam 2017

Bron: Rijksoverheid (z.d.)

[27] Recentere gegevens over de SES ontbreken.

Deelconclusie geografische trends

Op basis van de analyse van wijken en buurten in de twee grote steden, lijkt het erop dat met name mensen in wijken met lage sociale cohesie en relatief veel overlast, last van overige criminaliteit en straatafval vaker te maken hebben met woninginbraken dan andere wijken. Uit eerder onderzoek blijkt dat er een samenhang is tussen de prevalentie van woninginbraken in straten en buurten en de mate van antisociaal gedrag, gemeten aan de hand van de aanwezigheid van straatafval en graffiti (Peeters en collega's, 2011). Een mogelijke reden volgens de onderzoekers is dat een verwaarloosde straat erop kan wijzen dat bewoners minder betrokken zijn bij hun omgeving en daardoor minder oplettend zijn op afwijkend gedrag. Ook ander onderzoek wijst op de samenhang tussen sociale cohesie en het woninginbraakrisico (Gulma et al., 2018). Gulma en collega's 2018 vonden dat een lagere diversiteit in opleidingsniveau samenhangt met een hoger woninginbraakrisico. Ook vonden zij dat positieve samenhang tussen etnische diversiteit en woninginbraakrisico. Dat wil zeggen dat hoe hoger de etnische diversiteit in de wijk, hoe hoger het aantal woninginbraken.

Gulma en collega's (2018) concludeerden dat sociale cohesie van belang is om sociale controle tot stand te brengen om als collectief effectief bij te dragen aan het terugdringen van onder andere woninginbraken in een wijk. Ook Erete (2013) vond dat sociale cohesie een belangrijke factor is in het voorkomen van woninginbraken. Een andere verklaring voor het hogere woninginbraakrisico is dat hier relatief veel sociale huurwoningen staan. Volgens Hunter en collega's (2021) is een van de factoren die samenhangt met een hogere kans op een woninginbraak juist dat woning in een stadse omgeving staat, in een wijk met relatief veel sociale huurwoningen. Dit ligt in lijn met de bevindingen uit de trendanalyse. Volgens Hunter en collega's (2021) hebben mensen die wonen in twee-onder-een-kapwoning in de stad en in een wijk met mensen met een relatief goed inkomen, een minder grote kans om slachtoffer te worden van een woninginbraak.

Verder lijkt er op landelijk niveau een naar buiten bewegende trend zichtbaar, waarbij de kleine gemeenten rondom de grotere steden vaker doelwit lijken te zijn voor inbrekers. Hierbij moet in acht worden genomen dat deze trend op een beperkt aantal gemeenten gebaseerd is. Uit eerdere onderzoek (Van den Handel et al., 2009) kwam naar voren dat een buurt met onder andere veel achterpaden en veel groenstroken kwetsbaarder is qua woninginbraken. Het is voor te stellen dat in de wijken buiten de stad woningen verder uit elkaar staan, waardoor er meer ruimte is voor onder andere groenstroken en achterpaden, waardoor meer vluchtmogelijkheden voor inbrekers ontstaan. Concluderend kunnen we zeggen dat vooral de meer kwetsbare wijken in grote steden (lage cohesie/SES) vaak een hoger inbraakrisico kennen en dat dit ook geldt voor de juist sub-urbane wijken/dorpen.

2.4 Ontwikkelingen op het gebied van daderschap

Voor de ontwikkelingen op het gebied van daderschap kijken we het geslacht, de gemiddelde leeftijd en de afkomst van daders.[28]

Geslacht

Over het algemeen zijn de meeste verdachten van woninginbraak man (tabel 2.6). Het aantal mannelijke verdachten is tussen 2012 en 2019 van 7230 gedaald naar 2860 (daling van 60%). Het aantal vrouwelijke verdachten is in deze periode nog net iets sterker gedaald van 1210 naar 350 (daling van 71%).

Tabel 2.6 Aantal verdachten van woninginbraken van 2012 t/m 2019, uitgesplitst naar geslacht

Geslacht	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Daling
Mannen	7230	7040	5630	5100	4240	3660	3250	2860	60%
Vrouwen	1210	1100	930	750	560	480	420	350	71%

Leeftijd

Uit tabel 2.7 blijkt dat de meeste verdachten in de leeftijdscategorie 25 tot 45 jaar vallen (47% in 2019). Hierbij gaat het echter om een relatief grote leeftijdscategorie (20 jaar). Op de tweede plek volgen 18 tot 25-jarigen: 29% van de verdachten in 2019 behoorden tot deze kleinere leeftijdscategorie.

Tabel 2.7 Aantal verdachten van woninginbraken van 2012 t/m 2019, uitgesplitst naar leeftijdscategorie, in absolute aantallen

Leeftijd	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Daling
12-18	1270	1170	940	850	680	530	450	330	74%
18-25	2960	2880	2190	1940	1620	1360	1090	930	69%
25-45	3340	3290	2760	2390	2010	1750	1650	1540	54%
45-65	830	770	650	640	480	480	460	400	52%
65+	40	30	30	30	30	20	20	20	50%
Totaal	8440	8140	6570	5850	4820	4140	3670	3220	

Verder zien we in alle leeftijdscategorieën een afname in het aantal geregistreerde verdachten, waarbij opvalt dat onder de jongste groepen (12 tot 18 jaar en 18 tot 25 jaar) de afname het sterkst is. Dit komt overeen met de algemene dalende trend van de jeugdcriminaliteit.[29] Echter, omdat deze leeftijdscategorieën in aantal jaren kleiner zijn dan de overige leeftijdsgroepen[30], kunnen we stellen dat in relatieve zin verdachten vaak jongeren en adolescenten zijn. Dit komt overeen met bevindingen uit een trendanalyse van high impact crimes (Van Aalst & Nauta, 2018). Zij zetten het aantal verdachten van woninginbraken per leeftijdscategorie af tegen het aandeel van die leeftijdscategorieën in de bevolking. Zij

[28] Voor alle cijfers is gebruikt gemaakt van Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021, 1 maart).
[29] Zie onder andere https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/22/jeugdcriminaliteit-daalt-maar-niet-alle-vormen.
[30] 12-18 en 18-25 omvat 13 jaar terwijl de andere leeftijdscategorieën 20 of meer jaren omvatten.

vonden dat jongeren tussen de 16 en 17 jaar en jongvolwassenen tussen de 18 en 24 jaar oververtegenwoordigd zijn in de dadergroep. Ook volwassenen tussen de 25 en 34 jaar waren ten opzichte van de omvang van die leeftijdsgroep in de gehele bevolking oververtegenwoordigd in de dadergroep woninginbrekers. Dit biedt eveneens een aanknopingspunt.

Afkomst

Voordat we ingaan op de cijfers van daders in relatie tot afkomst, willen we hier nogmaals de disclaimer plaatsen dat er een oververtegenwoordiging is in politiedata van jongeren met een niet-Westerse herkomst. Een deel van de oververtegenwoordiging is niet te verklaren door verschillen zelfrapportage of sociale kenmerken, maar suggereert dat dat de verdenkingskans – de kans dat hetzelfde crimineel gedrag tot een verdachteregistratie leidt – bij jongeren met een niet-Westerse herkomst twee tot drie keer groter is dan bij jongeren voor Westerse herkomst. Dit vraagt enige voorzichtigheid in het interpreteren van onderstaande gegevens.

Uit de politiedata blijkt dat naar verhouding verdachten vaker een niet-Westerse migratieachtergrond hebben dan een Westerse migratieachtergrond of een Nederlandse afkomst. In 2019 waren per 10.000 inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond 6 mensen met die afkomst verdachte (zie tabel 2.8). Onder deze groep verdachten is de daling ook veruit het sterkst; van 20 per 10.000 inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond in 2012 naar 6 per 10.000 in 2019.

Tabel 2.8 Aantal verdachten van woninginbraken (per 10.000 inwoners) naar afkomst van 2012 t/m 2019

Afkomst	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nederlandse achtergrond	3	2	2	2	1	1	1	1
Westerse migratie achtergrond	5	5	4	3	2	2	2	2
Niet-Westerse migratieachtergrond	20	19	16	14	10	8	7	6

Als we per categorie kijken naar binnen welke leeftijdscategorieën in 2019 de meeste verdachten vallen, zien we dat van de inwoners met een Westerse en niet-Westerse migratieachtergrond de meeste verdachten tussen de 18 en 25 jaar oud zijn (tabel 2.9). Onder inwoners met een Nederlandse achtergrond zijn het naast de 18 – 25 jarige ook de 25 tot 45 jarige verdachten die vaker voorkomen dan de andere leeftijdscategorieën.

Tabel 2.9 Aantal verdachten van woninginbraken (per 10.000 inwoners) naar afkomst in 2012 en 2019

Afkomst	2012					2019				
	12 tot 18 jarigen	18 tot 25 jarigen	25 tot 45 jarigen	45 tot 65 jarigen	65 jaar of ouder	12 tot 18 jarigen	18 tot 25 jarigen	25 tot 45 jarigen	45 tot 65 jarigen	65 jaar of ouder
Nederlandse achtergrond	5	9	4	1	-	1	2	2	-	-
Westerse migratieachtergrond	11	16	6	2	-	3	4	2	1	-

Niet-Westerse migratieachtergrond	36	55	13	4	-	7	17	5	2	-

Als we de niet-Westerse migratieachtergrond uitsplitsen[31] naar de vier grootste migrantengroepen die we in Nederland kennen, zien we dat naar verhouding verdachten vaker een Marokkaanse achtergrond hebben (tabel 2.10). Per 10.000 Marokkaanse inwoners zijn er 16 verdachten in 2019. Onder alle groepen zien we overigens een sterke afname van het aantal verdachten.

Tabel 2.10 Aantal verdachten van woninginbraken (per 10.000 inwoners) uitgesplitst naar niet-Westerse afkomst in 2012 en 2019

Niet-Westerse migratieachtergrond	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Marokkaanse migratieachtergrond	50	49	40	36	28	21	17	16
Antilliaanse migratieachtergrond	22	21	18	15	13	12	9	8
Surinaamse migratieachtergrond	16	16	13	10	8	7	5	5
Turkse migratieachtergrond	13	12	8	8	6	4	4	3
Overige niet-Westerse migratieachtergrond	10	11	9	8	5	5	4	3

Ook voor de uitsplitsing in niet-Westerse afkomst hebben we gekeken binnen welke leeftijdscategorie(ën) de meeste verdachten voorkomen (tabel 2.11). Ook hier zien we dat de meeste verdachten tussen de 18 en 25 jaar oud zijn.

Tabel 2.11 Aantal verdachten van woninginbraken (per 10.000 inwoners) naar afkomst en leeftijd in 2012 en 2019

Niet-Westerse migratieachtergrond	2012					2019				
	12 tot 18 jarigen	18 tot 25 jarigen	25 tot 45 jarigen	45 tot 65 jarigen	65 jaar of ouder	12 tot 18 jarigen	18 tot 25 jarigen	25 tot 45 jarigen	45 tot 65 jarigen	65 jaar of ouder
Marokkaanse migratieachtergrond	85	154	29	6	-	17	48	16	2	-
Antilliaanse migratieachtergrond	30	41	21	21	11	13	16	8	4	-
Surinaamse migratieachtergrond	30	41	16	6	-	5	15	6	3	-
Turkse migratieachtergrond	21	36	9	3	-	3	8	3	1	-
Overige niet-Westerse migratieachtergrond	20	28	6	2	-	4	9	2	0	-

[31] Een verdere uitsplitsing was in de dataset van het CBS niet mogelijk.

Deelconclusie daderschap

De trends op het gebied van daderschap wijzen erop dat mannen vaker verdacht worden van woninginbraken dan vrouwen. Onder vrouwen is de trend bovendien sterker afgenomen dan onder mannen. Daarnaast zien we dat in absolute aantallen de meeste verdachten tussen de 25 en 45 jaar oud zijn. Ook zien we dat 29% van de verdachten jongvolwassenen zijn tussen de 18 en 25 jaar. Dit doet vermoeden dat woninginbraken mogelijk voor een deel van de jongeren een 'instapdelict' zijn voor hun criminele carrière. Dit biedt het aanknopingspunt om op de jongeren en jongvolwassenen in te zetten om te voorkomen dat zij hun criminele carrière starten of voortzetten. We zien echter onder de jongeren en jongvolwassenen in 2019 ten opzichte van 2012 wel de sterkste daling, meer dan bij de plegers van 25 jaar of ouder.

Verder hebben naar verhouding verdachten van woninginbraak vaker een niet-Westerse migratieachtergrond dan een Westerse of Nederlandse (migratie)achtergrond. Binnen de groep niet-Westerse migranten, zie we dat verdachten vaker een Marokkaanse migratieachtergrond hebben. Onder alle groepen zien we overigens een sterk dalende trend. Voor alle afkomsten geldt dat verdachten vaker tussen de 18 en 25 jaar oud zijn. Een gerichte inzet van preventieve maatregelen op mannen en jongvolwassenen, waarbij in de benadering van de deze groepen wordt aangesloten bij de cultuur van de doelgroep blijkt daarmee van belang.

2.5 Ontwikkelingen op het gebied van slachtofferschap

Over het algemeen worden bepaalde groepen mensen vaker slachtoffer van woninginbraken dan andere groepen. Er is sprake van een zogenaamde preventiekloof (*prevention gap*) als een specifieke groep mensen vaker slachtoffer wordt van een inbraak dan anderen *omdat* deze groep minder preventiemaatregelen neemt of kan nemen. En net als bij daderschap zijn mensen uit bepaalde leeftijdsgroepen en met een bepaalde afkomst vaker slachtoffer van woninginbraken. Ook hebben we voor deze analyse gekeken naar herhaald slachtofferschap. De cijfers met betrekking tot slachtofferschap zijn afkomstig uit de CBS-Veiligheidsmonitor.[32] Dit is een tweejaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek onder een steekproef van mensen van 15 jaar en ouder. We hebben gekeken naar het aantal ondervonden delicten per 100 inwoners.

Geslacht

Uit tabel 2.12 blijkt dat bij zowel mannen als vrouwen het slachtofferschap afneemt. Echter, waar in 2012 mannen en vrouwen even vaak rapporteerden slachtoffer te zijn geworden van een inbraak, waren het in 2019 vaker mannen die slachtoffer werden. In 2019 rapporteerden 0,9 mannen per 100 inwoner slachtoffer te zijn geworden van woninginbraken, voor vrouwen was dit 0,7 per 100 inwoners.

[32] Alle cijfers in deze paragraaf is gebruik gemaakt van cijfers uit Centraal Bureau voor de Statistiek (2020, 7 april).

Tabel 2.12 Slachtoffers per 100 inwoners van woninginbraak uitgesplitst naar geslacht, in 2012 en 2019.

Geslacht	2012	2019
Mannen	1,5	0,9
Vrouwen	1,5	0,7
Totaal	1,5	0,8

Leeftijd

In lijn met de landelijke inbraakcijfers, is in alle leeftijdscategorieën het slachtofferschap afgenomen. In zowel 2012 als 2019 waren het vooral jongeren en adolescenten (15 tot 25 jaar) die rapporteerden slachtoffer te zijn geworden (tabel 2.13). Onder de groep volwassenen van 65 jaar of ouder is sinds 2012 de daling het minst sterk. Zowel 15 tot 25-jarigen als 65-plussers hebben ten opzichte van de andere groepen en ten opzichte van het landelijk gemiddelde een grotere kans om slachtoffer te worden.

Tabel 2.13 Slachtoffers van woninginbraken per 100 inwoners, uitgesplitst naar leeftijd, in 2012 en 2019.

Leeftijdscategorie	2012	2019
15 tot 25 jaar	1,7	1,1
25 tot 45 jaar	1,5	0,7
45 tot 65 jaar	1,7	0,7
65 jaar of ouder	1,3	1,0
Totaal	1,5	0,8

Afkomst

Zowel in 2012 als in 2019 zijn mensen met een niet-Westerse achtergrond vaker slachtoffer dan mensen met een Nederlandse achtergrond en mensen met een Westerse migratieachtergrond (tabel 2.14). Dit is geheel in lijn met de uitkomsten in alle Europese landen, zoals die al terugkwamen bij de analyse van de FRA (zie paragraaf 2.1). Hierbij valt op dat mensen met een niet-Westerse achtergrond in 2012 meer dan twee keer zo vaak ten opzichte van het gemiddelde in Nederland rapporteerden slachtoffer te zijn geworden. In 2019 is dit aantal afgenomen tot minder dan twee keer zo vaak. Er is zodoende sprake van een sterke daling onder deze groep. Desondanks zijn mensen/huishoudens met een niet-Westerse achtergrond vaker slachtoffer. Aangezien het hier data uit slachtofferenquêtes (de CBS-Veiligheidsmonitor) betreft geldt hier niet, of veel minder, het probleem van over- of ondervertegenwoordiging in de politiedata zoals we dat bij daders in 2.3 tegenkwamen.

Tabel 2.14 Slachtoffers van woninginbraken per 100 inwoners, uitgesplitst naar afkomst, in 2012 en 2019.

Afkomst	2012	2019
Nederlandse achtergrond	1,3	0,7
Westerse migratieachtergrond	1,4	1,0
Niet-Westerse migratieachtergrond	3,3	1,4
Totaal	1,5	0,8

Als we de niet-Westerse migratieachtergrond verder uitsplitsen in de vier grootste migrantengroepen die we in Nederland kennen, zien we dat naar verhouding mensen met een Marokkaanse migratieachtergrond vaker slachtoffer worden (tabel2.15). Dit geldt voor zowel 2012 als 2019.

Tabel 2.15 Slachtoffers van woninginbraken per per 100 inwoners, uitgesplitst naar niet-Westerse migratieachtergrond, in 2012 en 2019.

Afkomst	2012	2019
Marokkaanse migratieachtergrond	4,7	2,1
Antilliaanse migratieachtergrond	2,4	1,1
Surinaamse migratieachtergrond	3,9	1,3
Turkse migratieachtergrond	Niet bekend	Niet bekend
Overige niet-Westerse migratieachtergrond	Niet-bekend	1,3

Opleidingsniveau

Als we kijken naar het opleidingsniveau van slachtoffers, zien we dat in 2012 relatief de meeste mensen die hbo of wo onderwijs hebben gevolgd, rapporteerden slachtoffer te zijn geworden van woninginbraak (tabel 2.16). Onder deze groep is de daling tussen 2012 en 2019 het grootst. In 2019 zijn het vaker de niet-hbo/wo-opgeleiden die slachtoffer waren van een woningbraak dan de mensen met hbo/wo-opleidingsniveaus. In 2012 scoorde deze groep nog niet het hoogst. Een verklaring voor deze resultaten is niet onderzocht.

Tabel 2.16 Slachtoffers van woninginbraken per 100 inwoners, uitgesplitst naar opleidingsniveau, in 2012 en 2019.

Opleidingsniveau	2012	2019
Laag onderwijs	1,5	0,9
Middelbaar onderwijs	1,3	0,8
Hoog onderwijs	1,7	0,7
Totaal	1,5	0,8

Herhaald slachtofferschap

Hoewel de meeste slachtoffers één keer slachtoffer worden van een woninginbraak, is er ook een groep slachtoffers die opnieuw slachtoffer wordt van woninginbraken. Dit wordt in de literatuur het *repeat* victimisatiepatroon genoemd. Uit onderzoek blijkt dat slachtoffers in de dagen na een geslaagde woninginbraak een verhoogde kans lopen om weer slachtoffer te worden (Farrell, & Pease, 2006). Dit heeft er mee te maken dat de dader inmiddels weet hoe het huis is ingedeeld en daardoor makkelijker zijn weg kan vinden. Verder schaffen mensen doorgaans na de inbraak de gestolen spullen nieuw aan, wat de buit weer aantrekkelijk maakt voor de dader. In 2019 werd 0,1% van de Nederlandse inwoners in datzelfde jaar opnieuw slachtoffer van een woninginbraak. Ten opzichte van de 0,5% van de Nederlandse inwoners die slachtoffer werden in 2019, betekent dit dat een vijfde opnieuw in datzelfde jaar slachtoffer werd. Onder

45- tot 65-jarigen is herhaald slachtofferschap tussen 2012 en 2019 het sterkst afgenomen (van 0,3% naar 0,1%). In hoeverre deze cijfers samenhangen met andere kenmerken van slachtofferschap is niet bekend.

Deelconclusie slachtofferschap

Met name mannen en mensen tussen 15 en 25 jaar en senioren blijken vaker slachtoffer te worden van woninginbraken. Ook zien we dat mensen met een niet-Westerse migratieachtergrond vaker slachtoffer zijn dan mensen met een Westerse migratieachtergrond of met een Nederlandse achtergrond. Verder ingezoomd op de groep inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond, zien we dat mensen met een Marokkaanse migratieachtergrond een hoger risico lopen om slachtoffer te worden. Daarnaast zijn het in 2019 (in tegenstelling tot in 2012) mensen met een opleidingsniveau lager dan hbo-/wo-opleidingsniveau vaker slachtoffer worden van woninginbraken. Het is voor te stellen dat mensen die tot deze groep behoren minder financiële middelen hebben om preventieve maatregelen te treffen, of zoals in de trendanalyse aan bod kwam, vaker in sociale huurwoningen wonen en niet daarmee niet zelf de verantwoordelijkheid voelen en dragen om preventieve maatregelen te treffen. Ook hangt dit samen met de eerdergenoemde lagere sociaaleconomische status. De literatuur onderschrijft dat burgers uit lagere sociaaleconomische klassen vaker slachtoffer worden van woninginbraken (Van Dijk, 2012; Tilley et al., 2011). Al met al zien we overeenkomsten met de ontwikkelingen op geografisch niveau en daderschap. Dat de afkomst van daders en slachtoffers overeenkomt, ligt in lijn met wat we eerder beschreven aan de hand van de criminaliteitsdriehoek en de afstandsverval functie, wat betekent dat daders en slachtoffers vaak in dezelfde of nabijgelegen buurten wonen. Dit komt bovendien overeen met wat we zien op geografisch niveau. Daar zien we dat in de wijken waar het inbraakrisico het hoogst is, het percentage inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond aanzienlijk hoger ligt dan in de rest van de stad. Bovendien zien we in deze wijken dat ook andere problematiek een rol speelt waardoor het doorgaans kwetsbare wijken zijn. Dit biedt ondersteuning voor de inzet van preventieve maatregelen in specifieke gebieden, gericht op specifieke groepen slachtoffers én specifieke groepen daders. Een aanpak gericht op kwetsbare wijken lijkt daarmee van belang.

2.6 Ontwikkeling op het gebied van situationele preventieve maatregelen

In de Veiligheidsmonitor worden vragen gesteld over welke preventieve voorzieningen men in de woning heeft.[33] Huishoudens wordt gevraagd welke preventieve maatregelen (rolluiken, extra veiligheidssloten op buitendeuren, buitenverlichting en alarminstallatie) zij toepassen. Hier volgt een somscore uit tussen de 0 en 4 (0= geen technische voorzieningen toegepast, 4=alle technische voorzieningen toegepast). De

[33] Alle cijfers uit deze paragraaf zijn geraadpleegd uit Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020, 8 april.

somscore varieert in de periode van 2012 tot en met 2019 tussen 1,8 en 1,7 (zie tabel 2.17) en laat geen grote veranderingen zien.

Tabel 2.17 Percentage huishoudens dat preventieve situationele maatregelen heeft getroffen, 2012 t/m 2019. Over het jaar 2018 ontbreken gegevens.

Preventieve voorzieningen	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Veiligheidssloten	67,5	66,8	66,5	66,5	65,3	64,9	-	63,4
Rolluiken	18,7	18,7	18,9	19,5	19,5	19,1	-	20,6
Buitenverlichting	77,3	76,4	76,6	76,9	76,2	76,0	-	74,3
Alarminstallatie	13,0	12,8	13,1	13,1	12,8	12,9	-	12,3
Somscore	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	-	1,7

Verder zien we in bovenstaande tabel dat huishoudens minder dan twee van de vier maatregelen toepassen. De toepassing van alarminstallaties, veiligheidssloten en buitenverlichting is – met name sinds 2015 - afgenomen. De toepassing van rolluiken voor ramen en/of deuren is daarentegen toegenomen van 18,7% in 2012 naar 20,6% in 2019.

We keken ook naar het verschil in toepassing van preventieve maatregel tussen verschillende provincies en zagen dat met betrekking tot rolluiken er sterke verschillen zichtbaar zijn tussen de noordelijke en zuidelijke provincies. Waar in Groningen in 2019 ruim 10% van de huishoudens aangaf rolluiken te hebben, is dit percentage voor Noord-Brabant en Limburg aanzienlijk hoger (respectievelijk 29,7% en 50,4%). In 2012 is deze verhouding vergelijkbaar.[34]

Verder zien we dat er landelijk een lichte stijging zichtbaar is van het aantal huishoudens dat 's avonds bij afwezigheid licht laat branden in huis (zie tabel 2.18). Echter, nog steeds minder dan de helft van de huishoudens laat 's avonds licht aan staan.

Tabel 2.18 Preventieve voorzieningen in Nederland in de periode 2012 t/m 2019. Het jaartal 2018 ontbreekt

Sociaal-preventief gedrag	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
's Avonds licht laten branden bij afwezigheid	41,1	41,4	42,3	43,1	42,5	42,2	-	45,1

Deelconclusie situationele preventie

De cijfers wijzen erop dat er tussen noordelijke en zuidelijke provincies een duidelijk verschil zichtbaar is in de toepassing van rolluiken. Daarnaast zien we dat huishoudens gemiddeld minder dan twee van de vier

[34] Besef overigens dat de vraag naar rolluiken in de Veiligheidsmonitor een vraag is aan bewoners en dus niet aan inbraakexperts. Het zal in sommige gevallen gaan om zonwerende/isolerende rolluiken en dus niet echt inbraakwerende rolluiken.

situationele preventieve maatregelen toepassen. Minder de helft van de huishoudens laat daarnaast licht aan staan als zij 's avonds niet thuis zijn, al is dit percentage in 2019 ten opzichte van 2012 wel licht toegenomen. Omdat de analyse van trends in de toepassing van situationele preventieve maatregelen beperkt is, is het lastig om conclusies te trekken. Omdat uit de inleiding al bleek dat situationele preventieve maatregelen een belangrijke rol hebben gespeeld in de daling van woninginbraken in de jaren '90, gaan we hoofdstuk 5 in bredere zin in op (potentieel) effectieve situationele preventieve maatregelen.

2.7 Conclusie hoofdstuk 2

Dit hoofdstuk geeft een globaal beeld van de ontwikkelingen op landelijk, provinciaal en wijkniveau. Over het algemeen zien we een dalende trend, zowel geografisch gezien als binnen slachtoffer- en dadergroepen. Op gemeentelijk niveau valt op dat het inbraakrisico in de gemeenten naast (middel)grote steden – sub-urbane gemeenten – vaker *hotspots* zijn woninginbraken.

Op wijkniveau brachten we de geografische verdeling in de steden Amsterdam en Rotterdam in kaart. We zien dat in wijken en buurten met een hoog percentage inwoners met een niet-Westerse migratieachtergrond, lage sociale cohesie, overlast in de vorm van rommel op straat en vandalisme en relatief veel inwoners met een lage sociaaleconomische status het aantal woninginbraken hoger ligt dan in andere buurten en wijken. Dit ligt in lijn met de trends die we zagen op het niveau van dader- en slachtofferschap. Zowel de door de politie geregistreerde daders als de door het CBS geënquêteerde slachtoffers hebben relatief vaak een niet-Westerse migratieachtergrond- en meer specifiek een Marokkaanse achtergrond. Daders zijn daarnaast vaak tussen de 18 en 15 jaar oud. Slachtoffers zijn vaak tussen de 15 en 25 jaar oud of 65 jaar of ouder. Bovendien zien we dat ongeveer een vijfde van de slachtoffers datzelfde jaar opnieuw slachtoffer wordt. En we zien dat mensen met een praktisch opleidingsniveau in 2019 vaker slachtoffer werden dan mensen met een hbo- of wo-opleidingsniveau.

Op basis van de trendanalyse zijn er aanknopingspunten om te veronderstellen dat een deel van het aantal woninginbraken in Nederland wordt gepleegd door een beperkte groep daders en dat de inbraken in een beperkte aantal wijken voornamelijk voorkomt en dat bepaalde groepen slachtoffers vaker slachtoffer worden dan anderen. Dit ligt in lijn met het eerder genoemde Pareto-principe. Ook de overeenkomsten tussen dader- en slachtoffergroepen en de trends die we zien op geografisch niveau, liggen in lijn met de routine activiteitentheorie en de afstandsvervalfunctie. We kunnen daarmee veronderstellen dat daders van woninginbraken doorgaans in dezelfde wijken als hun slachtoffers wonen. Het gaat bovendien vaak om kwetsbare wijken en buurten. Dit zou pleiten voor een gefocuste aanpak gericht op kwetsbare wijken en buurten en specifieke groepen daders en slachtoffers.

3 Nieuwe maatregelen, zijn die er wel?

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag of er preventieve maatregelen in het buitenland zijn die we in Nederland nog niet kennen, is het van belang om inzichtelijk te maken welke maatregelen we in Nederland al wel kennen.

3.1 Preventieve maatregelen in Nederland, een scan

Er zijn verschillende overzichtsstudies naar de maatregelen die we in Nederland inzetten ter preventie van woninginbraken (Van Dijk & De Waard, 1991; De Waard, 2020). Deze studies zijn gebaseerd op wetenschappelijke literatuur. Deze informatie is aangevuld met informatie over de preventie van woninginbraken op de website van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Hieruit volgt onderstaande maatregelenmatrix (zie tabel 3.1). Dit biedt echter geen uitputtend overzicht van wat we in Nederland aan maatregelen inzetten, maar geeft een overzicht van maatregelen die relatief vaker worden ingezet. Er zullen mogelijk ook nog andere maatregelen op bepaalde plekken in het land worden ingezet die minder bekend zijn. De indeling van maatregelen en aanpakken in een van de zes categorieën is overigens niet zwart-wit (zie tabel 3.1).

Voor preventiemaatregelen kan een onderscheid worden gemaakt tussen maatregelen gericht op **daders**, **slachtoffers** en **situaties**, als ook tussen primaire, secundaire en tertiaire preventie (Van Dijk et al., 2009). Bij een **primaire** aanpak is de actie gericht op de totale bevolking. De **secundaire** aanpak richt zich op specifieke groepen met een verhoogd risico op crimineel gedrag. Een **tertiaire** aanpak richt zich op specifieke kerngroepen die vanuit criminologisch oogpunt (zeer) problematisch zijn: daders, slachtoffers en plekken waar criminaliteit heeft plaatsgevonden. Hierbij wil je voorkomen dat het nog een keer gebeurt.

Tabel 3.1 Overzicht preventieve maatregelen/aanpakken in Nederland

Doelgroep	Primair	Secundair	Tertiair
Dadergericht	• Spijbelcontrole • Opvoeding, voorlichting • Recreatieactiviteiten	• Cursus sociale vaardigheden • Voorlichting & Advisering risicogroepen • Werkgelegenheid-project • Positieve rolmodellen • Digitaal Opkopers Register (DOR) • Stop Heling	• Plaatsing in Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) • Top X-aanpak • (Intensief) reclassering toezicht • Last onder dwangsom
Slachtoffergericht/situationeel	• Licht aan laten • Buitenverlichting op sensor • Sloten • Alarmsysteem • Cameratoezicht • Waakhond	• Buurtcampagne • Informele sociale controle • Buurtpreventieteams • Whatsapp buurtpreventie • Herinrichting wijken • Straatverlichting	• Individueel advies • Slachtofferhulp • Subsidieregeling slachtoffers (voor beveiligingsmaatregelen) • Sloop • Hot spot surveillance • CCTV (camera's)

	• Inbraakgerichte voorlichting (o.a. zomer en donkere dagenoffensief) • Afspraken met buren • Bouwvoorschriften • Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) • Digitale deurbel	• Toezichthouder in wooncomplex	

Bovenstaande maatregelen of aanpakken worden soms direct en soms indirect ingezet voor de preventie van woninginbraken. Neem bijvoorbeeld spijbelcontrole. Aan deze maatregel ligt de veronderstelling ten grondslag dat als jongeren door de spijbelcontrole minder spijbelen en dus op school verblijven, zij minder ongecontroleerde vrije tijd hebben, waardoor de kans allereerst minder groot is dat zij überhaupt in de criminaliteit terecht komen, maar als zij daar eenmaal in zitten zij minder tijd hebben om een woninginbraak of ander delict te plegen (De Waard, 2020).

In verschillende overzichtsstudies wordt een aantal aanpakken uitgelicht, die daarom in dit hoofdstuk bespreken (De Waard, 2020; Snippe et al.,2021). Allereerst gaat het om het **Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)**. Dit is een instrument dat bestaat uit eisen (wat moet) en aanbevelingen (wat kan) om nieuwbouwwoningen en bestaande woningen te beschermen tegen inbraken. Woningen kunnen het Keurmerk krijgen als zij aan alle – van toepassing zijnde - eisen per categorie voldoen. De eisen en aanbevelingen hebben zowel betrekking op de woning zelf (bepaalde sloten op deuren en ramen) als op de openbare ruimte, zoals parkeervoorzieningen, openbare verlichting[35]. Sinds 1999 maken een aantal eisen van het Keurmerk deel uit van Bouwbesluit (met name eisen over inbraakwerende gevelelementen[36]). Dit Bouwbesluit geldt voor nieuwbouwwoningen en bij de vergunningsversterking wordt getoetst of met het ontwerp van woningen aan het Bouwbesluit is voldaan. Uit onderzoek van Ours en Vollaard (2011) blijkt dat de opname van de eisen in het Bouwbesluit leidde tot een afname van het aantal woninginbraken met 26%. En woningen met het Keurmerk hebben tot 80% minder kans op een geslaagde woninginbraak (Nauta, 2004)[37]. In hoofdstuk 5 gaan we verder in op het belang van het Keurmerk in Nederland.

Op het niveau van daders lijkt met name de inzet op veelplegers effectief te zijn. Sinds 2004 kennen we de maatregel **Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD-maatregel).** Dit is een maatregel voor zeer actieve veelplegers, die onder andere een groot deel van het aantal woninginbraken plegen. De maatregel houdt in dat de veelpleger in een inrichting wordt geplaatst die specifiek voor ISD'ers ingericht is. De maatregel

[35] Zie voor alle eisen die het PKVW stelt aan nieuwbouw: https://www.politiekeurmerk.nl/wp-content/uploads/2019/12/191203-Nieuwbouw-Politiekeurmerk-Veilig-Wonen.pdf. In totaal zijn er 22 eisen voor kavels, gebouwen en woningen. Daar bovenop heb je voor gemeenten ook nog het certificaat veilige wijk (met eisen voor Stedenbouwkundige randvoorwaarden en Openbare Ruimte). Er zijn dus voor nieuwbouw drie certificaten: Certificaat Veilige Woning, Certificaat Veilig Complex, Certificaat Veilige Wijk. Daarnaast is er een enigszins vergelijkbare eisen set voor 'Bestaande bouw'.

[36] Het desbetreffende Bouwbesluit artikel luidt: ""Deuren, ramen, kozijnen en daarmee gelijk te stellen constructieonderdelen in een scheidingsconstructie van een niet-gemeenschappelijke ruimte die volgens NEN 5087 bereikbaar zijn voor inbraak, hebben een volgens NEN 5096 bepaalde inbraakwerendheid die voldoet aan de in die norm aangegeven weerstandsklasse 2." Zie voor de details overigens paragraaf 1.3 in Nauta, O., Van Soomeren, P., De Goeij, V. en Özgül, P. (2018) Politiekeurmerk Veilig Wonen onder de loep. DSP-groep en ministerie van JenV (https://www.dsp-groep.nl/wp-content/uploads/18ONPKVW-PKVW-onder-de-loep-DSP-2018.pdf). De bouwbesluit eisen zijn namelijk ook deels van toepassing bij verbouwingen.

[37] Het ontbreekt aan recentere studies naar de effectiviteit van het PKVW.

wordt maximaal voor twee jaar opgelegd en heeft als doel om criminaliteit terug te dringen en om gedragsverandering te bewerkstelligen waardoor recidive wordt verminderd. De veelplegers krijgen een intensief programma om gedragspatronen te doorbreken.[38] Uit een recente studie van het WODC en eerdere effectmetingen blijkt dat de maatregel effectiever is in het voorkomen van recidive dan een reguliere gevangenisstraf of sanctie (Tollenaar et al., 2019). Hoe vaak de ISD-maatregel wordt opgelegd voor inbrekers in het bijzonder of high impact crime-plegers in het algemeen is niet bekend. Uit onderzoek van Vollaard (2010) bleek dat de insluiting van veelplegers gepaard ging met een 30% reductie van het aantal woning- en auto-inbraken op gemeentelijk niveau. Die daling is volgens Vollaard (2010) voor twee derde toe te schrijven aan de insluiting van veelplegers. De maatregel blijkt effectiever te zijn voor veelplegers die ouder zijn bij hun 1e strafzaak (De Waard, 2020). Ook blijkt de maatregel effectiever als het aantal eerdere strafzaken hoger is of als iemand niet werkte ten tijde van de instroom in de maatregel.

Een andere aanpak gericht op veelplegers is in de jaren '90 in Dordrecht uitgevonden (Bruinink & Lagendijk, 1994) **Top X-aanpak**, zoals de Top600 en Top400 aanpak in Amsterdam. Hiertoe behoren mensen (incl. jongeren onder 21 jaar als zij in de afgelopen jaren minimaal twee keer zijn veroordeeld) die relatief veel criminele antecedenten voor high impact delicten hebben en tot een hoog risicogroep behoren. Bij een dergelijke aanpak wordt samengewerkt met veiligheidspartners, zoals het Openbaar Ministerie, reclassering, politie en het Zorg- en Veiligheidshuis. De jongeren worden snel, streng en consequent gestraft. Na aanhouding of veroordeling wordt bepaald welke zorg en ondersteuning de jongeren en volwassenen moeten krijgen. Ook wordt ingezet op de gezinnen van de personen die tot de Top X-aanpak behoren, om na te gaan welke problemen in het gezin spelen en of ook broertjes en zusjes ondersteuning nodig hebben om te voorkomen dat zij ook in de criminaliteit belanden. Uit de effectmonitor van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (2018) blijkt dat onder hardnekkige recidivisten de aanpak leidt tot een afname van 7% van het aantal woninginbraken. Onder minder hardnekkige recidivisten is dit percentage zelfs 45%.

Tot slot blijken ook – soms door de gemeente of politie ondersteund - **buurtinitiatieven** effectief te zijn tegen woninginbraken in Nederland, al zijn de resultaten wisselend. De buurtinitiatieven zijn erop gericht op de sociale controle in de wijk te stimuleren, bijvoorbeeld door campagnes. Een van de middelen die in toenemende mate wordt ingezet is het gebruik van WhatsApp-groepen in wijken – al dan niet gestimuleerd door gemeenten en politie (Eysink Smeets et al, 2017). Aan een dergelijk buurtinitiatief ligt de theorie ten grondslag dat met een verhoogde sociale controle – al dan niet via sociale media ondersteund - de kans dat een dader op heterdaad wordt betrapt, wordt verhoogd.[39] Uit een onderzoek in 35 buurten in Tilburg blijkt dat in de buurten een daling zichtbaar was van 40% in het aantal woninginbraken, en dat ook op langere termijn het effect bleef bestaan (Akkermans & Vollaard, 2015).

[38] Maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) | Verdachte | Openbaar Ministerie (om.nl)
[39] Uit de jaarverantwoording van de politie blijkt dat tegen verwachting in het ophelderingspercentage tijdens de coronaperiode niet hoger lager lag dan voorgaand jaar, ondanks dat meer mensen meer thuis waren vanwege de lockdowns (in Grapperhaus & Dekker, 2021, 7 september).

Onderzoeken laten echter geen effect zien dat actievere medewerking van burgers ook leidt tot meer heterdaadaanhoudingen van inbrekers (Eysink Smeets et al., 2017; Eysink Smeets et al., 2019). Volgens Melbaum en Van Steden (2018) is het lastig om daadwerkelijk te meten wat het effect is van WhatApp-groepen op de preventie van woninginbraken. Onderzoekers veronderstellend at buurtinitiatieven zoals WhatsAppgroepen ook neveneffecten kunnen hebben zoals een toename van de onveiligheidsgevoelens onder bewoners (Snippe, De Muijnck, Kamperman & Pieper, 2021; Melbaum & Van Steden, Eysink Smeets et al, 2019.) en toenemende discriminatie en stigmatisering en het risico dat bewoners zelf het recht in eigen hand nemen (Melbaum & Van Steden, 2018). Met betrekking tot laatstgenoemde punt zijn echter geen harde aanwijzingen gevonden. Onderzoeken van Eysink Smeets en collega's (2019) en van Melbaum en Van der Steden (2018) laat daarentegen zien dat Whatsappgroepen soms leiden tot meer persoonlijk contact tussen bewoners en gezamenlijke buurtinitiatieven, wat de sociale cohesie weer ten goede kan komen.

Al met al hebben we in Nederland een brede variëteit aan preventieve maatregelen tegen woninginbraken. Sommige maatregelen spelen direct in op het voorkomen van woninginbraken, andere maatregelen hebben een meer indirect effect. Nu we een (niet-uitputtend) overzicht hebben van wat we in Nederland doen, kunnen we inzichtelijk maken of er in het buitenland maatregelen zijn die we hier nog niet kennen.

3.2 Voor Nederland nieuwe maatregelen

Nieuw is hierbij een relatief begrip, waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen inhoudelijk nieuwe maatregelen en maatregelen die reeds bestaan maar de toepassing in Nederland vraagt om een nieuwe en/of betere toepassing. In dit hoofdstuk gaan we in op de inhoudelijk nieuwe maatregelen die zijn gevonden in de literatuurzoektocht (in volgend hoofdstuk gaan we in op de nieuwe toepassing van al bestaande maatregelen). Voordat we ingaan op de nieuwe maatregelen, maken we inzichtelijk wat onze zoektocht naar nieuwe maatregelen heeft opgeleverd.

Zoals in de onderzoeksverantwoording aan bod kwam, hebben we 49 studies aan de hand van ons beoordelingskader (zie stap 3 in paragraaf 1.3) gescoord. Uit onze beoordeling komt naar voren dat de ruime meerderheid van de preventieve maatregelen die wij hebben gevonden, inspelen op de situationele kenmerken (bijvoorbeeld sloten op ramen en deuren). Maatregelen die enkel en alleen inspelen op het beïnvloeden van het gedrag en besluitvorming van de dader, zijn niet naar voren gekomen (zie tabel 3.2).[40]

Tabel 3.2 Gevonden studies uitgesplitst naar interventieniveau

Doelgroep	Aantal

[40] Zoals ook in paragraaf 1.4. aan bod kwam betekent dit natuurlijk niet dat er geen dadergerichte aanpakken zijn. Door de methode die in dit onderzoek is gekozen, zijn de er geen dadergerichte maatregelen naar voren gekomen. Zie paragrafen 1.3. en 1.4. voor een verdere toelichting op het onderzoek en de beperkingen.

Dadergericht	0
Slachtoffergericht	5
Situationeel gericht	31
Dader- en situationeel gericht	3
Slachtoffer- en situationeel gericht	9
Dader, slachtoffer- en situationeel gericht	1
Totaal	49

Voor het beoordelen of een maatregel nieuw is, legden we de maatregelen naast de maatregelenmatrix (zie tabel 3.1). Drie maatregelen bestempelden wij als volledig nieuw en één maatregel gedeeltelijk nieuw (zie tabel 3.3). Alleen de maatregelen Safes as Houses en No Cold Calling zones (NCC-zones) maakten gebruik van een vergelijkbare controlegroep in hun effectmeting. Bij de effectmeting voor NCC-zones werd daarnaast ook nog gecontroleerd op de invloed van andere factoren. De Nudge Approach en Strike Hard maatregelen en aanpakken maakten geen gebruik van een vergelijkbare controlegroep en daarom zijn er vraagtekens te plaatsen bij in hoeverre de gevonden effecten daadwerkelijk aan de maatregel kunnen worden toegeschreven.

Tabel 3.3 Score van 'nieuwe' maatregelen op MSMS

Maatregel	Nieuw	Score op MSMS
Safe as Houses	Gedeeltelijk	3
Strike Hard	Nieuw	2
No Cold Calling zones	Nieuw	4
Nudge Approach	Nieuw	1

3.2.1 Safe as Houses

Agar (2011) onderzocht het effect van het Britse project *Safe as Houses* (SAH), een samenwerking tussen private- en publieke partijen en gericht op de langere termijn. De verschillende maatregelen die binnen deze aanpak worden ingezet zijn op zichzelf niet nieuw, maar de omvang en combinatie van maatregelen naar onze mening niet voor in Nederland. Met SAH werd in *hotspots* op verschillende aspecten ingespeeld, zoals het verhogen van de weerbaarheid van doelwitten door het (gratis) aanbrengen van onder andere sloten op ramen. Daarnaast werd toegang tot achterpaden bemoeilijkt door het plaatsen van hekken (*alley-gating*). Ook kregen bewoners timers voor hun verlichting en konden zij eigendommen laten graveren en signeren zodat deze herkenbaar zouden zijn na een diefstal. Daarnaast werd er uitgebreid over SAH gecommuniceerd richting de bewoners en in lokale tijdschriften en kranten. Tot slot werden teams ingezet om de leefbaarheid van de fysieke omgeving verder te verbeteren, bijvoorbeeld door het verwijderen van graffiti of het weghalen van vuilnis. Agar (2011) vond in de SAH-straten een afname van het aantal woninginbraken van 47% ten opzichte van een daling van 2% in de controlestraten. Huizen waar specifieke interventies werden ingezet die niet in de hele straat werden ingezet, lieten zelf een afname zien van 79%. Terwijl huizen waar geen interventies op werden ingezet en als doelwit waren bestempeld een afname van 2% zichtbaar was. Ook een jaar na start van SAH was er nog een afname zichtbaar in de

prevalentie van woninginbraken. Echter, Agar (2011) vond ook een toename van het aantal woninginbraken elders in de stad, wat mogelijk wijst op een waterbedeffect.

3.2.2 Strike Hard

Strike Hard is een Chinese maatregel waarbij de overheid inzet op de snelheid waarmee criminelen gestraft worden en de zwaarte van de straffen (Chen & Kurland, 2020). Tijdens de periode van *Strike Hard* worden inbrekers doorgaans binnen ongeveer twee weken na hun arrestatie voorgeleid en worden langere straffen opgelegd dan buiten de periode van *Strike Hard*. Daarnaast worden tijdens deze periode specifieke gebieden als *hotspots* aangemerkt en deze plekken krijgen extra politie surveillance. Ook wordt ingezet om de zogeheten *floating* populatie – de groep inwoners die niet in de stad geregistreerd staat, maar er wel woont en verantwoordelijk is voor een groot deel van de inbraken – in kaart te brengen door langs te gaan op locaties waar deze mensen mogelijk wonen om hen vervolgens te registreren. Het is een samenwerking tussen politie, de Chinese equivalent van het Openbaar Ministerie en de rechtbanken. De meest recente periode van *Strike Hard* was tussen juni en december 2010. Chen en Kurland (2020) keken naar het effect van de maatregel op de kans op herhaald slachtofferschap en de kans dat mensen in de omgeving waar eerder een woninginbraak is gepleegd ook slachtoffer worden (*repeat en near-repeat victimization*). Hun onderzoek wijst uit dat in de periode van *Strike Hard* een afname zichtbaar is in de *repeat* en *near repeat* patronen ten opzichte van de periode voorafgaand aan *Strike Hard*. Op de eerste dag van *Strike Hard* was een reductie van 155% zichtbaar en in de eerste week een reductie van 35%. Echter, zodra de periode van *Strike Hard* was afgelopen, doofde het effect van de maatregel uit en was er zelfs een toename in het aantal woninginbraken in de directe en nabije omgeving zichtbaar. Men veronderstelt dat het versneld en verzwaard straffen van inbrekers mogelijk wordt doordat tijdens *Strike Hard* al bekende inbrekers worden geïdentificeerd, ongedocumenteerde inwoners worden gelinkt aan nog onopgeloste woninginbraken en 'nieuwe' inbrekers worden geïdentificeerd door de *hotspot policing*. Hoe deze aspecten uiteindelijk bijdragen tot een reductie van het aantal woninginbraken in de directe en nabije omgeving wordt niet verder toegelicht.

3.2.3 No Cold Calling zones

In Engeland wordt gebruik gemaakt van zogenaamde *No Cold Calling Zones* (NCC-zones). Dit zijn zones waar het niet is toegestaan om deur-aan-deur verkoop te doen, omdat deze manier van verkoop vaak geassocieerd wordt met een 'afleidingsinbraak' (Haining et al., 2013). De zones worden over het algemeen opgezet in samenwerking tussen de politie en organisaties die toezien op handelsnormen of *Trading Standards*. Het werkzame mechanisme dat aan de maatregel ten grondslag ligt, houdt in dat het aanwijzen van een buurt als NCC-zone, in combinatie met directe betrokkenheid van de politie (zichtbaar door borden langs de weg en bij woningen), verkopers met verkeerde intenties ontmoedigt om aan de deur te verkopen. Daarnaast veronderstellen de onderzoekers dat een NCC-zone leidt tot een toename van passende beveiligingssystemen en leidt de betrokkenheid van (delen van) de buurt tot meer sociale

controle. De studie wees uit dat in NCC-zones de afname van woninginbraken sterker was dan in controle gebieden: een verschil tot 20%.

3.2.4 Nudge approach

De *nudge*-benadering is een slachtoffergerichte maatregel, waarbij verondersteld wordt dat door het simpelweg *face-to-face* afnemen van een enquête onder bewoners, zij zich bewust worden van de beveiliging van hun woning en hun gedrag om een woninginbraak te voorkomen. De onderzoekers vergelijken een *nudge* met psychologische *prompts* of aanwijzingen waardoor de onbewuste gedachtegang wordt beïnvloed en uiteindelijk leidt tot prosociaal gedrag (Roach et al., 2020). Volgens de onderzoekers is het gebruik van *nudges* een veelvoorkomende techniek in beleidsinitiatieven en economisch onderzoek, maar heeft deze methode nog weinig voet aan de grond gekregen binnen de criminaliteitspreventie. Wel werd deze methode eerder ingezet voor het verminderen van fietsendiefstal op een universiteitscampus door het plaatsen van posters met ogen die iemand aanstaren dichtbij een fietsenstalling.

Britse Bewoners die in een van de 12 straten woonden waar het meest werd ingebroken – en waarvan bijna 90% bestond uit studenten – kregen de volgende vragen voorgelegd:

1. Bent u weleens slachtoffer geweest van een inbraak? Was dat in dit huis?
2. Hebben u en uw medebewoners een passende en actuele inboedelverzekering?
3. Hoe belangrijk vindt u het hebben van een inboedelverzekering?
4. Heeft u de voorwaarden van uw inboedelverzekering gelezen? Begrijpt u wat er in de voorwaarden staat?
5. Begrijpt u wat de clausule over nalatigheid en aansprakelijkheid inhoudt?
6. Welke beveiligingsmaatregelen heeft u momenteel?
7. Weet u wat de prevalentie van woninginbraken is in uw straat? Bent u ervan op de hoogte dat u in een van de 12 straten woont waar de meeste woninginbraken worden gepleegd?

De vragen 5, 6 en 7 zijn in dit geval de *nudges*. Van alle respondenten gaf 79% aan naar aanleiding van de enquête na te zijn gaan denken over de beveiliging en zijn of haar eigen gedrag met betrekking tot het voorkomen van woninginbraken. Dit effect was sterker onder studenten dan onder niet-studenten (81% versus 61%). Om te zien of de maatregel leidde tot een afname van het aantal woninginbraken, vergeleken de onderzoekers de prevalentie van woninginbraken uit de politiedatabase die met de voorgaande twee jaar. Ten opzichte van twee jaar eerder was een afname van 25% zichtbaar en ten opzichte van een jaar eerder een afname van 83%.

3.2.5 Reflectie van experts

Uit onze navraag bij experts of de maatregelen door ons terecht als nieuw waren bestempeld, kwam naar voren dat zij één van de vier maatregelen daadwerkelijk als nieuw zien, namelijk de NCC-zones. Volgens hen is een dergelijke maatregel voor de Nederlandse praktijk echter niet nuttig. De reden hiervoor is dat

we in Nederland bijna geen afleidingsinbraken kennen. In Nederland kennen we wel de babbeltrucs, waarbij iemand met een smoesje probeert binnen te komen om vervolgens iemand te beroven. Mensen doen zich bijvoorbeeld voor als iemand van de thuiszorg. Babbeltrucs verschillen in de modus operandi echter dermate van woninginbraken – bij babbeltrucs wordt een huis binnengekomen door contact te hebben met bewoners terwijl dat bij woninginbraken juist niet de bedoeling is – dat dit als een ander type delict moet worden gezien. Ook deur-aan-deurverkoop komt in Nederland veel minder voor dan in Engeland, waar de NCC-zones zijn bedacht. Wel zien de experts het nut in van voorlichting aan potentiële slachtoffers over afleidingsinbraken.

Met betrekking tot de Safe as Houses- maatregel geven zij aan dat er in Nederland al zoiets bestaat, namelijk het eerder genoemde Politie Keurmerk Veilig Wonen of PKVW. Zoals in paragraaf 3.1. aan bod kwam, heeft deze maatregel zijn effectiviteit bewezen, maar de toepassing kan volgens onderzoek en de geraadpleegde experts beter. In paragraaf 4.3.2. gaan we hier verder op in.

Strike Hard is de meest onconventionele maatregel voor de Nederlandse context. De experts zien het nut van het selectief en verhoogd straffen van daders, maar dit wordt in Nederland al gedaan in de vorm van de Top-X aanpak of de ISD-maatregel. Uit eerder onderzoek naar het effectief van selectieve opsluiting van bepaalde dadergroepen, blijkt dat bij diefstal selectieve opsluiting leidt tot een afname van 25% (Vollaard, 2013). Het is echter niet bekend hoe vaak deze maatregel specifiek voor plegers van woninginbraken wordt ingezet.

Tot slot de *nudge* approach. Deze maatregel is tevens niet nieuw en is onder andere in Den Haag ingezet ter voorkoming van herhaald slachtofferschap. Ook het CCV brengt op zijn website Nudging onder de aandacht, maar dan gericht op een Amsterdams project om mannelijke wildplassers te prikkelen op een aangewezen plek te plassen in plaats van tegen gevels en in portieken. En in Hilversum is geëxperimenteerd met nudging om het veiligheidsgevoel onder uitgaanspubliek te vergroten en incidenten te verminderen.

3.3 Conclusie hoofdstuk 4

Wij bestempelden 4 maatregelen in de 49 geanalyseerde studies met maatregelen als nieuw op basis van ons overzicht van reeds in Nederland bestaande maatregelen. Deze beperkte selectie hield echter na consultatie van experts geen stand en volgens de experts is slechts één maatregel daadwerkelijk een maatregel die niet lijkt op een maatregel die we al kennen: NCC-zones. Het aanwijzen van wijken en buurten als NCC- zones waar vervolgens deur-aan-deur-verkoop verboden was en deze maatregel met campagnes onder de aandacht werd gebracht, bleek in Engeland effectief. Voor de Nederlandse context is de maatregel volgens experts echt niet van toepassing en daarmee ook niet potentieel nuttig. Wij kennen in Nederland nauwelijks afleidingsinbraken en ook deur-aan-deur-verkoop is in Nederland minder

gebruikelijk. Wel zien de experts het nut ervan in om potentiële slachtoffers bewust te maken van eventuele risico's die zij lopen.

Dat er slechts een nieuwe maatregel in dit onderzoek naar voren komt – een maatregel die door de experts bovendien als vrij irrelevant bestempeld werd/wordt – is in beginsel goed nieuws: in Nederland hebben we kennelijk de boot nergens gemist voor wat betreft toe te passen (effectieve) maatregelen genoemd in buitenlandse literatuur. De experts zijn over het algemeen van mening dat we in Nederland over voldoende maatregelen en instrumentaria beschikken, maar dat de kennis over het nut van toepassing nog onvoldoende breed onder de aandacht wordt gebracht: we weten wat werkt, maar de toepassing van maatregelen vraagt om meer aandacht en focus.
In het volgende hoofdstuk gaan we in op een aantal maatregelen en aanpakken die in het buitenland effectief zijn gebleken, die we in Nederland ook al toepassen, maar die we meer en gerichter in zouden kunnen zetten.

4 Verbetermogelijkheden voor Nederland

Van de 49 geanalyseerde studies naar maatregelen, kwamen we op basis van de maatregelenmatrix tot het oordeel dat 45 maatregelen vergelijkbaar of hetzelfde zijn als de maatregelen die we in Nederland kennen. Deze studies hebben we eveneens beoordeeld aan de hand van de MSMS. Alleen effectstudies waarin ten minste gebruik is gemaakt van een vergelijkbare controlegroep zijn meegenomen in de verdere analyse (MSMS-score 3 t/m 5).

Tabel 4.1 MSMS-scores

MSMS-score	Aantal
1	10 – waarvan 1 planevaluatie
2	13
3	9
4	1
5	5
Systematic reviews	7
Totaal	45

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 15 van de 45 studies een score van 3 of hoger hadden. De maatregelen die in deze studies onderzocht werden, zijn uitvoerig geanalyseerd. Overigens zijn de overige studies wel geraadpleegd als daarin informatie over de werkingstheorie van een maatregel werd beschreven. In bijlage 2 is weergegeven welke studies van de in totaal 45 geanalyseerde studies zijn meegenomen. In bijlage 4 is de totale literatuurlijst weergegeven.

4.1 Verbetermogelijkheden voor Nederland

Voor verbetermogelijkheden in de aanpak van woninginbraken hebben wij op basis van de geanalyseerde literatuur grofweg twee sporen gevonden.

- Het eerste spoor gaat uit van wat kan worden gedaan in het ontwerp van nieuwbouwwoningen en de openbare ruimte om te voorkomen dat gebieden een *hotspot* worden.
- Het tweede spoor heeft betrekking op preventieve maatregelen die genomen kunnen worden bij al bestaande woningen of reeds ingerichte openbare ruimte waar de prevalentie van woninginbraken relatief hoog is (*hotspots*) en gericht op specifieke groepen slachtoffers (*hot victims*).[41]

Voor het tweede spoor is in hoofdstuk 2 een aanzet gedaan om inzicht te krijgen in waar en onder welke bevolkingsgroepen de preventie van woninginbraken meer focus zou kunnen krijgen. Het onderscheid

[41] Zoals in paragraaf 1.4. aan bod kwam hebben we in dit onderzoek gekeken naar maatregelen die leiden tot een reductie van woninginbraken, maar niet specifiek hebben we ingezoomd op dadergerichte aanpakken in brede zin. Als gevolg van de keuzes die we hebben gemaakt, zijn we geen studies tegengekomen waarin de effectiviteit van maatregelen gericht op woninginbrekers is onderzocht in relatie tot een reductie van woninginbraken. Dit neemt natuurlijk niet weg dat die maatregelen er niet zijn.

tussen de twee sporen is overigens niet strikt te maken. Zo gelden de principes die van belang blijken zowel bij het ontwerp van nieuw te bouwen woningen en wijken als bij bestaande woningen en wijken. We bespreken de twee sporen achtereenvolgens.

4.2 Nieuwbouw

4.2.1 Integreren kennis risicofactoren bij ontwerp nieuwbouwwoningen/wijken

Uit onderzoek blijkt dat bepaalde kenmerken van woningen en de inrichting van de openbare ruimte risicoverhogend zijn voor woninginbraken. Een concept dat gebruik maakt van risicofactoren is CPTED – *Crime Prevention Through Environmental Design* [42]. Met CPTED – in het Nederlands Veilig Ontwerp en Beheer – wordt bij het ontwerpen en beheren van gebouwen en wijken rekening gehouden met maatregelen om de kans op criminaliteit te verlagen. Het is een multidisciplinaire aanpak die zich richt op de besluitvorming van de dader en slachtoffer zoals die voorafgaand aan dat een misdrijf plaatsvindt. Met CPTED wordt getracht daders te laten afzien van hun beslissing om ergens in te gaan breken door het manipuleren van de gebouwde, fysieke en sociale omgeving. Op die manier ontstaat een – wat Newman (1973, in Cozens & Love, 2015) noemt – een *defensible space*.[43] Ook besteedt Veilig Ontwerp en Beheer nadrukkelijk aandacht aan rol van (potentiële) slachtoffers (van het afsluiten van de woning tot het samen met andere wijkbewoners verhogen van de sociale cohesie en controle). Er worden grofweg de volgende principes onderscheiden[44]: zichtbaarheid/natuurlijke surveillance, toegankelijkheid van een buurt/gebouw, aantrekkelijkheid/imago van een buurt, verharding/verhogen van de weerbaarheid van het doelwit, territorialiteit/gevoel van eigenaarschap en het stimuleren van legitieme activiteiten (Cozens & Love, 2015; SVOB).[45]

De principes van Veilig Ontwerp en Beheer zijn opgenomen in het PKVW.[46] In 2018 concludeerden onderzoekers dat in de 10 jaar dat het Keurmerk bestaat ongeveer 10% van de alle Nederlandse woningen (in 2017 waren dit er ruim 7 miljoen) over het Keurmerk beschikte (Nauta et al., 2018). In dit tempo zou het

[42] Zie ook www.CPTED.net en zie ISO 22341:2021 (https://www.iso.org/standard/50078.html) en de nieuwe in ontwikkeling zijnde Europese norm prCEN TS 14383-2.

[43] Defensible Space en het CPTED (of VOB) begrip bestaat uit een aantal componenten: Territorialiteit is hoog als het duidelijk is dat een gebied privaat is, bijvoorbeeld door het gebruik van (soms alleen symbolische) hekwerken (Peeters, van Daele & Vander Beken, 2018). Surveillance is de mogelijkheid die er is om de omgeving (rond een woning) te observeren en bijvoorbeeld of een huis zichtbaar is voor de buren (Peeters & Van der Beken, 2017). Toegankelijkheid is gerelateerd aan hoe makkelijk het is om een gebied of gebouw te betreden, denk aan achterpaden/brandgangen en al dan niet gesloten bouwblokken (Peeters & Van der Beken, 2017). Aantrekkelijkheid en het imago van een buurt of gebouw hebben te maken met anti-sociaal gedrag; meer antisociaal gedrag (zoals graffiti of het dumpen van afval op straat) is geassocieerd met een hogere kans op criminaliteit (Peeters & Van der Beken, 2017). Het stimuleren van legitieme activiteiten is het gebruik van het stimuleren van pro-sociaal gedrag in de publieke ruimte en door 'onveilige' activiteiten (zoals geldtransacties) op 'veilige' plekken te plaatsen (Cozens & Love, 2015). Verhogen van de weerbaarheid van doelwitten (target hardening) houdt in dat de pakkans en de moeite die iemand moet doen om het delict te plegen wordt verhoogd en de kans op een beloning wordt verlaagd (Cozens & Love, 2015).

[44] Ook meer sociale variabelen, zoals sociale cohesie, inclusiviteit en buurtbinding, worden al langer in Nederland – bijvoorbeeld bij het Politie Keurmerk Veilig Wonen - meegenomen. In de USA maakt men daarbij het onderscheid tussen eerste en tweede generatie CPTED (https://www.cpted.net/Primer-in-CPTED), maar in Nederland is er eigenlijk altijd sprake geweest van een generatie: sociaal en fysiek veilig ontwerp en beheer.

[45] https://www.svob.nl/wat-is-cpted/.

[46] Zie Handleiding 2020 Politie Keurmerk Veilig Wonen Bestaande Bouw via CCV191015_PKVW_handboek_BB_los.pdf (hetccv.nl) en Handleiding 2020 Politie Keurmerk Veilig Wonen Nieuwbouw via https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Bestellen/PKVW/191203_Nieuwbouw_Politiekeurmerk_Veilig_Wonen.pdf.

betekenen dat over 200 jaar alle 7 miljoen wonen het Keurmerk zouden hebben. De onderzoekers concludeerden dat het Keurmerk zeer effectief is, maar meer onder de aandacht moet worden gebracht om het tempo omhoog te brengen. Met het huidig woningtekort en het voornemen van de Rijksoverheid om de komende 10 jaar circa 900.000 woningen bij te bouwen (Ollongren, 2021), is volgens experts dit het uitgelezen moment om de principes van CPTED te verwerken in het ontwerp van huizen en woonwijken, zo bleek tijdens de expertbijeenkomst. Naar ervaring van de geraadpleegde experts wordt niet standaard een gecertificeerd CPTED-specialist geraadpleegd bij huisvestingsprojecten, of projecten in de openbare ruimte. Volgens het CCV wordt er niet altijd bij de vergunningverstrekking en oplevering getoetst of een woning voldoet aan het Bouwbesluit. Dit constateerden Nauta en collega's ook in onderzoek in 2018.

Uit de verschillende geanalyseerde buitenlandse studies komt naar voren welke principes van belang (kunnen) zijn bij het ontwerp van nieuwbouwwoningen en de inrichting van nieuwbouwwijken. Hieronder volgt een overzicht.

- **Zorg voor duidelijke afbakening van private en publieke ruimte:** De afbakening tussen private ruimte en openbare ruimte kan op verschillende manier. Een manier is door het gebruik van een erfafscheiding zoals een hekwerk of schutting. Onder andere Hirschfield (2011) deed onderzoek naar het effect van hekwerken waarmee de territorialiteit van een woning wordt afgebakend. Hij vond dat in woningen waar een hekwerk omheen stond 33% minder vaak werd ingebroken dan in woningen zonder hekwerk. Peeters en collega's (2017) vonden in hun onderzoek in de stad Gent dat de hoogte van de fysieke grenzen, c.q. hekwerken of muren, samenhangen met een lagere kans op een woninginbraak, mits deze huizen zichtbaar zijn vanuit andere huizen en het hekwerk niet meer dan 1 meter hoog was. Een hekwerk tussen 1 meter en 1,6 meter had ook effect als een woning niet zichtbaar was. Door het gebruik van onder andere hekwerken wordt het territorium van bewoners afgebakend, waardoor duidelijk wordt waar de scheiding ligt tussen de publieke en private ruimte. Een minder duidelijke afbakening van het territorium wordt ook in andere onderzoeken genoemd als mogelijke verklaring voor een hoger risico op slachtofferschap (o.a. Marzbali et al., 2012).
- **Zorg voor goede zichtbaarheid van woningen vanuit omliggende woningen:** Ook de zichtbaarheid van woningen vanuit andere woningen heeft een significante impact op de inbraakprevalentie (Lopez & Van Nes, 2010). Bij huizen die zichtbaar zijn vanuit twee of meer andere huizen is de kans op een woninginbraak de helft zo klein. Volgens Peeters en collega's (2017) is de kans op een woninginbraak het laagst als het hekwerk rondom een woning zowel zorgt voor de mogelijkheid tot surveillance (dus niet te hoog) en territorialiteit (niet te laag). In ander onderzoek vonden Peeters en Van der Beken (2017) dat zichtbaarheid van een woning nauwelijks samenhangt met inbraakrisico in een stadscentrum. Buiten het stadscentrum heeft zichtbaarheid wel effect.
- **Houd rekening met de risico's per woningtype:** Ook het woningtype hangt volgens Peeters en collega's (2018) sterk samen met het inbraakrisico: een vrijstaand huis is kwetsbaarder dan een twee-onder-een-kap, een twee-onder-een-kap is weer kwetsbaarder dan een rijtjeshuis, welke vervolgens weer kwetsbaarder is dan een appartementencomplex. Volgens hen neemt het

inbraakrisico af naarmate buurtbewoners dichterbij wonen. Voor flatgebouwen zien Peeters en collega's echter een tegengesteld effect: deze zijn juist kwetsbaarder dan appartementencomplexen. Volgens hen heeft dit er mogelijk mee te maken dat flatgebouwen doorgaans groter zijn dan appartementencomplexen en daardoor vaak nog meer ingangen hebben, wat de toegankelijkheid tot een woning verhoogt. Ook blijven bewoners meer anoniem naarmate het gebouw in omvang toeneemt, aldus de onderzoeker. Zij betrekken hierbij het feit dat ook in doodlopende straten het inbraakrisico lager ligt dan in andere straten, wat volgens hen verklaard kan worden door de mate van sociale controle. Dit geldt ook voor flatgebouwen, waar mensen elkaar vermoedelijk minder goed kennen en de sociale controle lager ligt. In een trendanalyse van Van Aalst en Nauta (2018) zien we een wat ander beeld dan in de Belgische studie van Peeters en collega's (2018). In Nederland zien we dat in rijtjeswoningen naar rato de meeste inbraken worden gepleegd, gevolgd door vrijstaande woningen (respectievelijk 27,0 per 1000 woningen en 20,5 per 1000 woningen in 2017). Voor hoekwoningen is in 2017 de rato 17,2 per 1000 woningen en voor flatgebouwen 10,8.

- **Houd rekening met de afstand van een woning tot het stadscentrum**: Peters en Vander Beken (2017) vonden in een studie dat het woningtype in relatie tot het inbraakrisico verschilt afhankelijk van hoe ver het type woning van een stadscentrum is gelegen. Tussen de 3 en 4 kilometer en meer dan 4 kilometer van het centrum is het woninginbraakrisico lager voor rijtjeswoningen, maar aanzienlijk hoger voor vrijstaande woningen. Dichter bij het centrum heeft het woningtype geen invloed, omdat daar vooral appartementen en rijtjeshuizen staan. Een verklaring voor deze resultaten wordt door de onderzoekers niet gegeven. Sourd en Delbecque (2018) stellen daarentegen dat appartementen in de buitengebieden een aanzienlijk kleiner risico lopen (tot 36% minder kans) om als doelwit te worden gekozen dan appartementen in de stad. Uit de planevaluatie van Sourd en Delbecque (2018) kwam daarnaast naar voren dat de grootte van de woning een rol lijkt te spelen in de keuze van een inbreker voor een doelwit. Naarmate een woning of appartement groter is, is de kans om doelwit te zijn groter. De schatting is dat woningen tussen de 40 en 100 m² 20% minder risico lopen dan woningen tussen de 100 en 150 m².
- **Houd rekening met het aantal potentiële vluchtroutes**: Peeters en collega's (2017) vonden dat huizen in doodlopende straten minder vaak doelwit waren dan huizen in straten met parallelwegen. Volgens hen heeft dit er mogelijk mee te maken dat een vreemde meer opvalt in een doodlopende weg waar minder passanten komen dan in straten waar de doorloop groter is. De sociale controle in deze wijken is daarmee hoger. Huizen met meerdere zijstraten bleken daarnaast een hoger risico te lopen (Peeters & Vander Beken, 2017). Dit heeft volgens hen mogelijk te maken met de hoeveelheid vluchtroutes die er zijn waardoor een huis aantrekkelijker wordt. Volgens Hillier & Shu, (2000) maar ook Lopez en van Nes (2006) ligt de relatie tussen het woninginbraakrisico en de stedenbouwkundige structuur iets complexer dan bijvoorbeeld Oscar Newman en Peeters en Vander Beken doen geloven. Volgens Hillier - en anderen die de Space Syntax methode[47] toepassen

[47] Deze methode kijkt naar het verband tussen straatpatronen en voetgangersstromen en menselijk gedrag.

- vinden woninginbraken juist eerder plaats op rustige plekken verder weg van doorgaande wegen (Hillier & Shu, 1999; Hillier & Shu, 2000; López & Van Nes, 2006).

Ook Agnew (2020) keek naar de rol van vluchtroutes in de prevalentie van woninginbraken en hij keek naar vluchtroutes via de snelweg. Deze studie laat zien dat de geografische verdeling van het aantal woninginbraken wordt beïnvloed door de aanleg van snelweg op-/afritten. In gebieden waar datzelfde jaar binnen 40 kilometer een snelwegopgang werd gerealiseerd, was sprake van een stijging in het aantal woninginbraken van gemiddeld 10%. In het eerste jaar na de aanleg is een piek te zien en na dat jaar stabiliseert het aantal. Een mogelijke verklaring voor de toename is de lagere pakkans in die gebieden. De snelwegopgang is immers een nieuwe vluchtmogelijkheid waar de politie nog niet alert op is. Een andere mogelijke verklaring ligt volgens de onderzoekers in de rationele keuzetheorie. De snelwegop-/afrit creëert een laagdrempelige mogelijkheid om verder weg gelegen locaties te bereiken via de snelweg, aangezien een snelweg weinig verkeersbarrières kent en iemand met hoge snelheid zich kan voortbewegen. De rol van snelweg op- en afritten in het aantal woninginbraken in een regio of buurt en wijk is volgens de geraadpleegde experts bekende informatie bij de politie in Nederland. Bij de politie hebben ze geconstateerd dat het mobiel 'banditisme'[48] toeneemt, aldus een van de experts. Verdachten worden onder andere getraceerd via het gebruik van Automatic Number Plate Recognition (ANPR). De inzet van ANPR kan ook bij op- en afritten, zo beamen de experts. Alleen is het de vraag hoeveel procent van de woninginbraken door dergelijke mobiele inbrekers wordt gepleegd en of een dergelijke privacygevoelige maatregel wel in verhouding staat tot de inbreuk op de rechten van burgers. Ook hierbij geldt volgens de experts dat ANPR bij op- en afritten alleen moet worden ingezet daar waar de op- en afritten daadwerkelijk samenhangen met het aantal woninginbraken in het omliggende gebied. Overigens wordt een dergelijke aanpak gericht op het controleren van kentekens, auto's en inzittenden door Amnesty International bekritiseerd wegens het gevaar van etnisch profileren (Amnesty International, 2020).

Bovenstaande overzicht laat zien dat er verschillende factoren samenhangen met een hoger of lager woninginbraakrisico. Echter, we zien ook dat onderzoeken zich op sommige punten tegenspreken. Zo is de discussie over vluchtroutes een doorgaand debat, waarbij de uitkomsten per stad en per stedenbouwkundige lay-out en structuur nog wel eens zouden kunnen verschillen. Daarom is het van belang zelf per stad, buurt/wijk en plek te analyseren waar en hoe precies wordt ingebroken.

[48] MOCG's: Mobile organised criminal group (zie ook: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/656042/IPOL_STU(2020)656042_EN.pdf).

4.3 Bestaande bouw

4.3.1 Zicht krijgen op lokale oorzaken bestaande wijken en woningen

Uit de trendanalyse (hoofdstuk 2) blijkt dat in Nederland op een aantal plekken vaker inbraken worden gepleegd en dat mensen die vaker slachtoffer worden van woninginbraken of mensen die woninginbraken plegen bepaalde kenmerken hebben. Ook zagen we in voorgaande paragraaf dat de wetenschappelijke onderbouwing van hoe in de inrichting van wijken en het ontwerp van woningen rekening gehouden kan worden met risicofactoren voor woninginbraken, elkaar soms tegenspreekt. Het is daarom van belang om per stad, buurt en wijk te kijken waar, hoe, door wie en bij wie wordt ingebroken, om te bepalen welke maatregelen vervolgens passend zijn.

Er zijn verschillende mogelijkheden om vast te stellen waar de woninginbraken worden gepleegd (*hotspots*), door wie ze worden gepleegd (*hot shots*) en wie slachtoffers worden (*hot victims*). Een methode is een probleemgerichte aanpak, gebaseerd op het SARA-model (Eck & Spelman, 1987 in Hinkle, Weisburd, Telep & Petersen, 2020). SARA staat *voor scanning, analysis, response* en *assessment*. Een probleemgerichte aanpak begint altijd met een scan van de (lokale) veiligheidsproblematiek (S), waarna een grondige analyse van het belangrijkste probleem volgt (A). Op basis van die analyse kunnen gericht preventieve en repressieve maatregelen worden ingezet (R). Om een veiligheidsprobleem effectief aan te kunnen pakken, werkt de politie voor de uitvoering van maatregelen samen met andere partners en worden burgers actief betrokken. Een laatste stap in de cyclus is dat de probleemgerichte aanpak wordt geëvalueerd (A) (zie o.a. Terpstra & Van Dijk, 2014; Hinkle et al., 2020). Uit een recente meta-analyse naar het algemene effect van een probleemgerichte aanpak op criminaliteit, blijkt dat deze aanpak leidt tot een algemene daling van criminaliteit en overlast met 34% (Hinkle et al., 2020). Volgens de onderzoekers wijzen de resultaten erop dat een proactieve politiestrategie – waarbij de oorzaak van het probleem wordt aangepakt – meer succesvol is dan een reactieve politiestrategie – waarbij op incidenten wordt gereageerd. Mede daarom werd recent de SARA aanpak voor High Impact Crime in Nederland in het kader van het Europese project Cutting Crime Impact nieuw vormgegeven door de Nationale Politie in samenwerking met gemeenten, het ministerie van Justitie en Veiligheid en DSP-groep onder de titel Probleemgericht werken aan High Impact Crime. SARA werd SAPE: Signalering (en prioritering) – Analyse – Plan van aanpak maken en uitvoeren – Evalueren. Een en ander werd uitgewerkt in een Handleiding en Basisboek.[49]

En ook op wijkniveau blijkt een probleemgerichte aanpak effectief. Terpstra en Van Dijk (2014) onderzochten het effect van een probleemgerichte aanpak in de Beresteinlaan in Den Haag. Zij vonden dat zowel de jeugdoverlast als het aantal woninginbraken na een jaar probleemgericht werken in die buurt leidde tot een afname van het aantal woninginbraken met 22%. En in Goverwelle – een wijk in Gouda –

[49] Zie de website www.ProHIC.nl en zie de Handleiding - en het Basisboek Prohic.

vonden Van Dijk en Bloeme (2020) dat het woninginbraakrisico naar aanleiding van de aanpak sterker was afgenomen dan elders in de politie-eenheid Den Haag. In de wijk Goverwelle bleek dat de inbraken vooral werden gepleegd door jongeren uit de wijk, vaak afkomstig uit een aantal criminele families. Eengezinswoningen waren vaker doelwit in deze wijk en vaak ging het om bewoners tussen de 45 en 65 jaar oud. Ook bleek het vaak te gaan om herhaald daderschap. In 2019 is het aantal woninginbraken ten opzichte van 2016 met 70% afgenomen, terwijl elders in Gouda deze afname ongeveer 60% is en in de gehele eenheid Den Haag 40%.

Een onderdeel van een probleemgericht aanpak is informatiegestuurd politiewerk (zie o.a. Versteegh, Van der Plas, 2010; Van Dijk et al., 2011). Hierbij worden geobjectiveerde veiligheidsanalyses gebruikt om te bepalen waar de *hotspots*, *hot victims* en *hotshots* zich bevinden. Een vorm hiervan is *predictive policing*. *Predictive policing* houdt in dat data wordt gebruikt om middels algoritmen te voorspellen waar en wanneer criminaliteit voorkomt (De Waard, 2019). *Predictive policing* kan daarmee worden ingezet op *hotspot*s en om *hot victims* te identificeren, zodat vervolgens gericht op die buurten, wijken of gebieden en groepen (potentiële) slachtoffers preventieve maatregelen kunnen worden ingezet. Een van de veronderstellingen die ten grondslag ligt aan algoritmen die worden gebruikt in het kader *predictive policing*, is dat inbrekers over het algemeen locaties uitkiezen binnen ongeveer een halve kilometer van de plek waar zij de laatste woninginbraak hebben gepleegd en vaak in een periode van een aantal weken. Naarmate de tijd verstrijkt zal de kans op een woninginbraak weer afnemen. Ook lopen slachtoffers van woninginbraken een hoger risico om in korte tijd weer slachtoffer te worden. De inzet op het voorkomen *repeat* en *near repeat* slachtofferschap is een veel in het VK toegepast principe dat daar vanaf midden jaren '90 (Kirkholt project) populair werd (Farrell & Pease, 2006). Gerstner (2018) merkte op dat agenten die doorgaans met veel meldingen worden geconfronteerd in een pilot met *predictive policing* in Duitsland niet positief stonden tegenover het voortzetten van de werkwijze. Dit kan volgens de onderzoeker te maken hebben met de ervaren toegenomen werkdruk die het oplevert en doordat het effect van preventieve maatregelen niet direct zichtbaar is. Het gebruik van *predictive policing* vraagt volgens Fielding en Jones (2012) dan ook om een verandering in visie op de aanpak van woninginbraken – en criminaliteit in bredere zin – omdat dit niet vraagt om een reactieve aanpak maar een preventieve aanpak. Daarnaast pleiten zij voor een integrale aanpak, waarbij ook andere veiligheidspartners dan alleen de politie worden betrokken. Op deze manier wordt de werkdruk bij de politie verminderd en kunnen bovendien duurzamere resultaten worden geboekt (zie o.a. Terpstra & Dijkstra, 2014).

In Nederland kent de politie ook een systeem waarin op basis van datavoorspellingen over criminaliteitspatronen worden gedaan. Voor dit zogeheten Criminaliteits Anticipatie Systeem (CAS) wordt gebruik gemaakt van gegevens uit politiesystemen, waaronder demografische en socio-economische gegevens en historische data van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit systeem is in het kader van een Europees project (H2020; Cutting Crime Impact, CCI) in Nederland en Duitsland onder de loep genomen en globaal was het Nederlandse beeld vergelijkbaar met het beeld over PreMAP in

Niedersachsen. De conclusie van CCI was dat *predictive policing* niet goed werkt door ontwerpfouten, een gebrek aan kennis over hoe de politie op de werkvloer echt werkt en door een gebrek aan praktisch uittesten.[50] Al eerder deed ook de Politieacademie onderzoek naar de effectiviteit van CAS. Mali, Bornkhorst-Fiesen en Den Hengst (2017) concludeerden dat CAS destijds niet ten volste werd benut. Zo werd onvoldoende geanalyseerd waarom patronen op bepaalde plekken verschenen. En als extra surveillance werd uitgevoerd op geïdentificeerde risicogebieden, ging de aansturing daarop - en uitvoering ervan - op in de dagelijkse werkwijze en leidde zelden tot concrete opdrachten afgestemd op die gebieden. Daarnaast leidde CAS destijds vooral tot extra surveillance door de politie, waarbij de politie de samenwerking met andere veiligheidspartners onbenut liet (Dubbeld, 2017). Een van de aanbevelingen was ook dat standaard andere betrokkenen over de prognoses ingelicht moeten worden zodat de prognoses kunnen bijdragen aan een integrale aanpak. Dit punt werd ook door de experts tijdens de expertbijeenkomst naar voren gebracht. Zo werd door de voormalig hoofd Analyse en Onderzoek van de Eenheid Den Haag aangedragen dat de politie elke week over een zogeheten *Early Warning* beschikt, waarbij de ontwikkelingen op het gebied van verschillende vormen van criminaliteit, waaronder woninginbraken, per eenheid in Nederland in kaart worden gebracht en binnen de politie worden verspreid. Deze informatie wordt echter niet ter beschikking gesteld aan bijvoorbeeld gemeenten. Het vraagt verder onderzoek om na te gaan in hoeverre deze informatie inderdaad niet gedeeld wordt en wat nodig is om die informatiedeling wel mogelijk te maken. Hierbij dient rekening te worden gehouden met randvoorwaarden zoals de beperkingen van het delen van data volgens de Wet politiegegevens. Volgens experts en verschillende onderzoeken (Versteegh & Hesseling, 2013; Versteegh et al., 2010; Mali et al., 2017; Dubbeld, 2017; Terpstra & Van Dijk, 2014) is informatiedeling tussen veiligheidspartners een belangrijk aanknopingspunt om de inzet en effectiviteit van een probleemgerichte aanpak te vergroten. Onder andere Terpstra en Van Dijk (2014) concludeerden dat door met partners de oorzaken in de wijken vanuit verschillende kanten aan te pakken duurzame resultaten geboekt worden.

4.3.2 Gericht interveniëren

Als bekend is waar, door wie en bij wie woninginbraken worden gepleegd, kunnen vervolgens gericht maatregelen worden ingezet. In deze paragraaf bespreken we welke maatregelen effectief zijn volgens internationale literatuur.

Extra en gericht politie-inzet in hotpots

Het gebruik van probleem gericht en informatiegestuurd werken vraagt om opvolging van de informatie die uit de analyse voorkomt. De opvolging bestaat vaak uit – onder andere –extra politie-inzet. Santos (2013) vond dat door sneller en vaker door politie op meldingen te reageren in *hotspots* het aantal

[50] Final conference CCI Brussels 24 en 25 november 2021. Zie de presentaties van de Nationale Politie Nederland en het Landeskriminalambt Niedersachsen. Van Soomeren vatte het uiteindelijk samen als: "Predictive policing is failing due to poor design, lack of understanding of end-users needs, lack of prototyping and testing." (https://www.youtube.com/watch?v=gy_2atROBFo)

woninginbraken in die gebieden sterker afnam dan in controlegebieden. Santos (2013) vond met name een sterke relatie tussen de daling van het aantal woninginbraken en het aantal politiereacties in die gebieden. Hoe snel de politie op meldingen reageerde, bleek minder sterk samen te hangen met de afname van het aantal woninginbraken. Volgens Santos (2013) is de inzet van extra politiemankracht in *hotspot*s effectief en vraagt dit bovendien niet om een gespecialiseerd politieteam, maar kan het in de gehele politieorganisatie geïmplementeerd worden. Fielding en Jones (2012) maakten gebruik van een wetenschappelijke, geografische methode waarmee zij locaties aanwezen die voor een periode van 12 maanden als focusgebied of *hotspot* golden. In die gebieden werd door de politie op belangrijke tijden extra surveillance gedaan. In het focusgebied werd over de periode van 12 maanden een afname van bijna 27% in het aantal woninginbraken gemeten ten opzichte van 12 maanden voorafgaand aan de implementatie. In de controlegebieden was juist een toename van het aantal woninginbraken zichtbaar. Binnen het focusgebied was er ook een onderscheid gemaakt tussen buurten waar het woninginbraakrisico hoger en lager was. De sterkste afname van het aantal woninginbraken was zichtbaar in de wijken waar het woninginbraakrisico het hoogst was.

Zoals we in de voorgaande paragraaf naar aanleiding van recenter onderzoek zagen (Cutting Crime Impact 2020/21) waren de conclusies in Duitsland en Nederland minder optimistisch over de extra inzet van politiemensen in hotspots voor surveillance. In Duitsland (LKA Nedersachsen) wordt in het kader van het lopende EU-project Cutting Crime Impact (CCI) een vorm van *predictive policing* – onder de naam PreMAP – onderzocht (Querbach, 2020). Uit dit onderzoek komt naar voren dat voor de effectieve opvolging van bevindingen uit analyses interne communicatie van groot belang is. Bij het Duitse project blijkt dat de interne communicatie (van data naar actie) slordig is en vaak niet plaatsvindt. Informatie wordt niet altijd doorgegeven bij de overdracht van de dienst en de manier waarop de informatie gedeeld wordt, hangt sterk af van degene die op dat moment de leiding heeft. Ook wordt PreMAP in de praktijk niet of nauwelijks gebruikt, onder andere omdat de surveillerende politiemensen niet de benodigde informatie krijgen voor hun dagelijks surveillance en omdat de surveillerende politiemensen vinden dat zij toch beter weten wat waar wanneer en door wie speelt. Zowel het gebruik van informatiegestuurd werken als de opvolging die er vervolgens aan wordt gegeven, vraagt om een verandering van de mindset bij de politieorganisatie – van reactief naar preventief en van solistisch werken naar integraal werk. De Nederlandse conclusies waren vergelijkbaar (zie ook 4.3.1.) en tekenend was dat in het kader van het eerdergenoemde CCI-project de Nationale Politie begon aan predictive policing, maar al snel concludeerde dat het veeleer ging om 'Preventive Policing in Partnership'.[51] Naast data/intelligence van de politie zijn ook data van andere (veiligheids)partners nuttig en vooral de te ondernemen actie en maatregelen moeten - naast de politie - door veel meer partners genomen worden.

[51] Zie de presentatie van Armando Jongejan en Marian Krom in Brussel 25 november 2021 (https://www.youtube.com/watch?v=gy_2atROBFo vanaf 1:58). Zie ook Van Dijk et al 2021 (ProHIC)

Preventieve fysieke maatregelen

Fysieke preventieve maatregelen zijn maatregelen waarmee de weerbaarheid van een woning vergroot kan worden (*target hardening; inbraakwerendheid*). Het gaat veelal om maatregelen zoals het aanbrengen van bepaalde sloten op – en steviger materialen voor - ramen en deuren, verlichting, het gebruik van timers en alarminstallaties. Ook deze fysieke maatregelen vallen onder Veilig Ontwerp en Beheer. Verschillende onderzoeken laten zien dat de toepassing van fysieke preventieve maatregelen leidt tot een verlaagde kans op een woninginbraak (zie o.a. Hunter & Tseloni, 2018; Sourd & Delbecque, 2018; Johnson et al., 2017). Zo vonden Hunter en Tseloni (2018) een afname van 52% van het aantal woninginbraken tussen de periode vóór inzet van de interventie en de periode erna. En Sourd en Delbecque (2018) beredeneren in hun planevaluatie dat met name alarminstallaties – al dan niet in combinatie met andere maatregelen – effectief lijken en tot een reductie van 58% kunnen leiden. Volgens hen hebben een alarminstallatie, of andere preventieve maatregelen die in het huis zijn aangebracht, niet zozeer invloed op de keuze van een inbreker om een huis als doelwit te kiezen, maar helpen deze met name voorkomen dat iemand daadwerkelijk iets uit het huis meeneemt. Dit heeft er volgens hen mee te maken dat naarmate een inbreker dichterbij het huis komt en het huis betreedt hij of zij over meer informatie beschikt – een alarminstallatie is immers vaak niet van buitenaf zichtbaar.

In hoeverre in de sub-urbane gemeenten en sociaaleconomisch zwakkere en kwetsbare wijken fysieke preventieve maatregelen worden getroffen en al dan niet woningen aan het PKVW voldoen, is niet bekend. Wel bleek uit onderzoek (Nauta et al., 2018) dat het aantal woningen met een PKVW met 10% na 10 jaar destijds erg laag lag en dat hier winst te behalen valt. Die onderzoekers pleiten, in lijn met een probleemgerichte aanpak, om gericht het PKVW onder de aandacht te brengen in *hotspots* en onder *hot victims* (Nauta et al., 2018). Zij pleiten voor kwaliteit bij de aanpak (gefocust daar waar nodig) in plaats van kwantiteit (zo veel mogelijk woningen). Volgens hen is het wenselijk als het Keurmerk door verschillende partners onder de aandacht wordt gebracht. Naast de politie denken zij aan gemeenten, woningcorporaties, andere verhuurders en Slachtofferhulp Nederland. De experts die deelnamen aan de expertbijeenkomst in onderhavig onderzoek delen deze opvatting.

Een andere vorm van fysieke preventieve maatregelen die bij bestaande woningen – en eventueel ook nieuwbouw woningen gebruikt kan worden - is het gebruik van DNA-markering. [52] Deze markering houdt in dat waardevolle spullen worden voorzien van een paar druppels van een transparant, traceerbar chemisch middel dat een unieke code bevat. Het middel is alleen zichtbaar onder ultraviolet licht en de code kan alleen worden gezien onder een microscoop. De code staat opgeslagen in een internationale database. Kyvsgaard en Sorensen (2021) onderzochten het effect van deze markering in een stad in Denemarken. Onder andere woningen waar eerder was ingebroken werden benaderd met de vraag of zij een markeringskit wilden ontvangen. Zij ontvingen ook stickers waarmee zij op hun ramen of deuren

[52] DNA markering staat ook wel bekend als SmartWater, zie https://swt.smartwater.com/uncategorized/smartwater-west-palm-police/.

konden aangeven dat in hun woning eigendommen waren gemarkeerd. Kyvsgaard en Sorensen (2021) vonden dat woningen die gebruik maakten van de stickers en een DNA-markeringskit hadden besteld aanzienlijk minder vaak slachtoffer werden gedurende een periode van circa 15 maanden ten opzichte van de controlegroep (3.8% versus 6.2%). In hoeverre ook daadwerkelijk van de kit gebruik is gemaakt, kwam uit het onderzoek niet naar voren. Ook studies uit Engeland en Australië onderzochten het effect van DNA-markering. In de studies werd eveneens een reductie van het aantal woninginbraken gemeten als gevolg van het gebruik van DNA-markering én stickers (Chainey, 2021; Brooks et al., 2015; Raphael, 2015). Raphael (2015) vond daarnaast dat in de gebieden buiten de interventiegebieden - tot bijna een kilometer van het interventiegebied – ook een afname van het aantal woninginbraken zichtbaar was (tot 23% tot 750 meter vanaf het interventiegebied). Echter, volgens Raphael (2015) is dat effect vooral toe te schrijven aan andere maatregelen, zoals reclamecampagnes, het bezoeken van tweedehandswinkels waar mogelijk gestolen goederen verkocht worden en het scannen van verdachten en veroordeelden en hun bezit om mogelijke markeringen. In de interventiegebieden vonden Raphael (2015) en Chainey (2021) dat het gebruik van eigendomsmarkeringen en stickers niet alleen leidt tot een afname van het aantal woninginbraken in het interventiegebied, maar ook leidt tot een reductie van de algemene criminaliteitscijfers. Hierbij moeten we de kanttekening plaatsen dat Raphael (2015) juist in de gebieden rondom de interventiegebieden een toename van *andere* vormen van criminaliteit zichtbaar was (8% meer overvallen, 27% meer diefstal *van* motorvoertuigen, 24% meer diefstal *uit* motorvoertuigen en een algemene criminaliteitstoename van 3%). Een verklaring voor dit effect wordt niet gegeven.

In Nederland kennen we een variant van DNA-markering in de vorm van DNA-spray. Dit is een vloeistof die met name in bedrijven wordt toegepast ter voorkoming van overvallen en bij de opsporing van daders. De spray komt op de kleding terecht en is zichtbaar onder Uv-licht, waarmee kan worden aangetoond dat iemand ten tijde van de overval in het pand aanwezig was. Voor woninginbraken wordt DNA-spray nog niet ingezet en over de effectiviteit is nog weinig bekend. In de jaren tachtig kenden we een variant om eigendomsmarkeringen in de vorm van 'Goed Gemerkt' (Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven, 1982). Deze methode is overgewaaid uit de Verenigde Staten (daar heette het Operation Identification). Bewoners ontvingen een graveerset van de politie waarmee eigendommen van een registratienummer (bijvoorbeeld huisnummer en postcode, kentekenbewijs of telefoonnummers) konden worden voorzien. Ook kregen bewoners een registratiekaart waarop zij eigendommen (gemarkeerd of niet) nauwkeurig konden omschrijven wat vervolgens kon worden gebruikt als de spullen gestolen werden. Uit een evaluatie van Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven (1991) van Goed Gemerkt bleek destijds dat (potentiële daders) nauwelijks werden afgeschrikt door gemerkte goederen. Destijds bleek uit dat onderzoek dat het markeren van goederen alleen helpt in combinatie met andere preventieve maatregelen.

Bij de fysieke maatregelen gericht op *target hardening* en de DNA-markering is de interventie ingezet in combinatie met een campagne in tijdschriften en krant en zijn (potentiële) per brief of door politiemensen

aan de deur op de hoogte gesteld van het verhoogde risico dat zij liepen. Verschillende onderzoekers (Hunter & Tseloni, 2018; Johnson et al., 2017, Raphael, 2015) concluderen dat het effect van fysieke maatregelen mogelijk deels of volledig is toe te schrijven aan de reclamecampagnes en voorlichting, waardoor (potentiële) slachtoffers zich bewust werden van het verhoogd risico dat zij liepen en daarmee hun gedragingen hebben aangepast en/of alerter werden op ongebruikelijke activiteiten in de buurt. Daarnaast valt niet uit te sluiten dat met campagnes en het gebruik van stickers van bijvoorbeeld DNA-markering in feite ook wordt gecommuniceerd met (potentiële) daders. Het effect van voorlichting van slachtoffers en campagnes bespreken we in de paragraaf 4.4.

Herinrichting en verbetering openbare ruimte

In deze paragraaf bespreken we tot slot een radicalere vorm van gericht interveniëren, namelijk de herinrichting van de openbare ruimte. In hoofdstuk 2 zagen we dat in de wijken in Amsterdam en Rotterdam waar relatief veel wordt ingebroken de wijken slecht worden onderhouden en de leefbaarheid en sociale cohesie door bewoners als slecht wordt beoordeeld. In sommige gevallen wordt ervoor gekozen om wijken te renoveren en her in te richten. Dit kan in verschillende vormen. Zo vonden Peeters en collega's (2011) dat het verwijderen van straatafval en graffiti al helpt om antisociaal gedrag en woninginbraken in wijken terug te dingen. Eenzelfde conclusie valt te trekken uit het werk van Kees Evert Keizer die aan de hand van meerdere experimenten laat zien dat een verloedering van een omgeving (graffiti, vervuiling) als het ware ook leidt tot een verloedering van normen en waarden en dus criminaliteit of asociaal gedrag (Keizer, 2010; Keizer & Schulz, 2012).
Een andere vorm van renovatie, is het aanpakken en onderhouden van verwaarloosde delen in een wijk. Branas en collega's (2018) vonden dat het vergroenen van de wijken en dat met name verwaarloosde, verlaten panden en stukken terrein, leidt tot een afname van het aantal woningeninbraken. In de studie werd afval verwijderd, werden grasvelden aangelegd en beplanting geplaatst op braakliggende stukken en werd een laag houten hekwerk geplaatst. Branas en collega's (2018) vonden dat in de omliggende arme wijken een afname van het aantal woninginbraken van ruim 20%. Dit effect was bovendien na 18 maanden nog steeds zichtbaar.

De aanpak van braakliggend terrein – en überhaupt verwaarloosde en slecht onderhouden delen van een buurt – heeft volgens onder andere Peeters en collega's (20111) en Branas en collega's (2018) ook een breder effect op de verbetering van een wijk. Braakliggende terreinen of verwaarloosde delen in een buurt wekken namelijk de indruk dat er weinig surveillance en aandacht is vanuit de bewoners en de autoriteiten, waardoor het gebied aantrekkelijker wordt voor het gebruik door criminelen. Dit heeft namelijk te maken met het gebrek aan geschikte toezichthouders, zoals we zagen bij de criminaliteitsdriehoek van Cohen en Felson (1979). Braakliggende terreinen of verlaten panden, zijn vervolgens ook een interessante plek voor criminelen om zich te vestigen. Dit leidt weer tot meer criminaliteit in de wijk. Criminaliteit en geweld leidt vervolgens weer tot angst onder bewoners, wat weer leidt tot het verlaten of vermijden van bepaalde gebieden, waardoor verval ontstaat, met (meer) braakliggende en verwaarloosde delen tot gevolg, wat

vervolgens de criminaliteit in dat gebied weer doet toenemen etc. Onder andere de studie van Branas en collega's (2018) laat zien dat het aanpakken van braakliggende en verwaarloosde delen in een wijk een aanknopingspunt kan zijn om de cyclus van criminaliteit in buurten en wijken te doorbreken.

Door onbeheerde panden en braakliggende terreinen een sociale functie te geven, zoals een park of speeltuin, wordt ook het gebruik van de openbare ruimte voor ontspanning en sociaal contact gestimuleerd. Dit kan vervolgens weer leiden tot een verbetering van de sociale cohesie in de buurt of wijk (Wachter & Wong, 2008 in Branas et al., 2018). Dit ligt in lijn met wat Blom en Van Soomeren (2015) vonden. Zij concludeerden dat in wijken met een lage sociale cohesie en veel diversiteit, het zinvol is om bij de herinrichting in te zetten op gemengde ontmoetingsplekken en routes zo te ontwerpen dat mensen in hun dagelijkse routines elkaar ontmoeten, zodat sociale ontmoetingen gestimuleerd worden. Dit bevordert de sociale cohesie. De aanpak van verloedering van de wijken ten behoeve van de leefbaarheid en pro sociaal gedrag en het stimuleren van sociale cohesie in de wijk door herinrichting, lijkt een belangrijke aanpak te zijn voor het type (kwetsbare) wijken dat wij in Amsterdam en Rotterdam hebben geanalyseerd. Dit kan zoals gezegd in verschillende vormen, afhankelijk van wat er lokaal nodig is.

4.4 Communicatieve maatregelen

In vorige paragraaf kwam al aan bod dat gerichte maatregelen vaak gepaard gaan met campagnes en voorlichting over de inzet van die maatregelen. Het valt daarmee niet uit te sluiten dat de gevonden resultaten in feite (deels) het resultaat zijn van die campagnes en voorlichting. In de studies over het effect van voorlichtingscampagnes die wij vonden, werd in alle gevallen ingezet op het informeren van slachtoffers en hun buren over de verhoogde kans die zij liepen op basis van *repeat* en *near repeat* slachtofferpatronen. De inzet van campagnes en voorlichting is overigens niet alleen een maatregel die kan worden ingezet bij bestaande bouw, maar kan ook in nieuwbouwwijken worden ingezet. Zodoende dat we communicatieve maatregelen apart behandelen.

In het onderzoek van Johnson en collega's (2017) ontvingen slachtoffers en hun directe 8 buren (4 huizen links en 4 rechts) naast fysieke preventieve maatregelen, informatie over de woninginbraken die in hun buurt recent waren uitgevoerd om hen bewust te maken van de risico's in hun eigen woning. Zij vonden dat in de interventiegebieden na twee jaar bijna twee keer minder keer was ingebroken dan in de controlegebieden. En Hunter en Tseloni (2018) vonden naast een daling in de interventiegebieden – waar *target hardening* pakketten waren uitgedeeld – ook een daling in de controlegebieden, wat volgens hen kan worden toegeschreven aan de reclamecampagne die ook buiten interventiegebieden was uitgerold. Groff en Tuniguchi (2018 & 2019) vonden geen direct effect van de voorlichting van (potentiële) slachtoffers in risicogebieden op de inbraakprevalentie. Zij werden binnen 24 uur na een inbraak in de buurt op de hoogte gesteld van het verhoogde risico. Ondanks dat zij geen effect vonden, gaven bewoners bij een afname van een enquête na twee maanden wel aan zich meer bewust te zijn van het sluiten van

ramen en deuren en meer alert te zijn op ongebruikelijke activiteiten in de directe omgeving. Ook gaf 42% (n=79) aan eerder dan voorheen geneigd te zijn om een woninginbraak te melden bij de politie. Dit lijkt er op te duiden dat in deze buurten de sociale controle wel toeneemt. Mogelijk wordt op langere termijn wel een effect van de maatregel gevonden.

In Engeland wordt het waarschuwen van bewoners en hun directe buren over het verhoogde risico wat zij lopen ook wel *super cocooning* genoemd. De onderzoeken naar de effectiviteit van super cocooning zijn beperkt, maar vooralsnog zijn de resultaten positief (Weems, 2014; Rowley, 2013 in Pegram, Barnes, Slothower & Strang, 2018). Zo onderzocht Weems (2014) de inzet van super cocooning in drie politiedistricten in Engeland gedurende een jaar. Ten minste 26 woningen naast, achter of voor een huis waar is ingebroken op maximaal 400 meter van die woning, werden binnen 48 uur door een politieagent bezocht om informatie te verstrekken over het verhoogde risico dat zij liepen. Hij vond naast een significante afname van het aantal inbraken, ook dat de inzet van super cocooning een kostenefficiënte maatregel is: elke geïnvesteerde £1, bespaarde de politie £2,53 (ca. €2,96).

Pegram en collega's (2018) stellen dat voor effectieve implementatie van *supercocooning*, politiemensen kennis moeten hebben van de achterliggende theorie van *supercocooning*. Daarnaast is het volgens Pegram en collega's (2018) essentieel dat herhaaldelijk aan agenten wordt toegelicht waarom *supercocooning* een belangrijk onderdeel is van hun werk. Een maatregel zoals supercocooning is volgens hen alleen effectief als politieagenten de boodschap op duidelijk en op de voorgeschreven wijze uitdragen. Uit de studie van Pegram en collega's (2018) kwam ook naar voren dat het vertellen aan bewoners dat zij een verhoogd risico lopen op een woninginbraak voor veel agenten contra-intuïtief is, omdat zij gewend zijn om mensen gerust te stellen. De studie van Groff en Tuniguchi (2018) liet zien dat dit gevoel onterecht is. Bijna 90% van de respondenten gaf aan niet angstiger te zijn geworden voor een woninginbraak na aanleiding van de melding van de politie. Het gaf bewoners juist de indruk dat de politie proactief bezig was met het voorkomen van inbraken en bewoners stelden de melding juist op prijs. In het eerdergenoemde onderzoek van Johnson en collega's (2017) werd eenzelfde effect gevonden. Bij de resultaten is het echter de vraag of er culturele verschillen zijn in hoe het infomeren door de politie van een verhoogd risico wordt opgevat. Dit is niet onderzocht.

De resultaten over gerichte campagnes zijn wisselend positief. Ook de onderzoeksresultaten of minder gerichte landelijke campagnes ook effectief kunnen zijn, zijn niet eenduidig. Eysink Smeets en collega's (2017) concludeerden dat landelijke campagnes tot een beperkte toename van het aantal genomen preventieve maatregelen leidden, zoals het aanlaten van het licht 's avonds en kostbaarheden niet thuislaten. Tot een toename van preventieve maatregelen, zoals de aanschaf van betere sloten leidden campagnes volgens Eysink Smeets en collega's (2017) niet. Bovendien kunnen campagnes volgens hen ook leiden tot een beter risicobesef, maar ook tot afname van de veiligheidsbeleving in de buurt en huis. Uit een recentere studie (Nederland staat op tegen inbrekers, 2018, 15 november) komt naar voren dat de

landelijke campagne Ramen dicht, Licht aan, Deur op slot – welke tussen november 2017 en februari op televisie werd uitgezonden – wel positieve resultaten liet zien.. Rond Kerst en Oud & Nieuw werd een reductie van 14% van het jaargemiddelde gemeten, wat meer was dan de beoogde doelstelling van 4%. Vervolgonderzoek is nodig om meer zicht te krijgen op de effectiviteit van gerichte versus minder gerichte campagnes ter preventie van woninginbraken.

In paragraaf 4.3. kwam al even aan bod dat met campagnes niet valt uit te sluiten dat in feite indirect wordt gecommuniceerd met (potentiële) daders en zij zo in hun besluitvorming om een woninginbraak te plegen worden beïnvloed. Dit wordt ook in de literatuur opgeworpen (o.a. Eysink Smeets et al., 2017). Begin jaren '80 werd al in een WODC-onderzoek van Nuijten-Edelbroek en collega's (1982) de conclusie getrokken dat niet kan worden uitgesloten dat met de voorlichting aan (potentiële) slachtoffers ook indirect wordt gecommuniceerd met daders. Als dat het geval is, kan – mits de potentiële daders in wijken, steden, of regio's bekend zijn – ook direct worden ingezet op daders en zouden eventuele neveneffecten van communicatie (zoals verhoging van onveiligheidsgevoelens) kunnen worden voorkomen. Het is overigens nog een open vraag hoe er nu slim, creatief en effectief direct met (potentiële) daders gecommuniceerd kan worden.

4.5 Conclusie hoofdstuk 5

In dit hoofdstuk zijn de lessen uit buitenlandse literatuur wat betreft de preventie van woninginbraken in kaart gebracht. We zien dat zowel met betrekking tot nieuwbouw als bestaande bouw waardevolle lessen te trekken zijn uit het buitenland en dat geldt ook voor wat betreft communicatie.

Bij zowel nieuwbouw als bestaande bouw kunnen de principes van Veilig Ontwerp en Beheer een belangrijke rol spelen. Veilig Ontwerp en Beheer houdt in het ontwerp van nieuwbouwwoningen – en wijken en herinrichting van bestaande wijken rekening met risicofactoren voor woninginbraken. Met betrekking tot nieuwbouw geldt dat territorialiteit, zichtbaarheid, toegankelijkheid (in termen van vluchtroutes) belangrijke factoren zijn om rekening mee te houden. Ook zijn er per woningtype weer andere risico's waar rekening mee gehouden dient te worden. Zo blijven bewoners van flatgebouwen doorgaans onbekender voor elkaar dan bewoners van rijtjeswoningen, waardoor sociale controle bij flatgebouwen op een andere manier een rol speelt dan bij rijtjeswoningen.

Bij bestaande wijken en woningen, zijn ook de principes van Veilig Ontwerp en Beheer van belang. Echter, voordat we daar aanbelanden, gaat hier nog een stap aan vooraf waar in Nederland nog winst op valt te behalen. Het gaat namelijk op een probleemgerichte aanpak en informatiegestuurd werken. Dit houdt in dat middels data inzichtelijk wordt gemaakt wat in *hotspots* de oorzaken zijn van het hoog aantal woninginbraken, wie daar voornamelijk slachtoffer worden en door wie de inbraken worden gepleegd. Vervolgens kan worden bepaald wat lokaal nodig is om de woninginbraken terug te dringen. Echter,

onderzoeken laten zien dat informatie binnen de politie onvoldoende wordt gedeeld en het 'blauw op straat' dat vervolgens gerichte politiesurveillances in hotspots moet uitvoeren, de effectiviteit hiervan in twijfel getrokken. Het probleemgerichte werken vraagt namelijk om een perspectiefverandering van reactief naar preventief werken. Ook blijkt uit literatuur dat de politie nog onvoldoende de samenwerking met andere (veiligheids)partners opzoekt als het gaat om een probleemgerichte aanpak van woninginbraken en informatiegestuurd werken. De informatie van de politie over *hotspots* wordt nog niet of onvoldoende gedeeld met andere belangrijke partners, zoals gemeenten, woningcorporaties, VVE's of bewoners. Volgens wetenschappelijke literatuur en geraadpleegde experts, bestaat de belangrijkste potentieel effectieve aanpak eruit dat de kennis over *waar* woninginbraken worden gepleegd, door *wie* deze worden gepleegd en *wie* slachtoffer zijn, breder wordt gedeeld - buiten de politieorganisatie - waarna door meerdere partijen gericht een pakket aan maatregelen kan worden ingezet. Effectieve probleemgericht te werken vragen vraagt ook om de perspectiefverandering van solistisch naar integraal. Hoe een probleemgerichte aanpak meer onder de aandacht gebracht kan worden van politie en (veiligheids)partners en aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om deze werkwijze mogelijk te maken, is binnen dit onderzoek niet onderzocht.

Aan de hand van probleemgericht werken kan bepaald worden wat lokaal in bestaande wijken en bij bestaande woningen nodig is om het aantal woninginbraken terug te dringen. Zo zal bij sommige bestaande woningen en wijken meer aandacht nodig zijn voor (de kwaliteit van) fysieke preventieve maatregelen, zoals betere inbraakwerendheid. Bij sociale huurwoningen betekent dit dat er met name een rol is weggelegd voor woningcorporaties. In andere gevallen is onderhoud en verbetering van de openbare ruimte (ook) van belang, bijvoorbeeld door het aanpakken en tegengaan van straatafval en het weghalen van graffiti. In dat geval is met name de gemeente aan zet. In andere gevallen zijn huizen in dermate slechte staat, dat wordt gekozen voor een verdergaande herinrichting. Zo kan ervoor worden gekozen om braakliggende en verlaten stukken in de wijk aan te pakken door hier een sociale functie aan te geven, bijvoorbeeld in de vorm van een park of speeltuin, om zo sociale ontmoetingen te stimuleren en sociale cohesie te stimuleren – wat weer leidt tot meer sociale controle. Inzicht in de lokale oorzaken van woninginbraken is nodig om te bepalen welke preventieve maatregelen passend zijn.

Bij zowel de ontwikkeling van nieuwbouwwoningen en – wijken als de verbetering en herinrichting van bestaande wijken, is het aan te raden om Veilig Ontwerp en Beheer en/of PKVW-gecertificeerd specialist mee te laten denken over eventuele risico's die bij een ontwerp ontstaan. Ook is het van belang dat de toetsing aan en toezicht op de naleving van het Bouwbesluit bij de vergunningsverstrekking en bouw van woningen zorgvuldig gebeurt.

Daarnaast keken we naar de voorlichting van (potentiële) slachtoffers. Hierbij blijkt dat bij voorlichting vooral wordt ingezet op het infomeren van slachtoffers over herhaald slachtofferschap en nabijgelegen buren. Zij lopen namelijk beiden een verhoogd risico om (weer) slachtoffer te worden. Deze voorlichting

bestaat naast het informeren over het verhoogd risico ook over voorlichting over preventieve maatregelen die zij kunnen treffen. Verschillende veiligheidspartners kunnen hierbij een rol spelen, zoals de politie bij het doen van aangifte door bewoners, Slachtofferhulp Nederland bij contact met het slachtoffer maar ook kan gedacht worden aan het verspreiden van flyers in de wijk. Landelijke campagnes kunnen zinvol zijn om woninginbraken terug te dringen, zo bleek uit een evaluatie van een landelijke campagne in 2017 en 2018, al worden er ook vraagtekens bij landelijke campagnes geplaatst. Zo is niet vastgesteld dat mensen ook daadwerkelijk meer fysieke preventieve maatregelen treffen, behalve maatregelen zoals het aanlaten van licht 's avonds. En ook bestaat het risico dat mensen zich minder veilig in en om hun eigen huis voelen. Meer onderzoek is nodig om de voor- en nadelen van gerichte versus minder gerichte, landelijke campagnes tegen elkaar af te zetten.

5 Conclusie

In het onderzoek stonden drie onderzoeksvragen centraal:

1. Welke ontwikkelingen zien we in Nederland op het gebied van woninginbraak?
2. Zijn er preventieve maatregelen in het buitenland die we in Nederland nog niet kennen?
3. Wat kunnen we in Nederland - op basis van buitenlandse literatuur - beter en anders doen bij de inzet van preventieve maatregelen die we reeds toepassen tegen woninginbraak?

In dit hoofdstuk geven we integraal antwoord op bovenstaande onderzoeksvragen.

Woninginbraken in perspectief

We zagen op Europees niveau dat we het in Nederland iets slechter doen dan gemiddeld. Waar op Europees niveau gemiddeld 8% van de mensen tussen 2014 en 2018 slachtoffer werd van een woninginbraak, was dit percentage in Nederland 11%. Het goede nieuws is dat in Nederland het aantal woninginbraken tussen 2012 en 2019 meer dan gehalveerd is (van 92.000 naar 40.000). Verder ingezoomd, zien we ook dat in alle provincies het aantal woninginbraken is gedaald, maar dat in de dunner bevolkte provincies (Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland, Zeeland) – waar het aantal woninginbraken over het algemeen laag ligt - het minst hard is gedaald. Op gemeentelijk niveau zien we dat de gemeenten waar de daling het minst sterk is of zelfs een stijging zichtbaar is, vooral plattelandsgemeenten en gemeenten rondom (middel)grote steden, oftewel sub-urbane gemeenten zijn.

In stedelijk en wijkniveau zien we een genuanceerder beeld. De top 10 wijken in Amsterdam en Rotterdam waar in absolute aantallen het meest wordt ingebroken, zijn over het algemeen kwetsbare wijken. Relatief veel inwoners hebben een lage sociaaleconomische status, er is veel overlast van straatafval en overige criminaliteit en sommige wijken kenmerken zich door slecht onderhouden delen. Vaak staat in deze wijken veel sociale woningbouw en wordt de sociale cohesie als slecht beoordeeld door bewoners. Ook wonen er relatief veel mensen met een niet-Westerse migratieachtergrond. Wat we op wijkniveau zien, zien we grotendeels ook terug op dader- en slachtofferniveau. Zowel daders (politiecijfers) als slachtoffers (CBS-Veiligheidsmonitor) hebben eveneens vaak een migratieachtergrond. Het gaat specifiek om mensen met een niet-Westerse migratieachtergrond en binnen die groep om mensen met een Marokkaanse migratieachtergrond. Ook zijn daders en slachtoffers relatief vaak jongvolwassenen (tussen de 28 en 25 jaar oud). Mensen met een lager opleidingsniveau (lager dan hbo of wo-onderwijs) zijn – in tegenstelling tot in 2012 – vaker slachtoffer, wat weer samenhangt met een lagere sociaaleconomische status.

Dat we op dader- en slachtofferniveau overeenkomsten zien met de ontwikkelingen op wijkniveau is niet verrassend. De routine activiteiten theorie stelt immers dat criminaliteit voorkomt als daders en slachtoffers op hetzelfde tijdstip op dezelfde plek samenkomen en een geschikte 'beschermer' ontbreekt.

Bovendien plegen daders vaak dichtbij, of in, hun eigen wijk delicten. Het is daarmee aannemelijk dat daders en slachtoffers vaak in dezelfde kwetsbare wijken zullen wonen, vaak aan de rand van de stad. Het inzetten van gerichte maatregelen in deze kwetsbare wijken, afgestemd op factoren die daar specifiek samenhangen met woninginbraken, lijkt daarmee een belangrijke zet.

Het is echter de vraag of de routine activiteiten theorie en afstandsverval functie ook een rol spelen in de eerdergenoemde plattelandsgemeenten en sub-urbane gemeenten. We zagen in de literatuur dat in deze wijken juist het woningtype (vrijstaand, twee-onder-een-kap) een rol speelt en de hoeveelheid vluchtroutes (minder dichtbevolkte delen hebben immers meer ruimte voor groenstroken en achterpaden). Inzicht in lokale context en factoren die ten grondslag liggen aan het aantal woninginbraken op een bepaalde plek is nodig om te bepalen welke maatregelen of aanpakken ingezet dienen te worden.

Lessen uit het buitenland

Dit verkennend literatuuronderzoek laat zien dat we in Nederland al veel maatregelen kennen. Ons palet aan maatregelen is dermate breed en divers dat wij in onze zoektocht in het buitenland naar nieuwe maatregelen nauwelijks tot nieuwe inzichten kwamen. We kunnen daarom concluderen dat we in Nederland kennelijk goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen op het gebied van preventie van woninginbraken. Dat we goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen, betekent echter niet dat er geen winst valt te behalen en geen lessen uit het buitenland getrokken kunnen worden. In het onderzoek kwamen twee winstkansen naar voren.

Winstkans 1: beter zicht op lokale oorzaken woninginbraken

Deze winstkans heeft betrekking op het beter zicht krijgen op de factoren die samenhangen met het woninginbraakrisico in hotspots, door wie daar veel wordt ingebroken en wie vaker slachtoffer zijn. Het gaat om een probleemgerichte aanpak, gefocuste aanpak, waarbij informatiegestuurd wordt gewerkt. Dit houdt in dat in plaats van te kiezen voor grootschalige (landelijke) aanpakken, de aanpak van woninginbraak op de lokale context wordt afgestemd.

De onderzoeken van de Politieacademie en Cutting Crime Impact (CCI) naar de effectiviteit van informatiegestuurd, of *predictive policing,* maken duidelijk dat er nog een lange weg te gaan is, omdat de beschikbare systemen waarmee de lokale oorzaken in kaart gebracht kunnen worden vaak niet of nauwelijks worden gebruikt door de politie. De conclusie van CCI was dat *predictive policing* niet goed werkt door ontwerpfouten, een gebrek aan kennis over hoe de politie op de werkvloer echt werkt en door een gebrek aan praktisch uittesten. En als de systemen worden gebruikt voor het in kaart brengen van die lokale oorzaken, blijft de actie en informatie meestal binnen de politie. Daarnaast trekken politiemensen soms het belang van *predictive policing* in twijfel en vraagt het om een perspectiefverandering van reactief naar preventief werken. De informatie die de politie via bijvoorbeeld CAS (Criminaliteits Anticipatie

Systeem) en Gebiedsanalyses/Hot Spot Kaarten veelal standaard ter beschikking heeft, wordt niet gebruikt om andere veiligheidspartners (van gemeente en woningcorporatie tot bewoners) aan de slag te krijgen met preventie. Wat nodig is om probleemgericht en informatiegestuurd te werken *binnen* de politie en met (veiligheids)partners in Nederland verder mogelijk te maken, vraagt om vervolgonderzoek. Wel komt naar voren dat het gehanteerde model – politiedata in → politieactie uit –verbreed zou moeten worden naar andere veiligheidspartners en zou structureel gemaakt moeten worden. In een probleemgerichte en gefocuste aanpak kan de politie een adviserende rol spelen richting andere partijen, zoals gemeenten, woningbouwcorporaties, vastgoedontwikkelaars, maar ook organisaties zoals Slachtofferhulp Nederland. De politie kan de andere veiligheidspartners informeren over de factoren die lokaal met een hoog woninginbraakrisico samenhangen, waarna in afstemming met de veiligheidspartners bepaald kan worden welk pakket aan maatregelen (mogelijk) effectief is. Daarbij is zeker ook het infomeren van de buurtbewoners over het (verhoogd) risico dat zij lopen van belang. Hierbij kan gedacht worden aan het informeren van slachtoffers door de gemeente, woningcorporatie of Slachtofferhulp Nederland over het feit dat slachtoffers in een *hotspot* wonen en welke preventieve maatregelen in hun geval effectief zouden kunnen zijn. Randvoorwaarde hierbij is dat veiligheidspartners op de hoogte zijn de *hotspots* zich bevinden, wat binnen die hotspots de oorzaken zijn van het relatief hoge aantal woninginbraken en – afhankelijk van de veiligheidspartner(s) die betrokken is/zijn - wie vaker slachtoffer en dader zijn. Hierbij is het van belang dat voorzichtig wordt omgesprongen met benoemen van dadergroepen om te voorkomen dat negatieve neveneffecten zoals stigmatisering en discriminatie van bepaalde groepen bewoners binnen de wijk optreedt.

Winstkans 2: Veilig ontwerp en beheer

Een tweede winstkans ligt bij het ontwerp van nieuwbouwwijken – en woningen én bij het beheer en de herinrichting van bestaande wijken en woningen. Er zijn namelijk bepaalde factoren in de sociale en fysieke omgeving die maken dat in bepaalde wijken het woninginbraakrisico hoger ligt dan elders en bepaalde type woningen vaker doelwit zijn dan anderen. Bij Veilig Ontwerp en Beheer wordt in het ontwerpen en beheren van gebouwen en wijken rekening gehouden met factoren en maatregelen die de kans op criminaliteit verlagen, zoals het verhogen van de inbraakwerendheid van woningen en de aantrekkelijkheid van een buurt. Met betrekking tot **nieuwbouwwijken- en woningen** moeten voor 2030 bijna 1 miljoen woningen worden gebouwd en staan we nu op het punt om in het ontwerp en bouwen van die wijken en woningen rekening te houden met de principes van Veilig Ontwerp en Beheer. Veilig Ontwerp en Beheer is verdisconteerd in het Bouwbesluit en het PKVW. Daardoor ligt het voor de hand om alle nieuwbouwwoningen aan het PKVW te laten voldoen en bij de vergunningsverstrekking streng toe te zien op de naleving van het Bouwbesluit. Op wijkniveau zijn er bepaalde factoren die met name een rol lijken te spelen bij een hoger woninginbraakrisico, waaronder territorialiteit (afbakening tussen privaat en privé gebied), zichtbaarheid vanuit omliggende woningen en de toegankelijkheid (vluchtroutes). Daarnaast speelt het woningtype ook een rol, afhankelijk van de omgeving waarin de woning staat. Zo is dichterbij het centrum het woningtype minder van belang dan in de meer sub-urbane gemeenten, waar vrijstaande

woningen juist een verhoogd risico lopen. Dergelijke kennis kan een belangrijke rol spelen om te voorkomen dat nieuwbouwwijken uiteindelijke *hotspots* worden. Het is raadzaam om een gecertificeerd Veilig Ontwerp en beheer/PKVW-specialist deel te laten nemen aan het ontwikkelingstraject van nieuwbouwwijken om erop toe te zien dat op een slimme manier het woninginbraakrisico kan worden beperkt.

Voor **bestaande bouw** is het noodzakelijke om eerst zicht te krijgen op de oorzaken die maken dat een wijk een *hotspot* is. Dit kan betekenen dat in wijken waar het onderhoud van de woningen te wensen over laat, preventieve maatregelen worden getroffen zoals het verbeteren van de inbraakwerendheid, camera's worden geplaatst en/of dat de afbakening tussen private en publieke grond met een heg, schutting of hek(je) duidelijk wordt gemaakt. In wijken waar voornamelijk sociaal woningbouw staat – doorgaans in de meer kwetsbare wijken die in de trendanalyse naar voren kwamen – ligt bij de verbetering van de fysieke ruimte een belangrijke rol weggelegd voor woningbouwcorporaties. Waar het VVE's of individuele huiseigenaren in deze wijken betreft die niet over voldoende financiële middelen beschikken om zelf maatregelen te treffen, is het voor te stellen dat vanuit de Rijksoverheid of gemeente subsidieregelingen worden aangeboden. Het vraagt verdere uitwerking hoe dit vormgegeven zou moeten worden en welke randvoorwaarden hieraan gesteld zouden moeten worden.

Op wijkniveau kan in bestaande wijken die slecht onderhouden zijn, allereerst gekozen worden voor het plegen van onderhoud. We zagen dat in de kwetsbare buitenwijken in Amsterdam en Rotterdam waar relatief veel wordt ingebroken, onder andere veel overlast wordt ervaren van straatafval en graffiti. Een slecht onderhouden openbare ruimte wekt de indruk dat er weinig betrokkenheid is van bewoners bij de wijk en ook vanuit gemeente en andere partners weinig naar de wijken wordt omgekeken. Het plegen van onderhoud, stimuleert pro sociaal gedrag en stimuleert bovendien mensen om meer gebruik te maken van de openbare ruimte. Dit verhoogt vervolgens weer de sociale controle in de wijk. Dit is voor de kwetsbare wijken waar de sociale cohesie en sociale controle laag is, een belangrijke stap. Meer vergaande opties, zijn het aanpakken van leegstaande panden en braakliggende terreinen, om hier een goed onderhouden plek van te maken, zoals een park of speeltuin, waarmee bovendien sociale ontmoetingen worden gestimuleerd. Ook dit bevordert de sociale controle en cohesie in de wijk. En mocht tot een volledige herinrichting van een wijk worden gekozen, is het net als bij nieuwbouw van belang dat rekening wordt gehouden met de principes van Veilig Ontwerp en Beheer om de kans op woninginbraken aan de voorkant zo veel mogelijk te beperken.

Tot slot

Tot slot is het belangrijk om te benadrukken dat we in dit onderzoek hebben getracht lessen te trekken over preventieve maatregelen gericht op het voorkomen van dader- en slachtofferschap en fysieke en situationele preventieve maatregelen. We vonden overwegend fysieke en situationele preventieve

maatregelen en in mindere mate slachtoffergerichte maatregelen. Dadergerichte maatregelen kwamen echter nauwelijks naar voren, mede als gevolg van de insteek van het onderzoek. Meer toegespitst onderzoek naar lessen uit het buitenland over het voorkomen van daderschap van woninginbraken – of algemener High Impact Crime – is nodig om dit element van de criminaliteitsdriehoek verder in kaart te brengen. Hierbij is het van belang om de kennis uit de trendanalyse in acht te nemen. Wel is duidelijk geworden dat daders doorgaans bepaalde kenmerken hebben en dat zij – in ieder geval op stedelijk niveau – naar alle waarschijnlijkheid in dezelfde wijken wonen als hun slachtoffers. Een gefocuste aanpak op die wijken, afgestemd op wat er binnen die wijken nodig is en welke factoren samenhangen met het woninginbraakrisico – is van belang. Dit vraagt om goede analyse om de lokale oorzaken en daders en slachtoffers in kaart te brengen, aangevuld met een integrale samenwerking met andere (veiligheids)partners. Dit betekent ook dat op het niveau van de Rijksoverheid de preventie van woninginbraken interdepartementaal benadert moet worden. Datzelfde geldt overigens ook lokaal bij de samenwerking tussen gemeente, woningcorporatie, politie en bewoners.

Bijlage 1: Methodische verantwoording

Totstandkoming onderzoeksvragen

Aanvankelijk waren de onderzoeksvragen van dit onderzoek als volgt geformuleerd:

- Welke (organisatorische, bouwkundige en technologische) maatregelen ter preventie van woninginbraken die in Nederland geen gemeengoed zijn, zijn blijkens de nationale en internationale literatuur effectief of potentieel effectief?
- Op basis van welke werkingstheorie en in welke context is dat het geval? (enkel te beschrijven voor zover het in de betreffende literatuur aan de orde komt)
- Indien bekend: wat is de grootte van het effect van de maatregel?
- Welke kennis uit de recente literatuur over woninginbrekers, modus operandi en slachtoffers kan worden benut om meer effect te bereiken met preventieve maatregelen?

De eerste onderzoeksvraag vraagt om een inventarisatie van wat in Nederland als 'gemeengoed' wordt gezien. Uit een eerste inventarisatie van wat als 'gemeengoed' in Nederland bestempeld kan worden (zie stap 1 van de aanpak) bleek dat we in Nederland al een grote variëteit aan maatregelen kennen. Hiermee bestond het risico dat, als we ons aan de oorspronkelijk vraagstelling zouden houden, het onderzoek zeer beperkte resultaten zou opleveren, omdat we in Nederland al veel als gemeengoed zien. De kans om op 'nieuwe' maatregelen te stuiten, was daarmee klein. In afstemming met het WODC en de begeleidingscommissie is daarom besloten de focus van het onderzoek te verbreden. We hebben hierbij wel nadrukkelijk gekeken naar de vraag of er in het buitenland maatregelen zijn die we in Nederland nog niet kennen en die mogelijk effectief zouden kunnen zijn.

Aanpak van het onderzoek

Trendanalyse en bepalen focusonderwerpen

We voerden een beknopte trendanalyse uit van de stand van zaken van het aantal woninginbraken in Nederland. Deze trendanalyse geeft inzichten over ontwikkelingen in Nederland en heeft als doel om in kaart te brengen of er zaken (c.q. wijken/buurten, regio's, dadergroepen, slachtoffergroepen) zijn waar extra aandacht aan moet worden besteed. Hoeveel inbraken vinden er waar en door wie plaats? Waar is de stijging meer of minder? Waar is sprake van preventiekloven[53] en welke specifieke groepen of buurten worden meer/minder vaak slachtoffer? De trendanalyse heeft nadrukkelijk niet als doel om een uitputtend beeld van de woninginbraakproblematiek in Nederland te schetsen, maar diende vooral om focus aan te

[53] Er is sprake van een zogenaamde preventiekloof (prevention gap) als een specifieke groep mensen vaker slachtoffer wordt van een inbraak dan anderen, omdat deze groep minder preventiemaatregelen neemt of kan nemen, zie Roorda, W., Buysse, W., & Van Soomeren, P. (2015). Onverklaard slachtofferschap van woninginbraken. Secundaire analyse preventie en woninginbraak. Amsterdam: DSP-groep.

kunnen brengen in het vervolg van het onderzoek en aanknopingspunten te bieden voor de inzet van maatregelen.

We hebben ontwikkelingen in kaart gebracht op een aantal niveaus:

- Geografische ontwikkelingen (provincie, gemeente en wijken/buurten).
- Ontwikkelingen op het gebied van daderschap (geslacht, leeftijd, afkomst).
- Ontwikkelingen op het gebied van slachtofferschap (geslacht, leeftijd, afkomst, opleidingsniveau en herhaald slachtofferschap).
- Ontwikkelingen op het gebied van situationele preventie.
- Vergelijking met andere landen.

Voor het in kaart brengen van de ontwikkelingen *binnen* Nederland hebben we allereerst de recente overzichtsstudie van Jaap de Waard (2020), politieregistraties over woninginbraak via het dataportaal van de politie en slachtoffercijfers uit de Veiligheidsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geraadpleegd. Om ontwikkelingen op buurtniveau in kaart te brengen, hebben we naar de ruimtelijke verdeling van het aantal woninginbraken in twee grootste steden van het land: Rotterdam en Amsterdam gekeken. We hebben voor deze steden gekozen, omdat deze qua omvang redelijk vergelijkbaar zijn en beiden – op hun eigen manier – een verscheidenheid aan wijken en buurten en inwonerssamenstelling kennen. Daarnaast speelt de praktische overweging mee dat van deze steden eenvoudig cijfers beschikbaar zijn. Het valt niet uit te sluiten dat analyses van andere steden andere uitkomsten hadden gegeven. De ruimtelijke verdeling van het aantal woninginbraken in de steden hebben we in kaart gebracht aan de hand van politiecijfers, aangevuld met gegevens uit de dataportalen van de gemeenten. Ten behoeve van de mogelijke verklaringen van de gevonden trends en ontwikkelingen hebben we wetenschappelijke literatuur en gegevens van het Sociaal en Cultureel Planbureau geraadpleegd.

Voor het in kaart brengen van de ontwikkelingen in Nederland ten opzichte van *andere landen* hebben we de *Fundamental Rights Survey* van de *European Union Agency for Fundamental Rights* geraadpleegd.[54] Dit is een slachtofferenquête die in EU-landen (inclusief het Verenigd Koninkrijk) wordt afgenomen en waarin mensen wordt gevraagd naar hun slachtofferschap van verschillende vormen van criminaliteit in de afgelopen vijf jaar en in het afgelopen jaar. De meest recente versie van de enquête komt uit 2021, waarbij de vragen betrekking hebben op het jaar 2018 ("het afgelopen jaar") en de periode van 2014 tot en met 2018 ("afgelopen vijf jaar").[55]

Uit de trendanalyse kwamen een aantal onderwerpen naar voren die we in de volgende stap hebben gebruikt voor een gerichtere uitvraag binnen ons deskundigennetwerk (zie stap 2).

[54] FRA (European Union Agency for Fundamental Rights). (2021). Crime, safety and victim's rights – Fundamental Rights Survey. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
[55] Aanvankelijk zouden we ook de International Crime Victims Survey (ICVS) raadplegen, maar er bleken geen recente edities van de vragenlijst digitaal beschikbaar te zijn. De meest recente afname komt uit 2008.

Onderdeel van deze stap was ook het in kaart brengen wat we in Nederland al doen op het gebied van de preventie van woninginbraken. We hebben reeds bestaande maatregelen in kaart gebracht, op basis van informatie over woningbraken van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid[56] (CCV), de Maatregelenmatrix Aanpak Woninginbraken van Jan van Dijk en Jaap de Waard (1991) en een onderzoek van Jaap de Waard (2020).De Maatregelenmatrix Aanpak Woninginbraken van Jan van Dijk en Jaap de Waard (1991) is als ordeningsmethodiek gebruikt. Dit heeft geleid tot een aanpak welke is gebruikt om bij stap 3 te beoordelen of een maatregel uit het buitenland als nieuw kan worden bestempeld, of onder een al bestaande aanpak of maatregel valt. Een toelichting op de maatregelenmatrix is weergegeven in Bijlage 3. In aanvulling daarop hebben overzichtsstudies.

Verzamelen potentieel relevante publicaties en shortlists publicaties

De volgende stap van het onderzoek werd uitgevoerd om inzichtelijk te krijgen wat welke we lessen uit het buitenland kunnen trekken om de toepassing van reeds in Nederland bekende maatregelen te verbeteren. Voor het verzamelen van relevante publicaties hebben we twee sporen gevolgd.
Het **eerste** spoor bestond uit het raadplegen van ons (internationale) deskundigennetwerk. We schreven 69 deskundigen aan uit het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Nederland, Spanje, Estland, de Verenigde Staten, Portugal, Frankrijk, Hongarije, Israël, Italië, Japan, Korea, Noorwegen, Australië, Zweden en Finland. De deskundigen zijn werkzaam bij universiteiten, politieorganisaties en/of maken deel uit van internationale genootschappen zoals de *International CPTED Association.*
We ontvingen uiteindelijk van 34 deskundigen reactie met potentieel relevante publicaties.

Het **tweede** spoor bestond uit een zoektocht naar aanvullende relevante literatuur. We voerden een systematische literatuur search uit via Google Scholar[57]. We hebben hierbij gezocht naar publicaties uit de afgelopen 10 jaar. Deze periode is gekozen, omdat we veronderstellen dat de kans het grootst is dat we op publicaties stuiten die daadwerkelijk nieuwe inzichten opleveren.

De uitvraag binnen ons netwerk en het literatuursearch leverde 148 studies op. Er werden 99 studies uitgesloten. Er werden alleen studies in de verdere selectie meegenomen als die voldeden aan de volgende criteria:

- De studies waren niet ouder dan 10 jaar.

[56] Via https://hetccv.nl/
[57] De Engelse zoektermen die werden gebruikt zijn Burglary prevention, domestic burglary prevention what works, domestic burglary prevention effects, domestic burglary prevention perpetrator, domestic burglary prevention victimization, domestic burglary prevention social-economic status, domestic burglary prevention migration background, domestic burglary prevention juveniles, domestic burglary prevention suburban neighbourhoods, domestic burglary prevention elderly, domestic burglary prevention households, domestic burglary situational prevention, residential burglary prevention, residential burglary prevention what works, residential burglary prevention effects, residential burglary prevention perpetrator, residential burglary prevention victimization, residential burglary prevention social-economic status, residential burglary prevention migration background, residential burglary prevention juveniles, residential burglary prevention suburban neighbourhoods, residential burglary prevention elderly, residential burglary prevention households, residential burglary situational prevention.

- De studies waren Frans-, Duits-, Engels of Nederlandstalig.
- De studies hadden betrekking op een preventieve maatregel.
- De studies deden uitspraak over de effectiviteit van de maatregel, in termen van een reductie van de woninginbraakincidentie. Planevaluaties – waarbij empirisch bewijs voor de effectiviteit van een maatregel ontbreekt maar op basis van de beleidslogica wel een inschatting van het effect mogelijk is – werden ook in het onderzoek meegenomen. Het ging in de praktijk echter maar om één planevaluatie.
- De studies hadden specifiek betrekking op woninginbraken. Studies die betrekking hadden op maatregelen gericht om criminaliteit in het algemeen terug te dringen, werden uitgesloten.
- De studies waren voor ons toegankelijk. Een aantal studies bleken niet vindbaar of toegankelijk te zijn.
- De studies waren in het buitenland verricht. De Nederlandse studies hebben we overigens wel gebruikt voor het in kaart brengen van wat we in Nederland aan maatregelen reeds inzetten (zie hoofdstuk 3).

In Bijlage 2 zijn de 99 afgevallen studies weergegeven.

Beoordelen relevante publicaties aan de hand van beoordelingskader

In de volgende stap hebben we de overgebleven 49 studies beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader. Deze beoordeling bestond uit de volgende stappen:

1. **Type preventie:** we maken onderscheid tussen primaire instrumenten, die zich richten op de gehele populatie of omgeving, secundaire instrumenten, die gericht zijn op bepaalde risicogroepen en risicosituaties en tertiaire preventieve maatregelen, die gericht zijn op daadwerkelijke plegers, slachtoffers en situaties waar criminaliteit zich voordoet. Daarnaast hebben we onderscheid gemaakt tussen dadergerichte en slachtoffergerichte aanpakken, en situationele (bouwkundige en fysieke) maatregelen.
2. **Nieuwe maatregel:** aan de hand van de maatregelenmatrix (zie stap 1 en hoofdstuk 3) hebben we per maatregel gescoord of we de maatregel in Nederland al kennen. Dit leverde uiteindelijk vier potentieel nieuwe maatregelen op. In stap 4 hebben we vervolgens onze inschatting geverifieerd tijdens de expertbijeenkomst.
3. **Effectgrootte:** we hebben per maatregel aangegeven wat de effectgrootte is. Met andere woorden: welke reductie van de woninginbraakincidentie valt met de betreffende maatregel te verwachten.
4. **Onderzoeksvaliditeit:** om vast te stellen hoe aannemelijk het is dat een effect ook daadwerkelijk door de maatregel kan optreden, hebben we gebruik gemaakt van de Maryland Scientific Methods Scale (MSMS).[58] Hoe hogere de score hoe aannemelijker het is dat het gevonden effect ook echt

[58]

bestaat. Hierbij viel op dat het overgrote deel van de studies laag scoorden (score 1 of 2). We hebben voor de reeds bestaande maatregelen alleen studies meegenomen met een score 3 tot en met 5, omdat bij een score van 1 of 2 geen vergelijkbare controlegroep is meegenomen waardoor met weinig zekerheid valt te zeggen of het effect kan worden toegeschreven aan de betreffende maatregel. Voor de potentieel nieuwe maatregelen hebben we de MSMS losgelaten, omdat deze maatregelen, ondanks methodische tekortkomingen van de effectstudies, wellicht aanknopingspunten bieden voor een nieuwe aanpak. Planevaluaties scoren een 1 op de MSMS-schaal omdat hierbij alleen vanuit de literatuur onderbouwing voor een eventueel effect wordt gegeven. Deze zijn echter wel meegenomen in de uiteindelijke selectie. Hierbij moeten we de opmerking plaatsen dat we slechts één planevaluatie vonden.

5 **Werkingstheorie en relevante context voor het optreden van de effectiviteit**: per maatregel hebben we gekeken welke veronderstelde werkingstheorie in de studie werd genoemd en of er contextvariabelen zijn die van invloed zijn op de werking van de maatregelen. We hebben hierbij gekeken onder welke omstandigheden, in welke situatie en voor welke doelgroepen de maatregel effectief is en in welke gevallen juist niet. Hierbij viel op dat lang niet in alle studies de werkingstheorie stond beschreven.

Op basis van bovengenoemd beoordelingskader voldeden 16 studies aan de gestelde criteria en die zijn dan ook uitgebreid geanalyseerd. De overige studies zijn overigens wel geraadpleegd om na te gaan of er informatie over de werkingstheorie van de maatregel genoemd stond. Als dit het geval was, zijn deze ook in het onderzoek meegenomen. Verder zijn de maatregelen onderbouwd aan de hand van systematic reviews en overzichtsstudies. Deze studies zijn gebruikt om verdere verduidelijking of inkleuring aan gevonden resultaten te geven.

Om vervolgens zicht te krijgen op hoe de stand van zaken met betrekking tot die maatregelen is in Nederland hebben we daarnaast nog een aanvullende literatuursearch gedaan. Hierbij hebben we gericht gekeken naar effectstudies die in Nederland zijn uitgevoerd. Daarnaast ontvingen wij naar aanleiding van de expertbijeenkomst (zie stap 4) aanvullende literatuur. In bijlage 3 is het overzicht opgenomen van alle geraadpleegde bronnen.

Niet iedere effectstudie is even betrouwbaar. De betrouwbaarheid wordt namelijk door de validiteit van het onderzoeksdesign bepaald. De Maryland Scientific methods Scale is een geschikte maatstaaf voor het meten van de onderzoeksvaliditeit. De Maryland Scientific methods scale kent vijf niveaus van interne onderzoeksvaliditeit: Niveau 1: Samenhang tussen een beleidsmaatregel en uitkomstvariabele na invoering van de beleidsmaatregel; Niveau 2: Score op de uitkomstvariabele voor en na invoering van de beleidsmaatregel, zonder (vergelijkbare) controlegroep; Niveau 3: Score op de uitkomstvariabele voor en na invoering van de beleidsmaatregel, gemeten in een experimentele en vergelijkbare controlegroep; Niveau 4: Score op de uitkomstvariabele voor en na invoering van de beleidsmaatregel gemeten in een experimentele settingen een vergelijkbare controlegroep, waarbij zoveel mogelijk gecontroleerd wordt voor de invloed van andere factoren; Niveau 5: Score op de uitkomstvariabele voor en na invoering van de beleidsmaatregel, waarbij de beleidsmaatregel 'at random' is toebedeeld aan een experimentele en een controlegroep (experimenteel design).

Opstellen notitie voor en houden van expertbijeenkomst

Aan de hand de bevindingen uit voorgaande stappen, hebben we een beknopt discussiepaper opgesteld waarin we de belangrijkste resultaten hebben weergegeven. Deze notitie diende als uitgangspunt voor een expertbijeenkomst. De expertbijeenkomst had als belangrijkste doel om te reflecteren op onze bevindingen. Tijdens de bijeenkomst is ook ingegaan op de vraag of de door ons als 'nieuw' aangemerkte maatregelen daadwerkelijk nieuw zijn en in hoeverre de experts de maatregel als potentieel nuttig zagen. Ook vroegen wij hen in hoeverre de maatregelen toepasbaar zouden zijn in Nederland. Daarnaast gingen we per bestaande maatregel in op de wijze waarop de maatregel nu wordt ingezet in Nederland en wat beter kan in de toepassing.

In overleg met de begeleidingscommissie is besloten dat de volgende deelnemers zijn aangesloten bij de expertbijeenkomst:

- Jaap de Waard – Ministerie van Justitie en Veiligheid
- Manuel Lopez – docent InHolland en bestuurslid Stichting Veilig Ontwerp en Beheer
- Susanne Schat – adviseur Politie Keurmerk Veilig Wonen bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)
- Sybren van der Velden – projectleider Woninginbraak en Heling bij de Nationale Politie
- Peter Versteegh – voormalig onderzoeker afdeling Analyse en Onderzoek, politie-eenheid Den Haag
- Ben Vollaard – universitair hoofddocent van de Universiteit Tilburg – schriftelijk reactie gegeven op de notitie.

Naar aanleiding van de expertbijeenkomst werd door de verschillende deelnemers nog aanvullende literatuurstudies opgestuurd ter onderbouwing van bevindingen.

Bijlage 2: Verzamelde en beoordeelde literatuur

Afgevallen literatuur

	APA-verwijzing	Reden van afwijzing
1	Agustina Sanllehí, J. R., & Reales, F. (2013). En la mente de un asaltante de viviendas: Estudio cualitativo de una muestra de autores de robo en casa habitada. *Revista Española de Investigación Criminológica.*	Italiaans
2	Amiri, S., Brooks, K. R., Vila, B. J., & Daratha, K. B. (2019). Natural surveillance characteristics of building openings and relationship to residential burglary. *Applied geography, 102*, 99-108.	Geen preventiemaatregel
3	Armitage, R. (2013). *Crime prevention through housing design: Policy and practice.* Springer.	Niet beschikbaar
4	Armitage, R. (2018). Burglars' take on crime prevention through environmental design (CPTED): reconsidering the relevance from an offender perspective. *Security Journal, 31*(1), 285-304.	Niet beschikbaar
5	Armitage, R., Monchuk, L., & Rogerson, M. (2011). It looks good, but what is it like to live there? Exploring the impact of innovative housing design on crime. *European Journal on Criminal Policy and Research, 17*(1), 29-54.	Niet enkel woninginbraak
6	Baggrundsnotat om indbrud.	Deenstalig
7	Beijersbergen, K. A., Blokdijk, D., & Weijters, G. (2018). *Recidive na high impact crimes. Recidive onder daders van high impact crimes veroordeeld in de periode 2002-2013.* Den Haag: WODC.	Geen preventieve maatregel
8	Bennett, T. (2011). *Residential Burglary.*	Niet beschikbaar
9	Bennett, T., Holloway, K., & Farrington, D. P. (2009). *A review of the effectiveness of neighbourhood watch. Security Journal, 22*(2), 143-155.	Ouder dan 10 jaar
10	Bernasco, W., & Luykx, F. (2003). Effects of attractiveness, opportunity and accessibility to burglars on residential burglary rates of urban neighborhoods. *Criminology, 41*(3), 981-1002.	Ouder dan 10 jaar
11	Brantingham, P. L., & Brantingham, P. J. (1975). Residential burglary and urban form. *Urban studies, 12*(3), 273-284.	Ouder dan 10 jaar
12	Bridgeman, C., & Taylor-Browne, J. (1996). *The PRG Burglary Manual.* London: Home Office.	Ouder dan 10 jaar
13	Brown, B. B., & Altman, I. (1983). Territoriality, defensible space and residential burglary: An environmental analysis. *Journal of environmental psychology, 3*(3), 203-220.	Ouder dan 10 jaar
14	Bruinenberg, F. L. (2012). *POP-gids woninginbraak. Een praktische gids voor de aanpak en preventie van woninginbraken.* Universiteit van Twente.	Nederlandse studie
15	Budz, D. (2001). *Combating residential burglary: A case study.* Brisbane, Queensland.	Ouder dan 10 jaar
16	Cihan, A., Zhang, Y., & Hoover, L. (2012). Police response time to in-progress burglary: A multilevel analysis. *Police Quarterly, 15*(3), 308-327.	Woninginbraken niet als uitkomstvariabele
17	Coupe, T., & Blake, L. (2011). The effects of target characteristics on the sighting and arrest of offenders at burglary emergencies. *Security Journal, 24*(2), 157-178.	Niet beschikbaar
18	Cozens, P., McLeod, S., & Matthews, J. (2018). Visual representations in crime prevention: exploring the use of building information modelling (BIM) to investigate burglary and crime prevention through environmental design (CPTED). *Crime Prevention and Community Safety, 20*(2), 63-83.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
19	Cozens, P., & Love, T. (2009). Manipulating permeability as a process for controlling crime: Balancing security and sustainability in local contexts. *Built Environment, 35*(3), 346-365.	Ouder dan 10 jaar
20	Criminal Justice Commission. (1996). *Residential Burglary in Queensland.*	Ouder dan 10 jaar

21	Cromwell, P. F., Olson, J. N., & Avary, D. W. (1990). Residential burglary: An ethnographic analysis. *Final report to the National Institute of Justice, Washington, DC, grant, (8).*	Ouder dan 10 jaar
22	De Waard, J. (2012). *Diefstal in woningen: Omvang, achtergronden, en werkzame preventieve en repressieve maatregelen. Een synthese van literatuur ten behoeve van de Veiligheidsconferentie 'Diefstal in woningen'.* Den Haag.	Nederlandse studie
23	Great Manchester Police (2021). *Domestic Burglary – Cocooning Review.*	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
24	Davies, T., & Johnson, S. D. (2015). Examining the relationship between road structure and burglary risk via quantitative network analysis. *Journal of Quantitative Criminology, 31*(3), 481-507.	Geen preventiemaatregel
25	Dreißigacker, A., Wollinger, G. R., Bartsch, T., & Baier, D. (2015). Prävention von Wohnungseinbruch. *Was schützt vor einem Einbruch und welche Konsequenzen ziehen Betroffene aus einer solchen Tat,* 58-64.	Geen preventiemaatregel
26	Dreissgacker, A., Wollinger, G. R., Blauert, K., Schmitt, A., Bartsch, T., Baier, D. (2016). Wohnungseinbruch: Polizeiliche Ermittlungspraxis und justizielle Entscheidungen im Erkenntnisverfahren Ergebnisse einer Aktenanalyse in fünf Großstädten.	Geen preventiemaatregel
27	Ekblom, P. (1996). Safer Cities and residential burglary. *European Journal on Criminal Policy and Research, 4*(1), 22-52.	Ouder dan 10 jaar
28	Elffers, H., & Morgan, F. (2019). To what extent is revictimization risk mitigated by police prevention advice after a previous burglary? *Crime Prevention and Community Safety, 21*(1), 61-67.	Niet beschikbaar
29	Farrell, G., & Pease, K. (2017). Preventing repeat and near repeat crime concentrations. Handbook of Crime Prevention and *Community Safety, 2*.	Geen preventiemaatregel
30	Farrell, G., Tilley, N., Tseloni, A., & Mailley, J. (2010). Explaining and sustaining the crime drop in industrialised countries. *Crime Prevention and Community Safety: an international journal, 12*, 24-41.	Ouder dan 10 jaar
31	Farrell, G., Tseloni, A., Mailley, J., & Tilley, N. (2011a). The Crime Drop and the Security Hypothesis. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 48*(2), 147-175.	Gaat niet over woninginbraken
32	Farrell, G., Tseloni, A., & Tilley, N. (2011b). The Effectiveness of Vehicle Security Devices and their Role in the Crime Drop. *Criminology & Criminal Justice, 11*(1), 21-35.	Gaat niet over woninginbraken
33	Farrel, G. (2013). Five tests for a theory of the crime drop. *Science, 2*(1), 1-8.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
34	Farrell, G., Tilley, N., & Tseloni, A. (2014). Why the crime drop? *Crime and justice, 43*(1), 421-490.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel en gaat niet enkel over woninginbraken
35	Farrell, G., Laycock, G. and Tilley, N. (2015). Debuts and legacies: the crime drop and the role of adolescent-limited and persistent offending.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel en gaat niet enkel over woninginbraken
36	Farrell, G., & Tilley, N. (2017). Technology for crime and crime prevention: A supply side analysis. In *Crime Prevention in the 21st Century* (pp. 377-388). Springer, Cham.	Niet enkel woninginbraken

37	Farrell, G., Tseloni, A., & Chenevoy, N. (2018). Did violence fall after property crime?. In *Realist Evaluation for Crime Science* (pp. 141-155). Routledge.	Niet beschikbaar
38	Farrell, G., & Tilley, N. (2020). Elegant security: Concept, evidence and implications. *European Journal of Criminology*, 1477370820932107.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
39	Forschungsbericht Wohnungseinbruchdiebstahl. Basisbericht.	Geen effectmeting
40	Gelders, D., Peeraer, H., & Goossens, J. (2007). Public communication about home burglary prevention in Belgium: Strengths and weaknesses tested by content analysis and focus group interviews. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management.*	Ouder dan 10 jaar
41	Ghasemi, M., & Alipour, H. (2015). The effect of situational preventive measures on the burglaries.	Niet beschikbaar
42	Gillham, J. R. (2012). *Preventing residential burglary: toward more effective community programs.* Springer Science & Business Media.	Niet beschikbaar
43	Glasner, P., Johnson, S. D., & Leitner, M. (2018). A comparative analysis to forecast apartment burglaries in Vienna, Austria, based on repeat and near repeat victimization. *Crime Science, 7*(1), 1-13.	Geen preventiemaatregel
44	GOVENDER, D. (2018). Community-based participatory approach to prevent residential burglaries and house robberies. *Crime prevention and community resilience, 35*.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
45	Grimmerink, K., Westveer, T., Westhoff, E., Reitsma, J., & Geurts, B. (2019). *Rapportage onderzoek woninginbraken Almere*. Barneveld: Significant.	Nederlandse studie
46	Grove, L. (2011). Preventing Repeat Domestic Burglary: A Meta-Evaluation of Studies from Australia, the UK, and the United States. *Victims & Offenders, 6*(4), 370-385.	Niet beschikbaar
47	Haron, S. H. (2018, September). Territorial Functioning and Victimization in Housing Area. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering (Vol. 401, No. 1, p. 012006).* IOP Publishing.	Niet gericht op enkel woninginbraken
48	Haslinda, N., Fauzan, A., Fahmy, S., Jannah, N., & Roslina, W. (2020). An Online Community Security System for Preventing Home Burglary. *International Journal of Synergy in Engineering and Technology, 1*(2), 28-37.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
49	Hino, K., & Schneider, R. H. (2013). Planning for crime prevention in Japan. *Built Environment, 39*(1), 114-139.	Niet enkel woninginbraken
50	Hodgkinson, T., & Andresen, M. A. (2019). Changing spatial patterns of residential burglary and the crime drop: The need for spatial data signatures. *Journal of Criminal Justice, 61*, 90-100.	Geen preventiemaatregel
51	Holder, R. (1997, March). Repeat victimization & the role of the crime victim in prevention strategies. In *Second National Crime Symposium.* Australian Institute of Criminology, Canberra.	Ouder dan 10 jaar
52	Holloway, K., Bennett, T., & Farrington, D. P. (2008). *Crime prevention research review no. 3: Does Neighborhood Watch reduce crime.* Washington, DC: US Department of Justice Office of Community Oriented Policing Services.	Ouder dan 10 jaar
53	Hunter, J., Ward, B., Tseloni, A., & Pease, K. (2021). Where should police forces target their residential burglary reduction efforts? Using official victimisation data to predict burglary incidences at the neighbourhood level. *Crime Science, 10*(1), 1-11.	Geen preventiemaatregel
54	Jiang, S., Land, K. C., & Wang, J. (2013). Social ties, collective efficacy and perceived neighborhood property crime in Guangzhou, China. *Asian Journal of Criminology, 8*(3), 207-223.	Niet enkel woninginbraken

55	Johnson, S. D., & Bowers, K. J. (2010). Permeability and burglary risk: Are cul-de-sacs safer? *Journal of Quantitative Criminology, 26*(1), 89-111.	Ouder dan 10 jaar
56	Kiely, T., & Leahy, S. (2017). Responding effectively to domestic burglary: A critique of the criminal justice (burglary of dwellings) Act 2015.	Geen preventiemaatregel
57	King-Parker, M., & Bartels, R. (2018). How the Prototypicality of a Burglar Affects the Perceived Severity of the Offence and the Willingness to Report it.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
58	Kloosterman, R. (2019). *De woning en buurt van inbraakslachtoffers.* CBS.	Geen preventiemaatregel
59	Kruize, P., & Gruter, P. (2015). OP INBREKERSPAD? Over de aanpak van woninginbraak door inzet op voorbereidingshandelingen.	Nederlandse studie
60	Langton, S. H., & Steenbeek, W. (2017). Residential burglary target selection: An analysis at the property-level using Google Street View. *Applied Geography, 86,* 292-299.	Nederland studie
61	Lee, F. W. W., & Ibrahim, A. B. (2018). The design and effectiveness of padlock with closeable keyhole in preventing residential burglary: a review. *Technology Management, 3*(9), 26-36.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
62	Lee, S., & Wilson, H. (2013). Spatial impact of burglar alarms on the decline of residential burglary. *Security Journal, 26*(2), 180-198.	Niet beschikbaar
63	Mayhew, P. (1986). *Residential burglary: A comparison of the United States, Canada and England and Wales*. National Institute of Justice.	Ouder dan 10 jaar
64	Meenaghan, A., Nee, C., Van Gelder, J. L., Otte, M., & Vernham, Z. (2018). Getting closer to the action: using the virtual enactment method to understand burglary. *Deviant Behavior, 39*(4), 437-460.	Geen preventiemaatregel
65	Montoya, L., Junger, M., & Ongena, Y. (2016). The relation between residential property and its surroundings and day-and night-time residential burglary. *Environment and behavior, 48*(4), 515-549.	Nederlandse studie
66	Nauta, O., Van Soomeren, P., De Goeij, V., & Özgül, P. (2018). *Politiekeurmerk Veilig Wonen onder de loep*. Amsterdam: DSP-groep	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
67	Nee, C., & Taylor, M. (1988). Residential burglary in the Republic of Ireland: A situational perspective. The Howard Journal of *Criminal Justice, 27*(2), 105-116.	Ouder dan 10 jaar
68	Nee, C. (2015). Understanding expertise in burglars: From pre-conscious scanning to action and beyond. *Aggression and Violent Behavior, 20,* 53-61.	Geen preventiemaatregel
69	Pabayo, R., Grinshteyn, E., Avila, O., Azrael, D., & Molnar, B. E. (2020). Relation between neighborhood socio-economic characteristics and social cohesion, social control, and collective efficacy: Findings from the Boston Neighborhood Study. *SSM-population health, 10,* 100552.	Gaat niet over woninginbraken
70	Park, H. H., Oh, G. S., & Paek, S. Y. (2012). Measuring the crime displacement and diffusion of benefit effects of open-street CCTV in South Korea. *International Journal of Law, Crime and Justice, 40*(3), 179-191.	Gaat niet over woninginbraken
71	Park, H., & Cho, J. T. (2018). Global trends in the standardization of the burglary-resistance testing of security hardware. *Security Journal, 31*(1), 247-264.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel

72	Peeters, M. P., Elffers, H., Van der Kemp, J. J., & Beijers, W. M. E. H. (2011). *Evidence-based aanpak van woninginbraak. Enkele voorstellen voor een intensievere aanpak van woninginbraak, op basis van een inventarisatie van de criminologische literatuur.* Amsterdam: Vrije Universiteit	Geen preventiemaatregel
73	Park, H., & Cho, J. T. (2018). Global trends in the standardization of the burglary-resistance testing of security hardware. *Security Journal, 31*(1), 247-264.	Niet beschikbaar
74	Park, H., Kim, K. I., & Cho, J. T. (2018). Burglary Prevention Effect of Target Hardening through Certified Security Products by WDQ Analysis. *Korean Security Journal*, (56), 9-30.	Niet beschikbaar, anderstalig
75	Prenzler, T., & Townsley, M. (1996). Preventing burglary. In *Australian Institute of Criminology Second National Outlook Symposium* (pp. 1-13).	Ouder dan 10 jaar
76	Prevention of crime – Urban planning and building design – Part 3: Dwellings.	Ouder dan 10 jaar
77	Randall, A., & Gill, M. (2014). *Burglars on burglary*. Perpetuity Research & Consultancy International.	Geen preventiemaatregel
78	Gemeente Almere. (2018). *Rapportage Evaluatie pilot Digitale Deurbel Almere.*	Nederlandse studie
79	Roth, J., Lee, S., & Joo, J. J. (2018). The effect of community-level alarm ownership on burglary rates. *Journal of Applied Security Research, 1*	Niet beschikbaar
80	Reynald, D. M. (2009). Guardianship in action: Developing a new tool for measurement. *Crime Prevention and Community Safety, 11*(1), 1-20.	Ouder dan 10 jaar
81	*Samenvatting Effecten van preventie.* (2021).	Geen onderzoeksstudie
82	Separovic, C. (2014). Efficacy of property marking: Police identification of stolen property.	Niet gericht op enkel woninginbraak
83	Seymour, A. (2001). Kirkholt Burglary Prevention Project.	Ouder dan 10 jaar
84	Sherman, L. W., & Strang, L. R. (2017). Evidence-Based Policing of Residential Burglary: A Systematic Review of.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
85	Shuli, L., & Keni, Z. (2016). Community Public Security Governance from the Perspective of *Hotspot* Policing: A Study on Migrants' Neighborhoods. In *Proceedings of International Symposium on Policing Diplomacy and the Belt & Road Initiative* (p. 273).	Geen preventiemaatregel
86	Skudder, H., Brunton-Smith, I., Tseloni, A., McInnes, A., Cole, J., Thompson, R., & Druckman, A. (2018). Can burglary prevention be low-carbon and effective? Investigating the environmental performance of burglary prevention measures. *Security Journal, 31*(1), 111-138.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
87	Snippe, J., De Muijnck, J. A., Kamperman, M., & Pieper, R. (2021). *Effecten van preventie: een compacte literatuursynthese.*	Nederland
88	Stokes, N., & Clare, J. (2019). Preventing near-repeat residential burglary through cocooning: Post hoc evaluation of a targeted police-led pilot intervention. *Security Journal, 32*(1), 45-62.	Niet beschikbaar
89	Szerkesztõ, & Barabás A. Tünde (1996). Tolvaj-kulcs. A betöréses lopások vizsgálata az elkövetõk szemszögébõl.	Anderstalig
90	Tseloni, A., Wittebrood, K., Farrell, G., & Pease, K. (2004). Burglary victimization in England and Wales, the United States and the Netherlands: A cross-national comparative test of routine activities and lifestyle theories. *British Journal of Criminology, 44*(1), 66-91.	Ouder dan 10 jaar

91	Uchida, C. D., Swatt, M. L., Solomon, S. E., & Varano, S. (2013). *Neighborhoods and crime: collective efficacy and social cohesion in Miami-Dade county.* Justice & Security Strategies, Incorporated.	Gaat niet over woninginbraken
92	Vandeviver, Neutens, Van Daele, Geurts, & Van der Beken. (2015). A discrete spatial choice model of burglary target selection at the house-level	Geen effectmeting
93	Van Graan, J. (2016). Multi-sector cooperation in preventing crime: the case of a South African Neighbourhood Watch as an effective crime prevention model. *Police Practice and research, 17*(2), 136-148.	Niet enkel gericht op woninginbraak
94	Weisburd, D., White, C., & Wooditch, A. (2020). Does collective efficacy matter at the micro geographic level?: Findings from a study of street segments. *The British journal of criminology, 60*(4), 873-891.	Gaat niet over woninginbraken
95	Wollinger, G. R., Dreissigacker, A., Blauwert, K., Bartsch, T., Baier, D. (2014). Wohnungseinbruch: Tat und Folgen. Ergebnisse einer Betroffenenbefragung in fünf Grosstädten	Geen preventiemaatregel
96	Wollinger, G. R., & Jukschat, N. (2017). Reisende und zugereiste Täter des Wohnungseinbruchs Ergebnisse einer qualitativen Interviewstudie mit verurteilten Tätern.	Geen preventiemaatregel
97	Wollinger, G. R., Querbach, M., Röhrig, A., & König, A. (2018). Täterstrukturen und Strafermittlungen im Bereich des organisierten Wohnungseinbruchdiebstahls Ergebnisse einer internationalen Expertenbefragung.	Geen preventiemaatregel
98	Wollinger, G. R., Querbach, M., Röhring, A., König, A., & Isenhardt, A. (2018). Offender organization and criminal investigations with regard to organised residential burglary Results of an international expert survey.	Wordt niet ingegaan op de effectiviteit van maatregel
99	Wright, R., Logie, R. H., & Decker, S. H. (1995). Criminal expertise and offender decision making: An experimental study of the target selection process in residential burglary. *Journal of research in crime and delinquency, 32*(1), 39-53.	Ouder dan 10 jaar

Beoordeelde literatuur

	APA-verwijzing	Jaartal	Land	Primair/ secundair/ tertiair	Dader/ slachtoffer/ situationeel	Nieuw?	Score MSMS	Meegenomen in uiteindelijke analyse (weergegeven in groen)	Voor verdere onderbouwing gebruikt (weergegeven in oranje)
1	Agar, I. (2011). Reducing Domestic Burglary Project Name: "Safe As Houses".	2011	Engeland	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Gedeeltelijk	3		
2	Agnew, K. (2020). Crime highways: The effect of motorway expansion on burglary rates. *Journal of Regional Science, 60*(5), 995-1024.	2020	Ierland	Secundair	Situationeel	Nee	2		
3	Armitage, R. (2018). Domestic burglary: Burglar responses to target attractiveness. In: *Reducing Burglary* (pp. 45-75). Springer, Cham.	2018	Engeland	Secundair	Situationeel	Nee	1		
4	Blackstone, E. A., Hakim, S., & Meehan, B. (2020). Burglary reduction and improved police performance through private alarm response. *International Review of Law and Economics, 63,* 105930.	2020	Verenigde Staten	Secundair, tertiair	Situationeel	Nee	2		

5	Branas, C. C., South, E., Kondo, M. C., Hohl, B. C., Bourgois, P., Wiebe, D. J., & MacDonald, J. M. (2018). Citywide cluster randomized trial to restore blighted vacant land and its effects on violence, crime, and fear. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 115*(12), 2946-2951.	2017	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	5		
6	Brooks, D. J., Coole, M., Johnson, C., Corkill, J., & Jenkinson, M. (2015). Efficacy of property marking as a situational crime prevention strategy.	2015	Australië	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	3		
7	Chainey, S. (2021). A quasi-experimental evaluation of the impact of forensic property marking in decreasing burglaries. *Security Journal,* 1-20.	2021	Verenigd Koninkrijk	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	3		
8	Chen, P., & Kurland, J. (2020). The impact of "strike hard" on repeat and near-repeat residential burglary in Beijing. *ISPRS International Journal of Geo-Information, 9*(3), 150.	2020	China	Secundair, tertiair	Dader, situationeel	Ja	2		
9	Davies, T., & Johnson, S. D. (2015). Examining the relationship between road structure and burglary risk via quantitative network analysis. *Journal of Quantitative Criminology, 31*(3), 481-507.	2015	Engeland	Secundair	Situationeel	Nee	1		
10	Erete, S. L. (2013, April). Protecting the home: exploring the roles of technology and citizen activism from a burglar's perspective. In *Proceedings of the sigchi conference on human factors in computing systems* (pp. 2507-2516).	2013	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel, slachtoffer	Nee	1		
11	Esguerra, F. (2013). *An applied research study to determine whether the Bakersfield police department should continue to promote and implement neighborhood watch as one of its key crime prevention strategies to stop and reduce residential burglaries.* California State University, Bakersfield.	2013	Verenigde Staten	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	2		
12	Farrell, G. (2020). *Why has burglary declined by 80 percent across four decades in the United States? Evidence relating to the security hypothesis.* University of Leeds.	2020	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	Systematic review		
13	Farrell, G. (2021). Forty years of declining burglary in the United States: Explanation and evidence relating to the security hypothesis. *Security Journal,* 1-19.	2021	Verenigde Staten	Primair, secundair	Situationeel	Nee	Systematic review		

14	Fielding, M., & Jones, V. (2012). 'Disrupting the optimal forager': predictive risk mapping and domestic burglary reduction in Trafford, Greater Manchester. *International Journal of Police Science & Management, 14*(1), 30-41.	2012	Engeland	Secundair	Situationeel	Nee	3		
15	Gerstner, D. (2018). Predictive policing in the context of residential burglary: An empirical illustration on the basis of a pilot project in Baden-Württemberg, Germany. *European Journal for Security Research, 3*(2), 115-138.	2018	Duitsland	Secundair	Dader, situationeel	Nee	2		
16	Groff, E. R., & Taniguchi, T. A. (2018). *Micro-level policing for preventing near repeat residential burglary.* Police Foundation.	2018	Verenigde Staten	Tertiair	Slachtoffer	Nee	5		
17	Groff, E., & Taniguchi, T. (2019). Using citizen notification to interrupt near-repeat residential burglary patterns: the micro-level near-repeat experiment. *Journal of Experimental Criminology, 15*(2), 115-149.	2019	Verenigde Staten	Secundair	Slachtoffer	Nee	5		
18	Hirschfield, A. (2011). Reducing Opportunities for Burglary: The Impact of Alley Gates. *Rivista Italiana Della Sicurezza (Italian Journal of Security), 1*, 19-27.	2011	Engeland	Secundair	Situationeel	Nee	3		
19	Hunter, J., & Tseloni, A. (2018). An evaluation of a research-informed target hardening initiative. In *Reducing Burglary* (pp. 165-193). Springer, Cham.	2018	Engeland	Secundair	Situationeel	Nee	3		
20	Johnson, S. D., Davies, T., Murray, A., Ditta, P., Belur, J., & Bowers, K. (2017). Evaluation of operation swordfish: a near-repeat target-hardening strategy. *Journal of experimental criminology, 13*(4), 505-525.	2017	Engeland	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	5		
21	Kim, S., Kim, D., & Jung, S. (2017). Analysis of the Effect of Cul-de-sacs' Permeability Factors in Low-Rise Residential Areas on Burglary. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering, 16*(3), 487-493.	2017	Zuid-Korea	Secundair	Situationeel	Nee	1		
22	Kyvsgaard, B., & Sorensen, D. W. (2021). Do stickers indicating the use of forensic property marking prevent burglary? Results from a randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology, 17*(2), 287-303.	2020	Denemarken	Secundair	Slachtoffer	Nee	5		
23	Laycock, G., & Tilley, N. (2018). A short history of the England and Wales national burglary security	2018	Engeland en Wales	Primair, secundair, tertiair	Slachtoffer, situationeel	Nee	Systematic review		

	initiatives. In *Reducing Burglary* (pp. 21-44). Springer, Cham.								
24	Li, G., Haining, R., Richardson, S., & Best, N. (2013). Evaluating the No Cold Calling zones in Peterborough, England: application of a novel statistical method for evaluating neighbourhood policing policies. *Environment and Planning A, 45*(8), 2012-2026.	2013	Engeland	Primair	Situationeel	Ja	4		
25	Lindström, P. (2013). More police—less crime? The relationship between police levels and residential burglary in Sweden. *The Police Journal, 86*(4), 321-339.	2013	Zweden	Primair	Situationeel	Nee	2		
26	Marzbali, M. H., Abdullah, A., Razak, N. A., & Tilaki, M. J. M. (2012). The relationship between socio-economic characteristics, victimization and CPTED principles: evidence from the MIMIC model. *Crime, law and social change, 58*(3), 351-371.	2012	Maleisië	Secundair	Situationeel	Nee	1		
27	Marzbali, M. H., Abdullah, A., Ignatius, J., & Tilaki, M. J. M. (2016). Examining the effects of crime prevention through environmental design (CPTED) on Residential Burglary. *International Journal of Law, Crime and Justice, 46*, 86-102.	2016	Maleisië	Secundair	Situationeel	Nee	2		
28	Moir, E., Reynald, D. M., Hart, T. C., & Stewart, A. (2021). Guardianship in action among Brisbane suburban residents: environmental facilitators of guardianship intensity and the influence of living in a Queenslander. *Security Journal, 34*(1), 77-96.	2021	Australië	Secundair	Situationeel	Nee	1		
29	Olajide, S., & LIZAM, M. (2017). Residential neighbourhood security challenges: Assessing crime prevention concepts and techniques. *International Journal of Academic Research and Development, 1*(9), 7-15.	2017	Maleisië	Secundair, tertiair	Dader, situationeel	Nee	Systematic review		
30	Peeters, M. P., Van Daele, S., & Van der Beken, T. (2018). Adding to the mix: a multilevel analysis of residential burglary. *Security Journal, 31*(2), 389-409.	2018	België	Secundair	Situationeel	Nee	3		
31	Peeters, M. P., & Van der Beken, T. (2017). The relation of CPTED characteristics to the risk of residential burglary in and outside the city center of Ghent. *Applied Geography, 86*, 283-291.	2017	België	Secundair	Situationeel	Nee	3		

32	Pegram, R., Barnes, G. C., Slothower, M., & Strang, H. (2018). Implementing a Burglary Prevention Program with Evidence-Based Tracking: a Case Study. *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing, 2*(3), 181-191.	2018	Engeland en Wales	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	1		
33	Raphael, I. (2015). *Cooling hot property?: an assessment of the impact of property marking on residential burglary crime reduction, crime displacement or diffusion of benefits and public confidence* (Doctoral dissertation, University of Portsmouth).	2015	Engeland	Secundair	Slachtoffer, situationeel	Nee	3		
34	Roach, J., Cartwright, A., Weir, K., Richards, S., & Weir, M. (2020). Reducing student burglary victimisation using the Nudge approach. *Crime Prevention and Community Safety, 22,* 364-380.	2020	Verenigd Koninkrijk	Secundair	Slachtoffer	Ja	1		
35	Rogers, C. (2018). Alley-gates and domestic burglary: Findings from a longitudinal study in urban South Wales. *The Police Journal, 91*(1), 5-21.	2018	Verenigd Koninkrijk	Secundair	Situationeel	Nee	2		
36	Santos, R. G. (2013). *A quasi-experimental test and examination of police effectiveness in residential burglary and theft from vehicle micro-time hot spots* (Doctoral dissertation, Nova Southeastern University).	2013	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	4		
37	Seifi, M., Abdullah, A., Haron, S., & Salman, A. (2019, October). Creating Secured Residential Places: Conflicting Design Elements of Natural Surveillance, Access Control and Territoriality. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 636, No. 1, p. 012017). IOP Publishing.	2019	Algemeen	Secundair	Situationeel	Nee	Systematic review		
38	Sherman, L. W., Strang, H., Mueller-Johnson, K., Weinborn, C., Valdebenito, S., McFadzien, K., & Strang, L. (2017). *Mobilizing civil society against residential burglary. The evidence.* Cambridge Centre for evidence-based policing.	2017	Denemarken	Secundair	Situationeel	Nee	Systematic review		
39	Sohn, D. W. (2016). Residential crimes and neighbourhood built environment: Assessing the effectiveness of crime prevention through environmental design (CPTED). *Cities, 52*, 86-93.	2016	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	2		

40	Sohn, D. W. (2016). Do all commercial land uses deteriorate neighborhood safety?: Examining the relationship between commercial land-use mix and residential burglary. *Habitat international, 55,* 148-158.	2016	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	1		
41	Sohn, D. W., Yoon, D. K., & Lee, J. (2018). The impact of neighborhood permeability on residential burglary risk: A case study in Seattle, USA. *Cities, 82*, 27-34.	2018	Verenigde Staten	Secundair	Situationeel	Nee	2		
42	Sourd, A., & Delbecque, V. (2018). The Role of Security Devices Against Burglaries: Findings from the French Victimisation Survey.	2018	Frankrijk	Secundair	Situationeel	Nee	1 - planevanaluatie		
43	Tilley, N., Tseloni, A., & Farrell, G. (2011). Income disparities of burglary risk: Security availability during the crime drop. *The British Journal of Criminology, 51*(2), 296-313.	2011	Engeland en Wales	Secundair	Situationeel	Nee	1		
44	Tilley, N., Thompson, R., Farrell, G., Grove, L., & Tseloni, A. (2015). Do burglar alarms increase burglary risk? A counter-intuitive finding and possible explanations. *Crime Prevention and Community Safety, 17*(1), 1-19.	2015	Engeland en Wales	Secundair	Situationeel	Nee	3		
45	Thompson, R., Tseloni, A., Tilley, N., Farrell, G., & Pease, K. (2018). Which security devices reduce burglary?. In *Reducing burglary* (pp. 77-105). Springer, Cham.	2018	Engeland en Wales	Secundair	Situationeel	Nee	2		
46	Tseloni, A., Farrell, G., Thompson, R., Evans, E., & Tilley, N. (2017). Domestic burglary drop and the security hypothesis. *Crime Science, 6*(1), 1-16.	2017	Engeland en Wales	Secundair	Situationeel	Nee	2		
47	Tseloni, A., Thompson, R., Grove, L., Tilley, N., & Farrell, G. (2017). The effectiveness of burglary security devices. *Security Journal, 30*(2), 646-664.	2014	Engeland en Wales	Secundair	Situationeel	Nee	2		
48	Weems, J., (2014). *Testing PCSO Cocooning of Near Repeat Burglary* Locations unpublished M.St. Thesis University of Cambridge Institute of Criminology.	2014	Engeland	Secundair	Slachtoffer	Nee	2		
49	EUCPN. (2021). *What works to prevent domestic burglaries?*	2021	Algemeen	Primair, secundair, tertiair	Dader, slachtoffer, situationeel	Nee	Systematic review		

Bijlage 3: Toelichting maatregelenmatrix

Doelgroep	Primair	Secundair	Tertiair
Dadergericht	• Spijbelcontrole • Opvoeding, voorlichting • Recreatieactiviteiten	• Cursus sociale vaardigheden • Voorlichting & Advisering risicogroepen • Werkgelegenheid-project • Positieve rolmodellen • Digitaal Opkopers Register (DOR) • Stop Heling	• Plaatsing in Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) • Top X-aanpak • (Intensief) reclassering toezicht • Last onder dwangsom
Slachtoffergericht/situationeel	• Licht aan laten • Buitenverlichting op sensor • Sloten • Alarmsysteem • Cameratoezicht • Waakhond • Inbraakgerichte voorlichting (o.a. zomer en donkere dagenoffensief) • Afspraken met buren • Bouwvoorschriften • Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) • Digitale deurbel	• Buurtcampagne • Informele sociale controle • Buurtpreventieteams • Whatsapp buurtpreventie • Herinrichting wijken • Straatverlichting • Toezichthouder in wooncomplex	• Individueel advies • Slachtofferhulp • Subsidieregeling slachtoffers (voor beveiligingsmaatregelen) • Sloop • Hot spot surveillance • CCTV (camera's)

Daders

Primair

- Indien jongeren op school zijn, doordat **spijbelcontrole** plaatsvindt, hebben zij minder ongecontroleerde vrije tijd, waardoor zij minder tijd hebben om een woninginbraak of ander delict te plegen (De Waard, 2020).
- Goede **opvoeding/voorlichting** zorgt ervoor dat jongeren minder snel geneigd zullen zijn om een delict, waaronder woninginbraak, te plegen (De Waard, 2020).
- **Recreatieactiviteiten** zorgen er evenals spijbelcontrole voor dat jongeren minder ongecontroleerde vrije tijd hebben, en dus minder tijd om een delict te plegen (De Waard, 2020).

Secundair

- Een **cursus sociale vaardigheden** zorgt ervoor dat mensen met een verhoogd risico om een woninginbraak te plegen betere sociale vaardigheden aanleren en zo een betere kans hebben op bijvoorbeeld een baan, wat het risico op het plegen van een delict doet afnemen (De Waard, 2020).
- **Voorlichting en advisering** aan risicogroepen zorgt ervoor dat mensen met een verhoogd risico leren of de consequenties van crimineel gedrag. (Lopez, z.d.).
- Een **werkgelegenheidstraject** heeft een soortgelijk effect. Indien je een baan hebt, vermindert de financiële motivatie om een woninginbraak te plegen. Bovendien blijft er minder vrije tijd over waarin het delict gepleegd zou kunnen worden (De Waard, 2020).
- **Positieve rolmodellen** geven het goede voorbeeld en laten zien hoe een leven zonder criminaliteit kan (De Waard, 2020).

- **Digitaal Opkopers Register** (DOR) is een register om opkopers van goederen te faciliteren in het registeren van goederen die zijn opkopen. Hierbij geldt een identificatieplicht van de verkoper en worden onder andere foto's van de goederen geregistreerd. Het DOR is daarnaast aan de database Stop Heling gekoppeld waarmee het mogelijk is automatisch te checken of goederen als gestolen geregistreerd staan.
- **Aanpak Stop Heling** is een register waarin serienummers in geregistreerd staan van gestolen goederen. Deze is openbaar toegankelijk om na te gaan of gekochte tweedehands spullen bij de politie als gestolen zijn opgegeven (Stop Heling, 2013).

Tertiair

- Een **plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders** (artikel 38m Sr) is een maatregel waarmee veelplegers voor maximaal twee jaar kunnen worden opgesloten[59]. Doordat een veelpleger voor langere tijd is opgesloten, kan hij gedurende deze tijd geen delicten plegen. Volgens De Waard (2020) scheelt dit ongeveer 40 woninginbraken per jaar per opgesloten veelpleger.
- De **Top-X aanpak** is gericht op plegers van delicten met grote impact op slachtoffers. Het is een persoonsgerichte aanpak van vaak jonge plegers van (high impact) misdrijven die problemen hebben op verschillende gebieden. Het doel is om verdere delicten te voorkomen (De Waard, 2020; Van Grinsven & Verwest, 2017).
- Bij **intensief reclasseringstoezicht** worden personen met een hoog recidiverisico onder toezicht van de reclassering geplaatst. Indien niet aan de hierbij gestelde voorwaarden wordt voldaan, volgt vaak tenuitvoerlegging van een voorwaardelijk opgelegde straf. De gevolgen voor het plegen van een nieuw delict zijn hierdoor erg groot (De Waard, 2020).
- Meerdere gemeentes zetten **last onder dwangsom** in om inbraak tegen te gaan. Potentiële inbrekers kunnen op grond van dit bestuurlijke instrument een stevige dwangsom opgelegd krijgen voor het vervoer van inbrekerswerktuigen (CCV, z.d.).

Slachtoffer/situationeel

Primair

- **Bouwvoorschriften**, zoals het Bouwbesluit 1999, reguleren aan welke voorwaarden nieuwbouwhuizen minimaal moeten voldaan qua veiligheid (De Waard, 2020). Eisen Bouwbesluit:
  - Brandveiligheid – rookmelders zijn verplicht;
  - Cilindertrekbeveiliging;
  - Inbraakwerendheid van de woning (deels);
  - De centrale entreedeuren van een woongebouw mogen alleen met een sleutel open.

[59] Alleen bij duidelijke aanknopingspunten voor gedragsverandering en recidivevermindering zal aan de stelselmatige dader een aanbod voor een intensieve programma worden gedaan.

- Het politie keurmerk veilig wonen (**PKVW**) bevat verdere eisen voor de veiligheid van een pand. Indien aan deze eisen wordt voldaan is de kans op inbraak 80% kleiner dan bij huizen zonder keurmerk (CCV, z.d.; De Waard, 2020). De eisen zijn:
  - Inbraakwerendheid voor de schuur en berging;
  - Inbraakwerendheid van de collectieve fietsenstalling;
  - Inbraakwerendheid van de individuele garage;
  - Verlichting aan de woning;
  - Verlichting en verkaveling van de achterpaden;
  - Cilindertrekbeveiliging;
  - Toegang van en in het gebouw. Door eisen te stellen aan centrale toegangsdeuren, zoals anti-flippervoorziening en zelfsluitendheid, en het afsluiten van compartimenten, zoals bergingenclusters en de parkeergarage;
  - Overzicht in het woongebouw door eisen als zichtlijnen. Bijvoorbeeld door zicht van algemene deuren en bij spiegels in hoeken van bergingsgangen;
  - Controle en inspectie.
- **Licht aan laten** wekt de indruk dat er iemand thuis is (CCV, z.d.).
- **Buitenverlichting op sensor** wekt tevens een bewoonde indruk en de inbreker voelt zich betrapt (CCV, z.d.).
- **Sloten** bemoeilijken het binnendringen van een woning (CCV, z.d.). Hierbij speelt de kwaliteit van het slot een belangrijke rol (SKG*** sloten).
- **Alarmsystemen** hebben een afschrikwekkende werking en signaleren inbrekers (CCV, z.d.).
- **Cameratoezicht** heeft een afschrikwekkende werking en helpt bij opsporing van de dader (CCV, z.d.).
- Ook een **waakhond** heeft een afschrikwekkende werking (CCV, z.d.)
- **Inbraakgerichte voorlichting** zorgt ervoor dat bewoners beter weten hoe ze hun huis kunnen beveiligen (De Waard, 2020), zoals het Donkere Dagen Offensief.
- **Afspraken met buren** zorgen ervoor dat buren bijvoorbeeld een oogje in het zeil kunnen houden indien de bewoner afwezig is (De Waard, 2020).
- Met een **digitale deurbel** kan een bewoner zien wie er aanbelt, ook wanneer de bewoner zelf niet thuis is (Gemeente Almere, 2018). Op deze manier kan het bijdragen aan de preventie en opsporing van criminaliteit in en om het huis.

Secundair

- **Herinrichting van wijken** kan de mogelijkheid tot woninginbraak doen afnemen door middel van bijvoorbeeld betere zichtlijnen (De Waard, 2020).
- **Straatverlichting** zorgt voor beter zicht op straat waardoor woninginbraak minder snel ongezien kan plaatsvinden (De Waard, 2020).

- Een t**oezichthouder in een wooncomplex** reguleert wie het complex binnen kan komen en kan inbrekers dus mogelijk buiten de deur houden (De Waard, 2020).
- Met een **buurtcampagne** worden inwoners voorgelicht over het verhoogde risico op inbraak en wat ze hier tegen kunnen doen (CCV, z.d.; De Waard, 2020).
- **Informele sociale controle** zorgt voor meer toezicht, waardoor inbrekers minder snel ongezien te werk kunnen gaan. Dit kan bijvoorbeeld door b**uurtpreventieteams** die patrouilleren en op deze manier toezicht houden in de wijk (CCV, z.d.; De Waard, 2020).
- Door middel van **WhatsApp buurtpreventie** kunnen buurtbewoners elkaar op de hoogte houden van verdachte situaties en ontstaat er meer informele sociale controle (CCV, z.d.; De Waard, 2020).

Tertiair

- **Sloop** van panden waar gemakkelijk ingebroken kan worden door bijvoorbeeld leegstand, verlaagt het aantal inbraken (De Waard, 2020).
- **Hotspot surveillance** houdt in dat er extra surveillance plaatsvindt op plekken en tijdstippen waar het risico op inbraak erg groot is (De Waard, 2020).
- **CCTV** (cameratoezicht) heeft een afschrikwekkende werking en indien toch een inbraak plaats heeft gevonden.
- **Individueel advies** na een woninginbraak aan het slachtoffer over hoe zij hun huis beter kunnen beveiligen. Dit gebeurt vaak door **Slachtofferhulp,** maar kan ook door organisaties zoals politie (CCV, z.d.; De Waard, 2020).

Bijlage 4: Geraadpleegde bronnen

Aalst, M. V., & Nauta, O. (2018). *Trendrapport high impact crimes 2013-2017*. DSP-groep.

Actiecentrum Veiligheid en Zorg (2018). Effectmonitor top 600: Resultaten en effecten van de Aanpak Top600 2018. https://assets.amsterdam.nl/publish/pages /791284/effectmonitor_top_600.pdf

Agar, I. (2011). *Reducing Domestic Burglary. Project Name: "Safe as Houses".* Home Office.

Agnew, K. (2020). Crime highways: The effect of motorway expansion on burglary rates. *Journal of Regional Science, 60*(5), 995-1024.

Akkermans, M., & Vollaard, B. (2015, oktober). *Effect van het WhatsApp-project in Tilburg op het aantal woninginbraken – een evaluatie*.

Amnesty International. (2020). *We sense trouble*. Geraadpleegd van https://www.amnesty.nl/actueel/nederland-maak-een-einde-aan-gevaarlijke-politie-experimenten-met-massasurveillance

Bezemer, W., & Leerkes, A. (2021). Oververtegenwoordiging verder ontcijferd. *Politie en Wetenschap*, *123*, 1–135. https://www.politieenwetenschap.nl/cache/files/61790e4a2ade3PW123.pdf

Blom, S., & Van Soomeren, P. (2015, september). *Ontmoeten als keuze*. DSP-groep.

Branas, C., South, E., Kondo, M. C., Hohl, B. C., Bourgis, P., Wiebe, D. J., & MacDonald, J. M. (2018). Citywide cluster randomized trial to restore blighted vacant land and its effects on violence, crime, and fear. *Proceedings of the National Academy of Sciences Mar, 115*(12), 2946-2951.

Brantingham, P. L., & Brantingham, P. L. (1991). *Environmental Criminology*. Amsterdam University Press.

Brooks, D. J., Coole, M., Johnson, C., Corkill, J., & Jenkinson, M. (2015). *Efficacy of property marking as a situational crime prevention strategy.* SRI Security Research Institute, Edith Cowan University, Perth, Western Australia

Bruinink, J.E. & Lagendijk, E.P. (1994). *Aanpak stelselmatige daders in Dordrecht: Een stok achter de deur! Inzoomstudie in het kader van het evaluatieonderzoek 'Buurtbeheer en criminaliteitspreventie'.* https://www.dsp-groep.nl/wp-content/uploads/94_06_ Aanpak-stelselmatige-daders-in-Dordrecht-Een-stok-achter-de-deur_06-19942.pdf

Bureau Landelijke Coördinator Voorkoming Misdrijven. (1982). *Goed Gemerkt.*

Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven. (1991). *Merken van goederen.*

Centraal Bureau voor de Statistiek (z.d.). Nederland en Europa. Bevolkingsdichtheid in de Europese Unie. Geraadpleegd op 5 mei 2021.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2019). Nederland langs de Europese Meetlat 2019. Geraadpleegd op 5 mei 2021.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2020, 8 april). Preventie; regio (Dataset). Geraadpleegd op 2 juni 2020, van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81926NED/table?searchKeywords=culturele%20voorzieningen

Centraal Bureau voor de Statistiek (2020, 7 april). *Ondervonden delicten: persoonskenmerken* [Dataset]. Geraadpleegd op 4 juni 2021, van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83095NED/table?ts=1622808795061

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021, 1 maart). *Verdachten; delictgroep, geslacht, leeftijd en migratieachtergrond* [Dataset]. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81947NED/table

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2018, 21 maart). *Het wordt veiliger in Nederland, maar niet overal.* Geraadpleegd op 13 april 2021, van https://ccv-secondant.nl/platform/article/het-wordt-veiliger-in-nederland-maar-niet-overal?sword_list%5B0%5D=het&sword_list%5B1%5D=wordt&sword_list%5B2%5D=veiliger&sword_list%5B3%5D=in&sword_list%5B4%5D=Nederland&no_cache=1

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. (2020, 29 september). *Digitaal Opkopers Register (DOR).* Geraadpleegd op 18 november 2021, van https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/digitaal-opkopers-register-dor/

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (z.d.). *Feiten en Cijfers Veilig Wonen* [Factsheet]. https://www.yumpu.com/nl/document/read/20384519/factsheet-cijfers-en-feiten-veilig-wonen-politiekeurmerk-veilig-

Chainey, S. (2021). A quasi-experimental evaluation of the impact of forensic property marking in decreasing burglaries. *Security Journal*, 1-20.

Chen, P., & Kurland, J. (2020). The impact of "strike hard" on repeat and near-repeat residential burglary in Beijing. *ISPRS International Journal of Geo-Information, 9*(3), 150.

Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review, 44*(4), 588-608.

Cozens, P., & Love, T. (2015). A review and current status of crime prevention through environmental design (CPTED). *Journal of Planning Literature*, *30*(4), 393-412.

De Kleuver, J., & Van Soomeren, P. (2013). *Forensisch assistenten. Inzet, resultaten en ervaringen*. Amsterdam: DSP-groep.

De Waard, J. (2019). *Cutting Crime Impact, Practice-based innovation in preventing, investigating & mitigating highimpact petty crime: A selection of major knowledge sources on predictive policing.* The Hague: Dutch Ministry of Justice & Security, Law Enforcement Department

De Waard, J. (2020). *Woninginbraak in Nederland: Stand-van-zaken in 2020.* [Presentatie voor Studiecentrum Rechtspleging]. Cursus Criminologie/effectiviteit interventiestrategieën, Den Haag , Nederland.

De Waard, J. (2021, 31 augustus). *Kennisparel 31 augustus 2021: The influence of changing reward of electronic consumer goods on burglary and theft offences in Western market-based countries in the years prior to and during the crime drop.* Via: www.prohic.nl

Dna-spray is goed middel tegen overval. (2009, 5 juni). *Het Parool.* Geraadpleegd van https://www.parool.nl/nieuws/dna-spray-is-goed-middel-tegen-overval~bbd3a8e5/

DSP-groep. (1992). *Handleiding onderzoek woninginbraken*. Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven.

Dubbeld, L. (2017). Predictive policing: Niet alleen een zaak van de politie. *Security Management, 9*, p. 28-31.

Erete, S. L. (2013, April). Protecting the home: exploring the roles of technology and citizen activism from a burglar's perspective. In *Proceedings of the sigchi conference on human factors in computing systems* (pp. 2507-2516).

Eysink Smeets, M., Jacobs, M., Foekens, P., & Maessen, J. (2017, april). *Effecten van communicatie bij de aanpak van woninginbraken*.

Eysink Smeets, M., Schram, K., Elzinga, A., & Zoutendijk, J. (2019). *Alerte burgers, meer veiligheid?*

Farrell, G., Phillips, C., & Pease, K. (1995). Like taking candy-why does repeat victimization occur. Brit. J. Criminology, 35, 384.

Farrell, G., & Pease, K. (2006). Preventing repeat residential burglary victimization. In *Preventing crime* (pp. 161-176). Springer, Dordrecht.

Farrell, G., Tilley, N., & Tseloni, A. (2014). Why the crime drop?. *Crime and justice, 43*(1), 421-490.

Fielding, M., & Jones, V. (2012). 'Disrupting the optimal forager': predictive risk mapping and domestic burglary reduction in Trafford, Greater Manchester. *International Journal of Police Science & Management, 14*(1), 30-41.

European Union Agency for Fundamental Rights, (2021a). *Crime, safety and victim's rights – Fundamental Rights Survey.* Luxembourg: Publication Office of the European Union. Te raadplegen via: Crime, safety and victims' rights – Fundamental Rights Survey (europa.eu)

European Union Agency For Fundamental Rights. (2021b). *CRIME, SAFETY AND VICTIMS' RIGHTS*. [Samenvatting] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights-summary_en.pdf

Gemeente Almere. (2018). Rapportage Evaluatie pilot Digitale Deurbel Almere.

Gemeente Rotterdam. (z.d.-a). *Wijkprofiel Charlois*. https://www.wijkprofiel.rotterdam.nl. https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2020/rotterdam/charlois

Gemeente Rotterdam. (z.d.-b). *Wijkprofiel Delfshaven*. https://www.wijkprofiel.rotterdam.nl. https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2020/rotterdam/delfshaven

Gemeente Rotterdam. (z.d.-c). *Wijkprofiel Feijenoord*. https://www.wijkprofiel.rotterdam.nl. https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2020/rotterdam/feijenoord

Gemeente Rotterdam. (z.d.-d). *Wijkprofiel Prins Alexander*. https://www.wijkprofiel.rotterdam.nl. https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2020/rotterdam/prins-alexander

Gerstner, D. (2018). Predictive policing in the context of residential burglary: An empirical illustration on the basis of a pilot project in Baden-Württemberg, Germany. *European Journal for Security Research*, 3(2), 115-138.

Grapperhaus, F., & Dekker, S. (2021, 7 september). Voortgangsrapportage high impact crimes. www.rijksoverheids.nl.

https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2021/09/07/tk-voortgangsrapportage-high-impact-crimes/tk-voortgangsrapportage-high-impact-crimes.pdf

Groff, E. R., & Taniguchi, T. A. (2018). *Micro-level policing for preventing near repeat residential burglary.* Police Foundation.

Groff, E. R., & Taniguchi, T. (2019). Using citizen notification to interrupt near-repeat residential burglary patterns: the micro-level near-repeat experiment. *Journal of Experimental Criminology*, *15*(2), 115-149.

Gulma, U. L., Evans, A., Heppenstall, A., & Malleson, N. (2019). Diversity and burglary: Do community differences matter? *Transactions in GIS*, 23(2), 181-202.

Hesseling, R. B. P. (1992). Using data on offender mobility in ecological research. *Journal of Quantitative Criminology*, *34*, 95–112

Hillier, B., & Shu, S. (1999). Do burglars understand defensible space. *Planning in London, Designing for Secure Spaces*, *29*, 36-39.

Hillier, B. & S. Shu. (2000). 'Crime and urban layout: the need for evidence', Ballintyne S., K. Pease & V. McLaren, Secure Foundations. Key issues in crime prevention, crime reduction and community safety. Institute for Public Policy research, London.

Hinkle, J. C., Weisburd, D., Telep, C. W., & Petersen, K. (2020). Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*, *16*(2), e1089.

Hirschfield, A. (2011). Reducing Opportunities for Burglary: The Impact of Alley Gates. *Rivista Italiana Della Sicurezza (Italian Journal of Security), 1*, 19-27.

Hunter, J., & Tseloni, A. (2018). *An evaluation of a research-informed target hardening initiative. In Reducing Burglary* (pp. 165-193). Springer, Cham.

Hunter, J., Ward, B., Tseloni, A., & Pease, K. (2021). Where should police forces target their residential burglary reduction efforts? Using official victimisation data to predict burglary incidences at the neighbourhood level. *Crime Science, 10*(1), 1-11.

Johnson, S. D., Davies, T., Murray, A., Ditta, P., Belur, J., & Bowers, K. (2017). Evaluation of operation swordfish: a near-repeat target-hardening strategy. *Journal of experimental criminology, 13*(4), 505-525.

Jongejan, A., & Van Soomeren, P. (2021, 30 augustus). *Probleemgerichte aanpak van High Impact Crime*. Geraadpleegd van https://ccv-secondant.nl/platform/article/probleemgerichte-aanpak-van-high-impact-crime

Keizer, K. E. (2010). *The spreading of disorder*. [s.n.].https://research.rug.nl/en/publications/the-spreading-of-disorder-2

Keizer, K., & Schulz, P. W. (2012). Social norms and pro-environmental behavior. In L. Steg, A. E. van den Berg, & J. I. M. de Groot (Eds.), *Environmental psychology: An introduction* (pp. 153-163). Wiley.

Kyvsgaard, B., & Sorensen, D. W. (2021). Do stickers indicating the use of forensic property marking

prevent burglary? Results from a randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology, 17*(2), 287-303.

Li, G., Haining, R., Richardson, S., & Best, N. (2013). Evaluating the No Cold Calling zones in Peterborough, England: application of a novel statistical method for evaluating neighbourhood policing policies. *Environment and Planning A, 45*(8), 2012-2026.

López, M. J. J., & Van Nes, A. (2006). *Ruimte, tijd en criminaliteit. Onderzoek naar de relatie tussen de ruimtelijke structuur en de omvang en spreiding van criminaliteit in de steden Gouda en Alkmaar.* RCM/TU-Delft

Mali, B., Bronkhorst-Giesen, C., & den Hengst, M. (2017). *Predictive policing: lessen voor de toekomst: een evaluatie van de landelijke pilot.* Politieacademie.

Marzbali, M. H., Abdullah, A., Razak, N. A., & Tilaki, M. J. M. (2012). The relationship between socio economic characteristics, victimization and CPTED principles: evidence from the MIMIC model. *Crime, law and social change, 58*(3), 351-371.

Melbaum, S., & Van Steden, R. (2018). *Doe-het-zelfsurveillance*. Politie en Wetenschap.

Nauta, O. (2004). *De effectiviteit van het Politiekeurmerk Veilig Wonen.* DSP-groep.

Nauta, O., Van Soomeren, P., De Goeij, V., & Özgül, P. (2018). *Politiekeurmerk Veilig Wonen onder de loep.* DSP-groep.

Nederland staat op tegen inbrekers. (2018, 15 november). Effie Awards Nederland. Geraadpleegd van https://www.effie.nl/case/nederland-staat-op-tegen-inbrekers#juryrapport

Nuijten-Edelbroek, E.G.M., Slothouwer, A. & Spickenheuer, J.L.P. (1982). *Experimenten Ciminaliteitsbestrijding. Een tussenbalans.* Geraadpleegd van ov-1982-07-volledige-tekst_tcm28-77656.pdf (wodc.nl)

Ollongren, K. H. (2021, 25 mei). Tussentijdse Evaluatie Woningbouwimpuls [Kamerbrief]. Geraadpleegd van https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/05/25/kamerbrief-tussentijdse-evaluatie-woningbouwimpuls

Peeters, M. P., Van Daele, S., & Vander Beken, T. (2018). Adding to the mix: a multilevel analysis of residential burglary. *Security Journal*, *31*(2), 389-409.

Peeters, M. P., & Van der Beken, T. (2017). The relation of CPTED characteristics to the risk of residential burglary in and outside the city center of Ghent. *Applied Geography, 86*, 283-291.

Pegram, R., Barnes, G. C., Slothower, M., & Strang, H. (2018). Implementing a Burglary Prevention Program with Evidence-Based Tracking: a Case Study. *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing, 2*(3), 181-191.

Phillips, P. D. (1980). Characteristics and typology of the journey to crime. In K. D. Harries (Ed.), *Crime: A spatial perspective* (pp. 167–180.). New York: Columbia University Press

Piersma, T. W., Kros, M. & Beijersbergen, K. A. (2021). *Criminele carrières van daders van high impact crimes*. Den Haag: Ministerie van Justitie & Veiligheid, WODC, 68 pp. https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3085

Politie. (2012–2019a). *Geregistreerde misdrijven en aangiften; soort misdrijf, gemeente.* [Dataset]. data.politie.nl. https://data.politie.nl/#/Politie/nl/dataset/47013NED/table?ts=1618302258011

Politie. (2012–2019b). *Geregistreerde misdrijven; soort misdrijf, wijk, buurt, jaarcijfers.* [Dataset]. data.politie.nl. https://data.politie.nl/#/Politie/nl/dataset/47018NED/table?ts=1635325501345

Querbach, M. (2020, februari). LKA, LKA Niedersaksen PIM Toolkit 1: LKA Tool. Work in progress from

Querbach, M., Krom, M., & Jongejan, A. (2019, april). *Review of State of the Art: Predictive Policing*. Cutting Crime Impact.

Raphael, I. (2015). *Cooling hot property?: an assessment of the impact of property marking on residential burglary crime reduction, crime displacement or diffusion of benefits and public confidence* [Doctoral dissertation]. University of Portsmouth.

Ratcliffe, J. H. (2003). Suburb boundaries and residential burglars. *Trends and issues in crime and criminal justice*, *246*, 1–6. Canberra: Australian Institute of Criminology.

Rijksoverheid. (z.d.). *Sociaaleconomische status*. Volksgezondheidenzorg.info. Geraadpleegd van https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/sociaaleconomische-status/regionaal-internationaal/regionaal#node-sociaaleconomische-status

Rijksoverheid. (2021). *Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA).* Geraadpleegd van https://www.rijksoverheid.nl/documenten/videos/2021/02/25/ipta

Roach, J., Cartwright, A., Weir, K., Richards, S., & Weir, M. (2020). Reducing student burglary victimisation using the Nudge approach. *Crime Prevention and Community Safety*, *22*(4), 364 -380.

Roorda, W., Buysse, W., & Van Soomeren, P. (2015). *Onverklaard slachtofferschap van woninginbraken. Secundaire analyse preventie en woninginbraak.* Amsterdam: DSP-groep.

Santos, R. G. (2013). *A quasi-experimental test and examination of police effectiveness in residential burglary and theft from vehicle micro-time hot spots* [Doctoral dissertation]. Nova Southeastern University.

Snippe, J., De Muijnck, J. A., Kamperman, M., & Pieper, R. (2021). *Effecten van preventie: Een compacte literatuursynthese.* Groningen: Breuer/Intraval, 82 pp.

Snook, B. (2004). Individual differences in distance traveled by serial burglars. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling, 1,* 53–66.

Sourd, A., & Delbecque, V. (2018). The Role of Security Devices Against Burglaries: Findings from the French Victimisation Survey. In *Reducing Burglary* (pp. 195-222). Springer, Cham.

Stop Heling. (2013, 25 maart). https://stopheling.nl/nl. Geraadpleegd op 18 november 2021, van https://stopheling.nl/nl

Terpstra, J., & Van Dijk, B. (2014). *Probleemgerichte aanpak van woninginbraken Beresteinlaan*. Politie en Wetenschap.

Tilley, N., Thompson, R., Farrell, G., Grove, L., & Tseloni, A. (2015). Do burglar alarms increase burglary risk? A counter-intuitive finding and possible explanations. *Crime Prevention and Community Safety, 17*(1), 1-19.

Tilley, N., Tseloni, A., & Farrell, G. (2011). Income disparities of burglary risk: Security availability during the crime drop. *The British Journal of Criminology*, *51*(2), 296-313.

Tollenaar, N., Beerthuizen, M. G. C. J., Drieschner, K. H., & Van der Laan, A. M. (2019). *Effectiviteit van de ISD-maatregel* (Cahier 2019–19). Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Van Dijk, J.J.M. (2012). Deuren op slot. *Justitiële verkenningen*, *38*(7), 8.

Van Dijk, B., & Bloeme, R. (2020, februari). *Probleemgerichte aanpak van woninginbraak in Goverwelle, Gouda*. DSP-groep.

Van Dijk, J.M. & De Waard, J. (1991). A Two-Dimensional Typology of Crime Prevention Projects; With a Bibliography. *Typology of Crime Prevention Projects, 23*(3), 483-503.

Van Dijk, J.J.M., Sagel-Grande, H.I., & Toornvliet, L.G. (2009). *Actuele criminologie* (6e herziene druk). Den Haag: Sdu Uitgevers.

Van Dijk, B., Terpstra, J., & Hulshof, P. (2013). *Heterdaadkracht in twee Haagse pilotgebieden*. Politie en Wetenschap.

Van Dijk, J. J. M., Tseloni, A., & Farrell, G. (2012). *The International Crime Drop*. Palgrave Macmillan.

Van Dijk, B., Van den Handel, C., & Versteegh, P. (2011). *Hot spotaanpak in vier stappen*. Politie en Wetenschap.

Van Dijk, B., Van Soomeren, P., Jongejan, A., & Krom, M. (2021). *Basisboek ProHic; Probleemgericht werken aan High Impact Crime*. Boomcriminologie.

Van Grinsven, S., & Verwest, A. (2017). Vijf jaar Aanpak Top600: waar staan we nu? *Justitiële Verkenningen, 43*(1), 127-141.

Van Koppen, P. J., & De Keijser, J. W. (1997). Desisting distance decay: On the aggregation of individual crime trips. *Criminology, 35*, 505–515.

Van Nes, A., & López, M. (2010). Macro and micro scale spatial variables and the distribution of residential burglaries and theft from cars: an investigation of space and crime in the Dutch cities of Alkmaar and Gouda. *The Journal of Space Syntax*, *1*(2), 314.

Van Ours, J. C., & Vollaard, B. A. (2011). Does regulation of built-in security reduce crime? Evidence from a natural experiment. *Economic Journal, 121*(552), 485-504.

Van Soomeren, P. (1987). *Criminaliteit en Gebouwde Omgeving*. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Versteegh, P., & Hesseling, R. (2013). De B3W-matrix, naar een meer effectieve aanpak van woninginbraken. *Tijdschrift voor de Politie*, *75*(9), 15–21.

Versteegh, P., & Hesseling, R. (2018). *Het wordt veiliger in Nederland, maar niet overal*. Geraadpleegd van https://ccv-secondant.nl/platform/article/het-wordt-veiliger-in-nederland-maar-niet-overal

Versteegh, P., Van Der Plas, T., & Nieuwstraten, H. (2011). *The best of three worlds. Effectiever politiewerk door een probleemgerichte aanpak van hot crimes, hot spots, hot shots en hot groups.* Politieacademie.

Vollaard, B. (2010). *Het effect van langdurige opsluiting van veelplegers op de maatschappelijke veiligheid.* Den Haag/Tilburg: Politie en Wetenschap/Tilec.

Vollaard, B. (2013). Preventing crime through selective incapacitation. *The Economic Journal*, *123*(567), 262-284.

Weems, J. R. (2014). *Testing PCSO Cocooning of Near Repeat Burglary Locations* (Scriptie).

Weisburd, D., Groff, E. R., &Yang, S. (2012). *The Criminology of Place (street segments and our understanding of the crime problem).* Oxford University Press.

Wiles, P., & Costello, A. (2000). *The 'road to nowhere': The evidence for traveling criminals*. London: Home Office, Research, Development and Statistics Directorate.

Bijlage 5: Begeleidingscommissie

Het onderzoek is begeleid door een onafhankelijke commissie bestaand uit de volgende leden:

- Dhr. M.W.B. Eysink Smeets (voorzitter) – Hogeschool InHolland
- Dhr. dr. E. Bervoets – Bureau Bervoets
- Dhr. P. Van Os – voorheen Politieacademie
- Dhr. A. den Boer – Directie Jeugd, Familie en Criminaliteitsfenomenen (DFJC), Ministerie van Justitie en Veiligheid
- Mevr. drs. A.M. de Kroon – Directie Jeugd, Familie en Criminaliteitsfenomenen (DFJC), team Aanpak Criminaliteitsfenomenen, Ministerie van Justitie en Veiligheid
- Mevr. dr. A. ten Boom (opdrachtgever) – Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oevers in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.